

# Winterbloemen

Willem Bilderdijk

## bron

Willem Bilderdijk, *Winterbloemen van Mr. W. Bilderdijk*, François Bohn, Haarlem, eerste druk 1811.

Zie voor verantwoording: [http://www.dbnl.org/tekst/bild002wint01\\_01/colofon.htm](http://www.dbnl.org/tekst/bild002wint01_01/colofon.htm)

© 2001 dbnl



## [Eerste deel]

### Voorbericht.

*Ziet hier weêr wat Najaarsbladen,  
Van mijn takken afgeschud,  
En den tuinschop opgeladen,  
(Zijn zy tot niets beter nut)  
Voor de mist- en vuilnisput.*

*Spreekt het vonnis uit, mijn Vrinden,  
Van den ouden grijzen bloed.  
Laat u geen vooroordeel blinden,  
Zeg hem, of hy, kort en goed,  
Nu voortaan maar zwijgen moet?*

*Sloegt gy anders ook geen oogen  
Op dit schraalvoorziene Deel,  
'k Weet, gy doet het uit meêdogen  
Met zijn heeschgezongen keel;  
Ja, doorleest het wel geheel.*

## II

*'k Zal u voor die goedheid danken;  
Doch ontveinst den grijsaart niet,  
Of gy nog de Dichtvuurspranken,  
Eenmaal eigen aan zijn lied,  
In dees dorre lovers ziet?*

*Waarom zoudt gy 't toch bewimpelen?  
Heeft zijn oude Zanggodin  
In het voorhoofd nog geen rimpelen?  
Heeft zy nog geen spitsche kin  
Van een tanige Heidin?*

*Bleef zy rustig op de beenen?  
Houdt zy nog een' goeden tred?  
Hoeft zy nog geen kruk te leenen?  
Zijn haar stappen fix en net,  
Schoon zy ze ook wat stijffens zet?*

*Geeft my antwoord op die vragen;  
Want dit weinige is my wel.  
Op de dansaal haar te wagen,  
Waar toch al te stout een spel  
Voor zoo'n drooge totebel.*

### III

'k Zie, gy aarzelt. - 'k Ben te vreden!  
Ja, ik heb u reeds verstaan.  
Vast! zy wordt wat stram van leden,  
En haar sprongen zijn gedaan.  
Goed! zy neemt haar rust voortaan.  
Aridas frondes hyemis fodali  
Dedicat Euro.

*Dit, Lezers, was het vertoog, waarmeê ik aan eenige kunstvrienden een handvol nieuwe Dichtstukjens toezond. Ik bedroog my echter in 't antwoord dat ik ondersteld had; en hun stem, vereenigd met het aanzoek van den Drukker en Uitgever, heeft ze in twee Deeltjens by een doen brengen, waarvan gy hier het Eerste voor oogen hebt, en het andere werkelijk ter pers' ligt. Dan, men wilde een' anderen tytel; Najaarsbladen waren te schraal en te dor; en het moesten, waren het dan al geene voedende vruchten, voor 't minst bloemen heeten. Wat verschilde my de naam, mits hy niet te veel beloofde? Of het BLOEMEN zijn, mogen mijne vrienden verandwoorden; dat het WINTERvoortbrengsels zijn, daar sta ik voor in, en dit zal ten minste, vertrouw ik, de verwachting niet al te hoog spannen. Echter,*

#### IV

*op dat gy u geen' vrolijken winterdag voor den geest moogt brengen, van een' lieflijken zonneshijn glinsterend, en waarby zich de grond nog somwijlen, schoon zeldzaam, ontsluit in een knopjen dat aan beter saizoen schijnt toe te behooren, stel ik u het beeld van den op zijnen ouden dag zoo ongelukkigen Ossiaan voor; daar, by het betreuren van zijn' Vader, Vorst, Telgen, en verwoest Vaderland, zijn geest (naar de van hem aangehaalde oorspronkelijke woorden) omzweeft in nevelen, in de duistere jaren zijns ouderdoms. Ik zeg, zijne woorden: want schoon ik de Temora, waar deze plaats uit genomen is, voor een byeen raapsel houde uit zijne en andere verzen te samen vergaderd, dit slot van het Dichtstuk is zeker van hem.*

*Over den inhoud van de twee Deeltjens heb ik niet veel te zeggen. Die leest, oordeele voor zich: die schreef en uitgaf, heeft afgedaan. Men verge slechts niet van my, het geen ik niet geven kan: luchtige, jeugdige stukjens, die met mijnen tytel niet over een zouden stemmen. Ik bied aan wat mijn winter oplevert, en omhul my voorts in den mantel des Schotschen Bards,*

A mbliaghna chear na h'aoise.

**De kunst der poezy.**  
**Uitgesproken in de maatschappy *Felix Meritis*,**  
**te Amsterdam.**

## De kunst der poezy.

*They draw Pride's curtain o'er the noontide ray,  
Spike up their inch of reason on the point  
Of Philosophic wit, call'd argument,  
And then exulting in their taper, cry:  
'Behold the Sun, and, Indian-like, adore!'*

YOUNG.

Natuur, in rijpe jeugd, ging menig' leeftijd zwanger,  
Eer ze één HOMERUS schiep, één' waar', een' roemrijk' zanger!  
En, zoo ze in 't gunstigst uur, na langgerekte dracht,  
Dat wonder van heel de aard in 't eind te voorschijn bracht,  
't Was eenig; en zy-zelv, in d'arbeid als bezweken,  
Behoefde een wareldtijd om nieuwe kracht te kweken,  
Eer ze andermaal 't Heelal zijn weêrga toonen kon.  
't Gestarnt' verving de plaats van de uitgedoofde Zon,

Om, met ontleenden glans of flaauwe vonkelstralen,  
De duisterheid der nacht te danken voor zijn pralen.  
Zoo is, zoo was Virgyl, zoo 't gantsche Dichtrendom,  
Dat, na Homerus eeuw, aan Pindus hemel glom.

Wie is HOMERUS dan? dat treffendste aller wonderen!  
Wien eeuwen achter een met dartle stoutheid plonderen,  
Daar echter, rijk van kracht en eigen Godlijk schoon,  
Geen stervling hem ontkleedt, noch bystreeft in zijn' toon!  
Homerus! Dichter! ja, waarachtig, eenig Dichter:  
Men rooft den adelaar zijn bliksempijlen lichter  
In 't zwavelzwangre zwerk, dan U de kunstpalet,  
Wier verven, vlammen zijn, van dampen onbesmet;  
Dan U dat fix penceel, wiens gadeloos vermogen  
Niet schildert, niet verbeeldt, maar scheidt voor menschlijke oogen,  
En met gewisser slag de ontroerde harten treft,  
Dan zelfs uw Jupiter, als hy zijn donders heft.

Homeer, gewijde naam, de roem der Zanggodinnen!  
Natuur heeft hart aan hart gevormd om u te minnen,



Verwierp die U versmaadt. De hemel lacht hem aan,  
 Die op uw' Heldentoon verrukt ten rei kan gaan;  
 Vergoodt, die voor u knielt, en aan uw tooverzangen  
 Met opgetogen oor, en ziel, en zin, blijft hangen;  
 En wijst ons de eeuwigheid of 't graf der glorie toe,  
 Naar 't wierook dat ons hart uw grafzuil rooken doe.

Drijf zedig in uw' kring, ô 's aardrijks Wachteresse,  
 ô Teedre Cynthin, wier zilvren nachtkalesse  
 Van Febus ondergang dit wentlend vlak vertroost!  
 Uw luister is zijn roem, wanneer 't verbruinend Oost  
 U moedig rijzen ziet, en hem in U herschijnen.  
 Aurore strooit voor U geen parels en robijnen  
 Of gloënden chryzolieth op 't zwijgend hemelpad  
 Dat ge optreedt, noch verspilt der wareld morgenschat  
 Aan 't tooien van uw koets, of hutselt akoleien  
 En rozen, om uw' voet een frisch tapeet te spreien; -  
 De boschtoon groet u met geen welkoom van om laag; -  
 Daag achter, toorts der nacht, gewenschte Febe, daag!  
 Wij aâmen in uw licht een zacht, een teêr genoeg:  
 Uw scheemring doet het hart met sombre wellust zwoegen;

En geeft aan 't leven een verwissling van genot.  
Maar steiger niet verwaand den fieren zonnegod  
In 't aanzicht, als hy blaakt! - Gy, Febus gunstelingen,  
Ook U waardeeren wy, ook ons verrukt uw zingen!  
Ons hart schept in uw' toon genoeg, 't zij uw lied  
Door 't kabblend stroomgeruisch of 't bladeritslen schiet;  
Het zij hy de elpen Luit verliefde boezemzuchten  
Ontperst, of tranen lokt nog zoeter dan genuchten;  
Het zij uw snarengreep de donders raatlen doet,  
De velden overplascht met rookend menschenbloed,  
En Helden kransen deelt uit Pindus lauwerbosschen:  
Het zij het U behaagt, het Choorkleed aan te dosschen,  
En 't heilige gewelf te vullen met den galm  
Der Harpen, overdekt met Idumeesche palm.  
Zingt, Zangers, zingt! ons hart vereent zich met uw klanken!  
Of, wilt gy, siert de Lier met Bacchus wijngaardranken,  
En wapent Melpomeen met stijfbebode dolk!  
Ontsluit den Hemel ons, of de Acherontsche kolk;  
Wy volgen, en, gedwee, gedwee in uw geleide,  
Gaan we op de starrenbaan of zwarte Styx ter weide,  
Gelukkig in den dwalm van uwen tooverzang.

Dan, wie zijn recht beweert, betwistt' geen hooger rang!  
 Geen riethalm in de kreek, wanneer de winden zuizen,  
 Vermeest zich 't stroomgegolf aan de Echo toe te bruizen;  
 Geen Dichter steek Homeer baldadig naar de kroon!  
 Onheiligen, staat af, hy spreekt de taal der Gōon!

ô Gy, die, Oceaen en Vader aller vlieten,  
 Die Hella, Latium, bewaaten en doorschieten,  
 Geheel Europa, in barbaarschheid lang versmacht,  
 Gedrenkt hebt uit uw bron, en leven toegebracht!  
 Homerus, (want aan U, aan U is 't, dat ons Noorden  
 Het edelst voorrecht dankt van zachter wareldoorden:  
 Dat zacht, dat teêr gevoel, waar door men 't schoone smaakt,  
 Het dierlijk stof verheft, tot God en Engel maakt,  
 En in een' hooger kring dan 't nietig slijk mag zweven!)  
 ô Leer my, wat uw snaar zoo krachtig heeft gesteven,  
 Uw ziel die helderheid, uw' geest die kracht geteeld,  
 Die door uw trekken, door uw flauwste kleuren speelt?  
 Meld, meld die kunstgreep my, waardoor hy 't hart zoo roerde;  
 Geen voorwerp ons beschreeft, maar levend voor ons voerde;  
 De driften, als een' zwerm, op uwen wenk gereed,

Door 't menschelijk gemoed bij beurten weemlen deedt;  
En 't hart als wasch versmolt, vervormde, en om kost kneden?  
Wy, zangers, dwalen rond in nare onzekerheden,  
En grijpen snaren, maar wier wanklank de ooren tergt,  
Daar de onbedreven hand gegladde tonen vergt.  
Wy vinden maat, en taal, en denkbeeld, wederstrevig,  
En worden flauw voor zacht, en stijf en hard, voor stevig:  
Koom, schenk me uw lessen, gy, voortreflijkste, en gedoog  
Dat eens eens stervlings zang uw' zang gelijken moog!

Vergeefs, vergeefs gesmeekt! Die tijd is lang vervlogen,  
Die harten bruischen zag van 't ware dichtvermogen!  
Vergeefs daalde in een wolk Homeer aan Febus zij',  
En toonde ons d' echten greep der Hemelmelody:  
Wie zou 't verduisterd oog der doffe ziel verklaren?  
Wie leerde ons, hoe 't gevoel zich meêdeelt aan de snaren?  
Wie leerde 't aardrijk ons vergeten, en den waan  
Die 't wroetende verstand omnevelt, af te staan?  
Wie, eindlijk, van het vuur der hooger transen blaken,  
En valsche wetenschap met Heldenmoed verzaken?  
Verwijfde weekheid, in gevoelloosheid ontaard,

Nam heel die veêrkracht weg, die ware grootheid baart.  
 Verbeelding werd gekweekt, maar, in heur vrije sprongen,  
 Door teugels van 't verstand aan alle kant bedwongen.  
 Door teugels van 't verstand! En welk verstand, helaas! -  
 In harsenschimmen wijs; in waarheên, eindloos dwaas!

Natuur, die 't menschlijk lot, zoo aaklig op deze aarde,  
 De balsems voor het leed met moederteêrheid gaârde,  
 Weefde in 't gewrocht van 't hart de stikziende eigenmin  
 Met wondre mengelstof van bonte draden in.  
 Dat weefsel dekt voor ons het innigst van dat harte,  
 Verbergt ons wond en buil, al kwijnt men van de smarte,  
 En streelt ons met een' schijn, waarin de ziel zich vleit,  
 In 't midden van den poel der diepste onwetendheid.  
 Dan bidt men d' Afgod aan, dien 't waanziek brein zich smeede,  
 En wierookt aan den damp, en noemt den waanzin, rede;  
 Dan heet het, Wijsgeer zijn, voor 't heldre daglicht blind,  
 Te tasten met de hand, of ze ergens schemer vind'.

En echter waagt men dan, om by dit waanbeschouwen,

En oorzaak en gewrocht op Godspraakstoon te ontvouwen;  
Verbijstert door zijn taal, wie twijfelt of gelooft;  
Legt zwijgen op aan 't hart, en dringt zich in 't hoofd.

ô Wijsheid, die om hoog der dingen toomen vierend,  
De hulk van 't groot Heelal naar vasten haven stierend,  
Met wind en stroomen lucht, hoe lucht en onweêr kraakt,  
En wat u weêrstand biedt, uw eigen werktuig maakt.  
Ziet, ziet ge op menschen neêr, die daar ze in hollen duiken,  
Zich weigren aan uw licht, en dan uw' naam misbruiken,  
ô Wijt hun d' overmoed dier trotsche dwaasheid niet,  
Die zich 't gezicht ontrukkt, op dat ze u-zelv doorziet!

't Is eigen aan de ziel, de gronden na te sporen  
Waar door 't geen is, bestaat. Ons-aller boezems gloren  
Van wellust, op 't besef van 't bovenmenschlijk lot,  
't Gewrocht in de oorzaak-zelv te aanschouwen als een God.  
ô Zalig, die het mocht! De woestheid dezer aarde,  
En wat ooit sterflijk oog als meest verward ontwaarde, -  
't Gezaaide firmament, met vonken overspat, -

't Onstuimig golfgebruisch van 't onafmeetlijk nat, -  
 De giften van 't geval, dat scepters, bedelstaven,  
 En kroon, en kluister deelt, en vorsten vormt en staven, -  
 De dood, wiens felle zeis de buigende air versmaadt,  
 En d' ongevulden halm in 't opgaan nederslaat, -  
 De boosheên zelfs van 't hart, - de dwaasheên onzer droomen,-  
 't Zou alles orde zijn, en eenheid, en volkomen;  
 't Zou alles waardig aan die wijsheid zijn, die 't dacht,  
 En, in dat denken-zelf, volmaakt te voorschijn bracht.

Doch anders is 't bestemd, zoo lang wy, stervelingen,  
 Uit hooger sfeer gebonsd in dees bekrompen kringen,  
 Of, door dit enge perk tot ruimer voorbereid,  
 Hier smachten naar 't genot der zaalge onsterfelijkheid.  
 Ons is op dit tooneel van warring en ellende,  
 Die weetlust, zoo geroemd, die zucht naar 't onbekende,  
 Een prikkel, die, gesmeed aan d' ijzren molenstang,  
 Ons eeuwig rond doet gaan, met onweêrstaanbren dwang.

ô Stervling, leer uw' staat, uw' stand, u-zelven kennen!

Geen wieken voert uw rug om door de lucht te rennen;  
 Verstout u tot een' sprong; maar waan geen arendsvlucht,  
 Wanneer gy nederstort en naar uw' adem zucht!

Waar, waartoe dan, ver dwaasd, met uitgedachte vonden,  
 Gebouwen, in de lucht, op 't ijdel ruim te gronden?  
 Waar toe Natuur de wet met lijnen afgepaald,  
 En, voor 't volzeekre HOE, in 't WAAROM afgedwaald?  
 Is 't niets voor 't dorstend hart, een' zuivren teug te leppen,  
 Ten zij men 't water-zelf de Godheid na kan scheppen?  
 Is 't reedlijk hart ontbloot van de inspraak van Gods wet,  
 Tenzij men de Almacht-zelv haar eigen voorschrift zett'?  
 Of zal de wareldbol niet om zijn aspunt zwaaien,  
 Ten zij ik-zelf bestemm' wat kracht hem dwing' te draaien?  
 Rampzalig dan de mensch, zoo nietig, zoo omperkt,  
 Die, wat zijn vinger tast, noch waarneemt noch bemerkt,  
 Dan valt het scheppingswerk met krak op krak in duigen,  
 Zoo hy het reeglen moet, en naar zijn inzicht buigen!

Doch, Wijsgeer, delf vrij op, en stel uw stelsels voor.



'k Vergun U, dat gy doolt op 't ons verbijstrend spoor.  
 't Geluste U, op dien weg uw krachten af te matten!  
 Gy moogt hem met uw zweet, uw hartebloed, bespatten,  
 Zijn dorens strekken U voor bloem en kruidery!  
 Maar, laat ons 't lieflijk pad der fraaie kunsten vrij!

Doch neen: ook hier, ook hier vermat ge u, op te treden  
 Als meesters; werpt ge u op als Staatslieën van de reden,  
 En zet u in 't gestoelt' van d' ingebeelden waan,  
 Waar uit ge uw wetten geeft. - ô Pindus lauwerblaân,  
 Wat wordt ge! - Een nieuwe Apol staat thands den Zanggodinnen  
 Aan 't hoofd. Buig, Zangberg, buig, en slecht uw hoogen tinnen,  
 Nog onbereikbaar voor den stervling, en zijn' voet  
 Verboden! Geef thands plaats aan d' ongeschoren' stoet  
 Dier Wijsheidkrameren, die Staten, Vorsten, kronen,  
 Regeeren, en geen kunst, geen wetenschap, verschoonen!  
 Buk, Dichtkunst, voor 't gezag, dat al wat is, omvat!  
 Het schoone ontleent zijn schoon van hun Orakelblad.

Geloof gy 't, Dichters? Gy, tot hooger vlucht geboren,  
 Beheerschers onzer ziel! zult gy hun wartaal hooren?

Neemt gy hun ketens aan; of kent gy daar gy zweeft,  
 Een' andren gids dan 't bloed, dat door uwe aders streeft!  
 Laat gy uw stoute wiek, die de ochtend by 't ontgloeien  
 In 't blozende aanschijn vliegt, door 't vedermes besnoeien.  
 En gy, ô harten, die, gevoelig voor zijn lied,  
 In 't hemelambrozijn dat u de zanger biedt  
 Die godenwellust smaakt, die zorgen af kan koelen,  
 Bereidt ge u, naar hun wet, of vreugde, of smart, te voelen?  
 Gaat, vraagt uw Platoos eerst, eer ge u bewegen laat,  
 Of 't vrijsta, dat een traan uw' boezemschok verraadt?  
 Of 't lachen van uw' mond zich onbeschroomd durf toonen?  
 En beeft, de hooge wet der Rechtbank ooit te honen!  
 Gevoel, en smaak, en schoon, 't hangt alles aan heur' mond;  
 En, wee! die, 't geen zy wijst, niet onweêrstreefbaar vond!

Zoo zag ik menigwerv' een aantal waanpoëeten,  
 Op rijm en maat gespitst, ten rechterstoel gezeten,  
 Als Rhadamanthen, met gerimpeld aangezicht  
 Hun hart verschansen voor den indruk van 't gedicht.  
 Gewapend met een' wal van MONENS, ZEWELS, STIJLEN,  
 De handen toegerust met liksteen, schaaf, en vijlen,

Het hoofd met wind vervuld, ziedaar den kring vergaârd!  
Hier voert gerechtigheid het onmeêdoogend zwaard,  
Den looden evenaar, den blinddoek voor hare oogen,  
En grabbelt, of de schaal moet dalen of verhoogen.  
Megera staat er by, en zwaait, voor de ongeltoorts,  
Het schrapmes in de vuist, en gloeit van wrevelkoorts.  
Geen deernis, geen genâ, voor 't minste rijmverbreken!  
Het vonnis van die Styx zal ieder vrijheid wreken.  
Wat zeg ik, vrijheid? neen! ja, ieder valsche wet,  
Die 't kinderlijk begrip aan taal en reden zet;  
En elke schoonheid wordt, hoe edel, hoe verheven,  
Gevoel en smaak ter spijt, gedoemd en uitgewreven!  
Ach, Orfeus! voor dien thron had nooit uw wonderkracht  
De dierbre Euridice naar 't daglicht weêrgebracht.  
Hier zag ik VAN DER WAALS, hier BELLAMYS bezwijken!  
Hier, verzen uitgewischt, meer waard dan Koninkrijken,  
En, om een taalwet, of een' klanktoon, nooit verstaan.  
Den doem des onverstands en 't moordtuig ondergaan.  
Daar trad Prokrustes schim uit de onderaardsche holen  
In purpren laarzenpraal met zevendubbele zolen,  
En sloeg zijn bedsponde op, en bezigde axt of wind',

Op al wat aan zijn maat zich ongelijk bevindt.  
 Geen Theseus schoot tot hulp der schuldelooze woorden.  
 De steelbijl hieuw in 't wild; meêdoogenlooze koorden  
 Verrekten vers, en stijl, en denkbeeld, en, ai my!  
 Ter gunst' dier regelmaat, verdween de poëzy.

Geloof niet dat ik boert, mijn Vrienden, of de kleuren  
 Wat aanzette, om het beeld te beter op te beuren.  
 Neen: 'k heb in vroege jeugd, bij 't optreên van mijn baan,  
 Als arme zondaar, meê die Vierschaar uitgestaan:  
 Wat zeg ik? in die Orde ook zelf mijn plaats genomen!  
 Nooit Konzul was zoo fier in 't oppermachtig Romen;  
 Geen Manlius zoo doof voor de inspraak van het bloed.  
 'k Heb zelf met dezen bijl op eigen kroost gewoed,  
 En (ô mijn eerste werk! ô droeve marteljaren,  
 In beuzelen verspild met zoo veel beuzelaren!)  
 Wat kapte ik, en verlamde, en wrong, en rekte ik uit!  
 Wat dwong ik my 't gehoor naar 't platte klepgeluid!--  
 Mijn oor, verstand, gevoel, weêrstonden. 't Deed ze zwichten.  
 't Was eenmaal ingezet: 'Die knutslary is dichten'  
 't Moest proza zijn in maat; en welk een maat, helaas!

Tuttik, tuttik, tuttak, was 't eeuwig slofgeraas.  
En, bleek er, dat een plaats in stouter toonval vloede;  
Of was een beeld gekleurd van 't vuur waarvan men gloeide;  
Of, kwam 't Poëtisch waar met koel begrip in bots;  
Of kraakte een fiere broos door 't daaglijksch klompgeklots;  
ô Jammer! 't moest er uit. 't Was snoeien, 't was verzachten,  
Verandren overal, verbrokken, en verkrachten.  
Doch zoo de hartstocht sprak, de Dichter waarlijk zong,  
De kluisters afschudde, en den letterkooi ontsprong,  
Waarin het domme rot van koning Midas spruiten,  
't Gezond verstand ten spijt, de reden op wil sluiten;  
De laffe bindseltjens der koude taal versmeed;  
Gevoel voor woorden gaf, naar stijve vorm gekneed;  
En 't vaars van uit het hart, en niet door 't hoofd liet vlieten;  
Dan vloog de banvloek los der waanwijze Abderieten!  
Dan was de vrije vlucht der geestdrift, HOOG VERRAAD,  
En, ware Poëzy, de afgrijslijkste euveldaad!  
Ja, om te zekerder by 't droomwerk in te slapen,  
Werd echte melody tot wanklank omgeschapen;  
En 't arme Dichtstuk, eerst zoo rustig op de been,

Kroop met een hangend hoofd, en schuw voor 't daglicht, heen!

Die dagen zijn voorby, die vijl is afgesleten!  
De vrije Dichtkunst wrong haar leden uit die keten,  
En heerscht, gelijk 't haar voegt. Zy mint gekuischte spraak,  
Maar zwoer die bentleus af van 't snaatrend eendgekwaak  
Dier Ziftren, wien de taal geen sprank is van de reden,  
Maar dwaze willekeur, die schoolpedanten smeedden.

Doch is dan 't menschdom steeds, is 't menschelijk verstand,  
Ten speelpop aan den gril van 's aardrijks dwingeland?  
Wil, onder 't woest geschreeuw van recht - en vrijheid krenken,  
Geen stervling, vrij van ziel, en zonder voorschrift, denken?  
Moet de eene of de andre dwaas, of (wil men 't?) filozooft,  
steeds heerschen op den geest door neevlig bygeloof?  
Moet zede, godsdienst, smaak, steeds valsche meesters eeren,  
Om wat Natuur gebiedt, spitsvondig af te leeren?  
Slaat zelfs de Poezy haar wieken niet meer uit,  
Of 't moet gewettigd zijn door 's Wijlgeers raadsbesluit?

Dit, dit beklagen wy, mijn Vrienden! dit betreuren,  
Wier ziel zich-zelv gevoelt. Die banden los te scheuren  
Is plicht! - Geen Zanger ooit, die 't menschdom hooger voert,  
Zoo lang hem 't vreemd gareel aan valsche stelsels snoert!  
Uw hart, uw zelfgevoel, ô Dichters, is uw regel!  
Dat prent in elken trek het echt, het Godenzegeel;  
Het kenmerk, dat uw ziel uit geenen slijkhoop stamt,  
Maar uit die bron van 't licht, die om Gods zetel vlamt,  
Die in uw' adem bruischt, die uitvloeit uit uwe aderen,  
En, wat uw klanken vangt, der Goden sfeer doet naderen,  
Met wellust overstelpt die aard noch schepsel maalt,  
Dan, waar de Godheid-zelv de menschlijkheid doorstraalt!

'k Eerbiedig, ja, uw recht, ik kniel voor uwen drempel  
ô Wijsheid, die, verhuld in nevels, uwen tempel  
Aan 't kwijnende verstand ter toevlucht openzet,  
De reden wapens schenkt, en 't glippende oordeel wet!  
'k Heb meê (en dank zij 't lot!) als Priester, uw altaren  
Geöfferd, in den sleep der stijve choorsamaren;  
Uw ommegangen nagetrippeld op de maat;  
En 't voorhoofd meê geplooid naar 't staatklijk pleeggewaad.

Ik drong in 't diepst trezoor van uwe duisterheden,  
 En leerde 't waarheidslicht ontwikkelen en ontleden;  
 'k Zag waarheid, als een straal, van 's priesters borstkarkant  
 Afstuitend, en nog een vonk ontstekend in 't verstand;  
 Maar - 'k zag die flaauwe vonk verdwijnen, en verroken  
 In dampen, die door 't brein als zwarte schimmen, spoken,  
 En 't ware licht der ziel verduistren door hun mist;  
 En adem, ziel, en kracht, aan ijdlen waan verkwist!  
 Mijn boezem zuchtte en zwoegde, en had noch lust noch leven:  
 'k Greep naar de schaduw rond, die om my scheen te zweven;  
 Maar vatte eene ijdele lucht en lichaamloozen schijn:  
 'k Besloot, geen Wijsgeer meer, maar waarlijk mensch te zijn.

Nu zonk dat blaauw verschiet van bergen zonder toppen,  
 Van wolken, rijk in glans, maar dor van regendroppen!  
 'k Bleeft in my-zelv' bepaald, doorzocht mijn eigen ziel,  
 En vond de waarheid daar, die zich verscholen hiel.  
 'k Zag alles opgelost in 't eenig zelfgevoelen;  
 Dit, grondslag van mijn zijn, bewustheid, en bedoelen;  
 Wat is, betrekkelijk tot mijn wezen, en niets meer;  
 Ja, 'k gaf de waarheid op, maar vond haar glansrijk weêr.



Van toen was Dichtkunst my geen spel meer van verbeelding.  
Mijn hart ontschoot den slaap der zwijmzucht, der vereelding;  
Het was zich-zelv' gevoel, en breidde in Hemelgloed  
Zich tot die polen uit, waar ijs en winter woedt;  
Omvademde Oost en West, en peilde zee en starren.  
De Hemel daalde om laag, en de Aarde ontschoot heur harren;  
En nieuw Heelal ontlook, gelijk de bladerkroon  
Der frische lenteroos haar nog verborgen schoon  
Uit groene zwachtels drijft, voor daauw, en morgenstralen,  
En Zefirkusjes, en verliefde nachtegalen.  
Toen zweefde ik, als de bie van Hybla, over 't kruid;  
Toen breidde ik door 't Heelal mijn stoute vlerken uit,  
En waagde 't, adelaars die in de wolken hangen,  
Te trotsen, en de lucht al steigrend saam te prangen;  
Ja, in dat licht te zien, waar Dirces fiere zwaan  
In spiegelt, daar hy drijft langs de onbezochte baan,  
En donders, onverwikt, rondom zich heen hoort klateren:  
Ik dacht om Ikarus, noch ongenoemde wateren,  
Wier vloed wellicht een' naam ontleende van mijn' val.  
Ik hoorde in zuivrer stroom der Heemlen maatgeschal,

De morgenstarren, die in 't wandlen op hun paden  
Door d' ether zuizen als de sprinkhaan door de bladen,  
Of blaauwende haagdis, die door de doornen glipt.  
Ik zag geen' hemel meer, met vonklend goud bestipt;  
'k Zag leven, 'k zag gevoel; 'k zag geesten, meer verheven,  
Maar aan mijn' geest verwant, door de ijdlle vlakke zweven  
En 't al bevolken, 't al bezielen met hun heir.  
Ik daalde op 't veldgebloemt' in mijn betoovring neêr,  
En zag gevoel en zin, zag liefde en zelfgenoegen  
De schepping, waar zy gaapte, in banden samenvoegen,  
Wier knoop mijn hart omvatte, en alle heil omsloot.  
Toen kende ik 't leven eerst, en wist dat ik 't genoot:  
Toen leerde ik in my-zelv' mijn' gantschen wensch besluiten:  
Toen zong ik, en geen boei kon mijn verheffing stuiten:  
'k Was doof voor d' ijdlle wind die lof en laster fluit,  
En ademde in mijn' zang mijn' eigen' boezem uit.

Mijn vrienden, laat wien 't lust, hier andre gronden stichten!  
My is 't gevoel, de bron; by my, 't gevoelen, dichten.

Neen, geen verbeelding, dan ontstoken door 't gevoel,  
 Is Dichtkunst; geen geweld van ijdel klankgejoel  
 Dat dondert, loeit, en bromt, en ooren doof doet zuizen;  
 Geen vinding van 't vernuft, geen smaakloos letterpluizen;  
 Geen dweepzucht, die den geest, in logge kou' verstijfd,  
 Met geessels opzweept, en in duizling ommedrijft;  
 Neen, zacht, neen, teêr gevoel, dat niet in woeste wieling  
 Heromzwiert, maar 't gemoed steeds uitstort in bezieling,  
 Zich meêdeelt, zich verliest in 't voorwerp dat men zingt,  
 En geen' gevergden toon zich ooit van 't harte dringt.

Van hier dan 't dwaas geklap van valsche Theoristen!  
 De Dichtkunst des poëets, de Godsdienst van den christen,  
 Is één: Geen pijniging, die hersens tergt en prangt;  
 Uitstorting van 't gevoel, dat heel Gods rijk omvangt.  
 Weg, ijdele kluisters van 't verhardend letterblokken!  
 De vleugels van de ziel, den vuurgloed aangetrokken,  
 Waar in de Liefde zweeft, en ómgrijpt wat zy vindt,  
 En 't stoffijk van het stof in 't stoffijk stof verslindt!  
 Neen, Dichtkunst is gevoel; gevoel, den band ontsprongen;  
 Behoefte van 't gevoel, door geen geweld bedwongen.

Geen Dichter, die het vers of navorscht of gebiedt!  
Maar, wien het uit den stroom van 't bruischend harte schiet!

Wat wilt ge, ô Stagyriet? Is Dichtkunst louter malen?  
Natuur haar voorbeeld? zelfs in 't schoonst der Idealen?  
Ga, gloei uw koude ziel aan 't Dichterlijk gevoel,  
En ken in 't werk van 't hart, behoefte zonder doel.  
Neen, 't snikken van de borst, het hol en angstig kermen  
Des weemoeds, heeft geen wit, geen uitzicht op ontfermen;  
Het hupplen van het rund in 't frissche klavergroen,  
Beoogt niet, wien 't aanschouwt, genoeg aan te doen.  
De pijn, de vreugde spreekt, en eischt zich uit te gieten:  
't Gevoel wil doortocht, ja! in lijden en genieten.  
Het hart wordt overstelpt, de ziel moet uitgebreid,  
En vraagt niet, wie ons hoort, en met ons juicht of schreit?

Bedwing het, Dichter! ja, niets hoeft dien stroom te nopen,  
Die in uw' boezem welt. Hy barst zijn sluizen open.  
Uw borst verwijdt zich, en uw ingewand wordt vuur.  
Uw wezen breidt zich uit door d' omvang der Natuur.  
Uw bloed stijgt kokend op, en klemt den stroeven gorgel,

En de adem neemt voor spraak den toonklank aan van 't orgel.  
Verbeelding vliegt in vlam, en spiegelt, beeld voor beeld,  
De zielsbeweging af die door uw aders speelt.  
Nu zingt ge, en 't is muzyk; 't zijn beelden, die als schimmen,  
Door tooverkracht gedaagd, uit donkre nevels klimmen,  
Maar blinkend, schittringvol, en door hun eigen licht.

Ga, Wijsgeer! leer ons thands den kunstgreep van 't Gedicht!  
Leer, leer den samenhang dier onopnoembre trekken,  
Die, tot in 't minste deel, des Dichters ziel ontdekken!  
Spoor in 't bewerktuigd hoofd het fijne weefsel naar;  
Wat beelden voortbreng', vorm', en op hunn' hoefslag schaar';  
Wat toets de ziel ontzette, en wat haar dring' tot weenen!  
Ik volg u, 'k zal uw les gewillige ooren leenen.  
'k Zal met u, in dat Dicht des menschen ziel bespiên,  
Den God, uit wien ik stam, in dees mijn schepping zien;  
Maar leer door koude kunst geen Dichtkunst samenstellen,  
Die uit de ontroerde ziel onleerbaar op moeten wellen!  
Noch knabbel, als de geit de dartle wijnloot af,  
Die, spaarde uw tand haar rank, den eêlsten nektar gaf!  
Neen, Bacchus! laat dat bloed op uw altaren vloeien,

Dat de eedle muskadel haar wasdom durft besnoeien!  
 Neen, Febus! grijp uw pijl, en wreek uw heiligdom!  
 Zie hier die Kelten weêr, wier woedende oorlogsdrom,  
 Het Noorden afgezakt, en harder dan hun Noorden,  
 Uw outers overvalt met plondren, blaken, moorden.  
 Zend hier uw bliksems, hier uw hagelsteenen weêr  
 Op 't heiligschennend, op het schrikbaar leger neêr!  
 En gy, ô Soter! gy, ô Dicht- en Kunstenkweker,  
 Herrijs! - Maar neen, ô neen, hun dwaasheid eischt geen' wreker:  
 In eigen rag verward, waait de eerste morgenlucht  
 Met rups- en keverwolk, hun wijsheid op de vlucht!

ô Plato, zoo vergood! en Platoos volgelingen,  
 Die de eeuwen bezig hielt met beurtelings verdringen  
 Van stelsels, rij aan rij, voorby - en afgegaan,  
 En al uw wijsheid steeds veranderen zaagt in waan!  
 Het menschdom werd vermoeid van met uw redentwisten  
 Hun leven, bloed, en ziel, en hoogst belang, te kwisten:  
 Men streed, nu tegen u, dan voor u, even blind,  
 En 't Wijsgeerlieverei veranderde als de wind.  
 Geen leeftijd, of, vertuit aan de eene of andre dwaling,

Die waarheid heeten moest en nieuwe lichtbestraling!  
Gaat, weest eerst duurzaam, eerst bevestigd, eer ge u vleit,  
Dat Dichtkunst zwichten moet voor uw vermetelheid!  
Ze is eeuwig, als Natuur, en zal geen wetten eeren,  
Dan die heel 't stoflijk, beide, en 't stoffeloos, regeeren.  
Of waant gy 't, dat deze aard, als zy haar kring beschrijft,  
Uw les ten richtsnoer neemt, en naar u voorschrift drijft?  
De Maan haar stand bewaart om uw gezag te erkennen?  
Of tij en jaarsaizoen in uw gareelen rennen?  
Neen, Wijsgeer! zoo uw vlijt die kunstkracht heeft doorzien,  
't Is tuige en leerling zijn, geen meesterlijk gebiën.  
Ook Dichtkunst is Natuur: Doorzoek heur rijke schatten!  
Leer, wat zy edelst, wat zy Godlijks heeft, bevatten!  
Beschouw haar in haar werk, wanneer zy harten streelt,  
Aan liefde en tederheid, aan schrik en angst beveelt!  
Doorzie haar tuighuis! tel heur wapens en sieraden,  
Als gy die starren telt die 's hemels kap beladen!  
Maar waan, indien uw zorg den Dichter kennen doet,  
De Leeraar niet te zijn, dien ze immer volgen moet.  
Neen, hebt g in 't groot Heelal geheimen aan te bidden,  
Ook hier versuft uw brein: Kniel neder in ons midden!

De Dichter voelt in 't hart, wat uw besef ontduikt,  
En wee hem, wien uw band de vrije vlerken fnuikt!  
Hy is geen Dichter meer. Als de opgeschoten ceder,  
Ziet Dichtkunst op uw school als op de veldrijs neder,  
Of lichten rietscheut, die een teder plantjen bindt,  
Maar, voor geen kruin bestemd, die worstelt met den wind.  
Zy, Leermeestres der taal, zy, aller Wijsheid voedster,  
Behoeft niet, dat uw schoot haar fiere rijpheid koester';  
Zy staat onkantelbaar, onschokbaar, als de zuil  
Van Hermes, in 't geraas van 't daavrend hondgehuil.  
Uw zuilspits waggelt steeds, en, telkens omgesmeten,  
Verbouwd, en weêr herbouwd, met gapingen en reten,  
Heeft vastheid, steun, noch rust. Daar staat zy, fier in top,  
En heft voor de eeuwigheid haar trotsche machtspreuk op:  
Een leeftijd gaat niet om; haar hoekkanteelen breken,  
En 't gantsch gevaarte ligt door eigen last bezweken.  
Neen, Dichtkunst, gy, gy leeft, onsterflijk als Homeer!  
Blaas me aan, gevoel der kunst! ik wil geen meesters meer.



Speel het fluitjen vink of sijsjen  
Kunstmuzyk en zangspel voor!  
't Went aan 't voorgepiepte wijsjen  
Ongevoelig hart en oor.  
't Leert het spoedig na te gorgelen,  
En vermaakt zich in dien toon;  
Maar, waar blijft hun kunstloos orgelen?  
Waar het hartdoordringend schoon?

Zangeres der loovrenzalen,  
Die in 't luistrend woud gebiedt;  
En gy, Pindus nachtegalen,  
ô Verzaakt u-zelven niet!  
Laat, wien 't lust, vrij noten zetten;  
Geef hy regels naar zijn' waan;  
U te binden aan zijn wetten,  
Waar, Natuur voor 't voorhoofd slaan.

'k Spreek tot U, ô ware Zangeren,  
Die, als 't Dichtvuur u bevangt,  
Aan geen ijdel hoofdbezwangeren,  
Maar aan 't hart uw vaerzen dankt!  
U, die in uw vrije tonen  
Nog Homerus schaduw schetst,  
Al zijn kunst en lauwerkronen  
Door verval der eeuw verflescht!

Ja, uw kunstkracht is GEVOELEN,  
JUIST gevoelen, met een hart,  
Dat, wat drift het door moog woelen,  
Nooit het helder brein verwart.  
Dat, in vollen gloed aan 't vlammen,  
Met zijn vlam verbeelding ziedt,  
Dat zy dijk doorbruischt en dammen,  
En door star en melkweg schiet!

Schiet dan uit, geroerde zielen!  
Schiet in louter vuurgloed uit!  
Vaart den Dagvorst in zijn wielen!  
Maakt den Donderwagen buit!  
Dwingt die Thetis in uw armen,  
Die voor niemand heeft gebukt,  
Dat haar kniën u verwarmen  
Als gy haar de heupen drukt!

Dan zal 't Egis der Aaloudheid  
Bliksemoogen van uw Lier!  
Alles buigen voor uw stoutheid!  
Alles branden van uw vier!  
Ja, dan zult, dan zult gy ZINGEN,  
En uw zang zal waarheid zijn,  
Waarheid uit de hemelkringen;  
En des Wijsgeers wijsheid, SCHIJN.

1809.

**'s Menschen Staatsverwisseling.  
Uitgesproken in de Amsterdamsche Afdeeling  
der Hollandsche Maatschappy van fraaie  
kunsten en wetenschappen.**

**'s Menschen Staatsverwisseling.**

*Parte tamen meliore mei super alta perennis Astra ferar.*  
 OVIDIUS.

Daar, waar 't verdwijnend Oost, in sneeuw en nacht bedolven,  
 't Naburig West begluurt van d' overkant der golven;  
 Waar grond, en lucht, en licht, en dak, en drank, en spijs,  
 Geen' andren aanblik schenkt dan steeds eenvormig ijs;  
 En zy, wier milde hand al 't schepsel kweekt en koestert,  
 Zich als een stiefmoêr draagt, die 's Egaas speelkind voedstert,  
 En 't hongrend kroost den brok, waar meê ze een bandhond voedt  
 Niet toewerpt dan met spijt, als bastaarts nog te goed.  
 Daar, half den tijd op 't ijs, en dan in donkre holen  
 Vol rook en stank en walm aan lucht en licht ontstolen,  
 Gevoelt de Tzucht niet dat hy genoegens derft,  
 Maar juicht in 't vlamvend Noord het geen zijn' hemel verft.

Hy vindt zich welbedeeld met 's noodlots ongenade;  
 Omhelst zijn dor geslacht en plat verkrompen gade;  
 Smaakt traan en vischgewei als 't hoogste goed op aard;  
 En acht zijn lot niet zoet, maar zelfs benijdenswaard.  
 Hy rekest geen gebrek, dan 't geen hy kan vervullen,  
 Geen heil, dan 't geen hy kent. De parels die hem hullen,  
 Zijn pijlpunt, angel, naald, zijn enkel vischgebeent';  
 En alles wat hy wenscht, is in dien schat vereend.  
 Of, mocht hy robbe of beer den taaien huid ontstropen,  
 Zijn rijkdom is voor goud noch koningdom te koopen,  
 Wanneer hy, in zijn pels of walrusleër genaaid,  
 Zijn honden beven ziet, zoo verr' zijn zweepsnoer zwaait.

ô Zalige eenvoud! en ô weldaad, op te wegen  
 Met meer dan overvloed, en wat men schat voor zegen!  
 Den mensch is alles wel, hoe aaklig 't lot ook schijn':  
 Hy leeft, en 't is genoeg. *Te zijn is wel te zijn.*

Maar ik nochtands, ik leef; en 'k voel mijn' boezem zwoegen. -  
 Is leven zaligheid? ook ik dan heb genoeg. -  
 Helaas! hoe wordt dat woord door 't hart gewederstreefd!

Neen, *wel te zijn* is *zijn*; hy leeft niet, die slechts leeft.  
 Behoeftelooft het hart, by 't vruchtloos smachten, ledig.  
 Wat is er, dat heur' kreet, die rustloos schreeuwt, bevredig?  
 Behoeftelooft, én die wat ik noch heel eene aard vermag,  
 Tot haar vervulling eischt, verhaatlijkt my den dag.  
 Ik hijg, ik dorst naar 't graf, als rustplaats van dat woelen  
 Der blakerende drift, door bron noch zee te koelen,  
 Die me afweidt en verteert, en heeter gloed ontsteekt,  
 Dan 't hijgend hert beproeft dat uit het jachtnet breekt,  
 Of, aan den beet ontsnapt der afgerechte honden,  
 Zijn tong aan 't bloed verfrist dat druppelt uit zijn wonden.

Men wrake 't huisdier niet, dat eens te wel vergast,  
 Het drooge brood verwerpt, en om het wildbraad bast.  
 Thands kent hij wat natuur hem eenmaal had beschoren,  
 Hij, voor geen plant of zaad, maar dierlijk vleesch geboren!  
 Helaas! ook ik, ik voel, my drijft een andre trek,  
 Die me aanwijst wat ik misse en 't aanwijst als gebrek.  
 't Besef van 't BETER schept (ontvlamt het onze wenschen)  
 Het GOEDE tot een *kwaad* by dierenteelt en menschen.  
 Ja, kennis van het GOED, voor ieder, buiten God,



Is pijn, en vloek, en dood, en - 't onheil van ons lot.

Maar waarom dan, ô Gy, die stofklomp wrocht en leven,  
Ons, nietig menschenkroost, die vatbaarheid gegeven,  
Dien indruk toegestaan, die alle heil verwoest,  
Indien men zelfs na 't graf niets beters hopen moest?  
Neen, dit, dit kan niet zijn. Dan waar de mensch tot plagen  
Bestemd; zijn aanzijn, vloek; geen blijk van welbehagen,  
Geen werk der Godheid, die zich scheppend mededeelt  
En uitbreidt, waar 't gezuis van 's levens adem speelt,  
Om U, zijn' Vader, eer, en lof, en dank te zingen!  
Dan eischte 't bloot vergaan den wensch der stervelingen,  
En, vormlooze aarde waar, in 's pottenbakkers hand  
Dan zaliger dan wy, aan 't Engendom verwant!

Zoo spreekt een zoete stem, en scheidt in 't hevigst lijden  
By 't opgaan van den zucht een zweemsel van verblijden.  
Ja meer, dat zweemsel-zelf is blijdschap die vertroost,  
En 't kermen om ons lot met zegening verpoost.

Zou echter, zou die stem het lijdend hart niet liegen?

Ach, 't moêgeweende kind is licht in slaap te wiegen! -  
 Dan, ook die slaap is rust (geniet' men haar!) van 't leed.  
 Gelukkig in zijn ramp die 't ongeluk vergeet!  
 Lij heden, in de hoop op 't eenmaal beter *morgen!*  
 En, is het leed een leed, vergroot het door geen zorgen! -

Zie daar de worsteling des levens, stond aan stond.  
 Zoo loopen dag en nacht in beurtverwissling rond  
 Met wederzijds ontvliên en wederkeerig prangen!  
 Zoo sluit het jaar zijn ronde om weder aan te vangen!  
 Zoo slorpt des levens wel het nieuw gekoelde bloed,  
 En perst het krimpande uit, met nooit verdroogbren vloed!  
 Zoo volgen vloed en eb, en zetten bank en stranden  
 Nu, overstelpt van 't nat, dan, bloot voor 't zonnebranden!  
 Ach! alles wentelt als de velgen van het wiel!  
 't Drijft alles in één' kring; - de rust-zelv van de ziel.

ô Gy, die boven 't stof en de eindigheid verheven,  
 Niet voortduurt, als de mensch in dit of 't Engelenleven,  
 Noch oogenblikken knoopt aan 't steeds ontvloeid bestaan,  
 Maar *eens, u-zelf* in eens, niet *afneemt* en niet *aan!*

ô Dat we één oogenblik de toekomst en 't voorleden  
 Eenzelvig konden zien en saamvereend in 't *heden!*  
 Verwachting waar niet meer: Begeerte schoot den droom  
 Van 't valsch verlangen uit, als dien van d'ijdlen schroom;  
 Die, beide, vreugde en smart gedurig samenmengen,  
 En beï vervalschend, beide op d' eersten teug verplengen!  
 Dan hield de twijfel op van 't ons beschoren lot;  
 Wy waren 't geen wy zijn! - Maar dan waar 't schepsel, God!

Neen, zwijg, verdwaasde wensch! Die toekomst, waar we op staren,  
 Als wierd ze uit *niet* gewrocht, is steeds in 't THANDS te ontwaren.  
 Het zaad bevat den stam, gelijk de vrucht het zaad  
 Dat in den warmen schoot des aardrijks opengaat;  
 En 't HEDEN rustte met zijn MORGEN, in ons GISTER':  
 Niets nieuws ontstaat er by, en niets van 't oude mist er!  
 Men zie in 't omzien, zie in 't rugwaartzien, vooruit,  
 En kenn' de plant in 't zaad eer 't keentjen zelfs ontspruit!

Niet diep behoeft ge uit de aard de waarheid op te delven;  
 Beschouwen wy 't heelal, ô stervling, en, ons-zelven!

Is iets by 't schepslendom of nutloos, of te veel,  
Of zonder blijkbaar doel ten dienste van 't geheel? -  
Zie schubbe, of hair, of plooi, in visch, of dier, of wormen!  
Zie weer- of voedingstuig, gestalten, grootheên, vormen ! -  
Maar zie uw lichaam thands. - Eer ge in 't beslissend uur  
Der rijpheid voor het licht, de banden der natuur  
Verscheurde, om uit de nacht haars kerkers los te wringen,  
Wat was u de oogbol toen, waar 't licht niet in kon dringen,  
Wien zelfs geen voorwerp zich kon opdoen in die nacht?  
Of, wat, de dichte long by aâm noch ademkracht,  
Terwijl ge in 't water laagt bedolven en omvloten,  
En 't bloed uit moeders schoot uw hart kwam toegeschoten?  
Toen kost ge in arren moed', onwetend van uw lot,  
Om nutlooze oog en long licht twisten met uw' God;  
( 't Is blindheid t' allen tijd, die tegen de Almacht sportelt! )  
Maar thands, geen groeiloot meer, in andren stam geworteld,  
Thands zelfbewegend, en van eigen bloed doorstraald,  
Vereischt dat bloed de lucht, waar in gy ademhaalt:  
Thands moet de lucht die long, het licht die oogen treffen,  
Geschikt om over de aard en hemelwaart te heffen.  
Eerst wierdt ge een vrucht, toen mensch, en droegt, nog bloote vrucht,

Het werktuig voor den mensch, voor licht en levenslucht.

Wat zijn voor 't zuigend kind de tanden, in hun kassen  
Verholen? - Vruchtloos, ja! Maar zie die tanden wassen! -  
Wat zijn de deelen der geslachten voor het wicht,  
Dat argloos in zijn wieg by 't slapend zusjen ligt? -  
Neen, mensch, doorzoek uw lot. Het kroost der stervelingen  
Is voor niet *één'* gevormd, maar voor een *aantal* kringen,  
Een *aantal* standen, hem door de Almacht toegelegd,  
Te ontwikkelen door den tijd, en, niet aan één *gehecht*,  
Maar grijpende in elkaâr als schakels van een keten  
Wier ring de Godheid houdt, door ons niet af te meten!  
Eerst vrucht des moederschoots; dan, lucht- en lichtgenoot;  
Kind, knaapjen, jongling, mensch; - dus spoên wy naar de dood.  
En wie die 't lichaam draagt, die 't zag in zijn beginsel?  
Wie onderscheidde 't ooit van 't uiterlijk omwindsel,  
Door 't zintuig opgemerkt, zoo 't licht en druk weêrstaat?  
Wie zag het, dàt hy wete of 't in het graf vergaat?  
De zijworm heeft volwrocht, en, van zijn web omgeven,  
Verloor hy de eerste vacht, en met die vacht het leven.  
Dus schijnt het. - Maar ô neen, daar breekt een tweede schel,

De doode heft zich op en praalt als dagkapel.  
Nog kruipend gaf hy zij'; thands ziet hy naar de wolken,  
En moet het volgend jaar met nieuw geslacht bevolken:  
De schijndood was alleen een sluier der Natuur,  
Waar in zy 't werk verhult van 't nieuw ontwikkelens-uur.  
Doch die ontwikkeling ook vertoont niets, nieuw geschapen,  
Maar lag in 't wormgestel eer 't aanving met te slapen.  
Zoo is ons lichaam mede, en, by de rust van 't graf  
Verbreidt zich 't fijner deel en schudt het grover af.

Maar wie wist, in den worm, den vlinder aan te toonen,  
Eer ooit de vlinder wierd? - of wie van Adams zonen,  
Erkent in 't lichaam thands dat edeler gewrocht  
Dat in zijn windsels ligt en vruchtloos wierd gezocht?  
Eens doet het geen den slaap, den slaapdood, is doorkropen,  
In 't Englenaangezicht verhelderde oogen open,  
Doorziet wat duister is en wat door 't licht verblindt;  
En de engel volgt den mensch, gelijk de mensch het kind.

Wordt dan die sterke drift naar voller gloed, naar beter,  
Hoe meer te loorgesteld, steeds bruischender en heeter;

Verzaadt, verkoelt zy nooit, en heeft dees nietige aard  
Geen voorwerp dat haar lescht, geen voorwerp, harer waard:  
't Bevreemde u niet, ô mensch! In de enge kerkerbanden  
Voelt de onvoldragen vrucht reeds werkende ingewanden,  
En trapt van ongeduld de moeder tegen 't hart,  
Als nog hun werkingskracht niets met zich brengt dan smart.  
De zuigling voelt reeds vroeg de teedre kaak geprikkeld,  
Eer 't rijzend tandyvoor zich uit zijn lâ ontwikkelt  
En opzet tot een rij van parelblank gebit.  
Ja, 't knaapjen wordt somwijl voor 't tijdperk reeds verhit,  
En kwijnt, en zucht, en woelt, heel 't werktuig tot ontstelling,  
(Eer ze oorzaak toont of doel,) van onbekende kwelling.  
Ach, 't kinderkusjen bleef geen kusjen van een kind,  
Maar 't stort en zuigt vergif, waar 't zelfs geen voorwerp vindt:  
Niets argwane Oudrenzucht, meer waakzaam dan te voren:  
't Herkent zich-zelf nog niet, en de onschuld is verloren.

Beklaag dan, sterveling, uw eedler kwelling niet!  
Ze is veerkracht die reeds vroeg uit d'aarschen sluimer schiet,  
Om eens, als 't grover deel ons uit zijn schel zal slaken,  
In d' ons beschoren' staat de zaligheid te smaken

Waarvan ze ons vergewist als 't werktuig van zijn doel.  
Neen, zegen (wat het kost!) dit prikkelend gevoel!  
Neen, doe het u die schors, dien slangenhuid, verachten  
Waar ge in gebonden ligt met nog omwonden schachten,  
In spiegkend wederlicht van 't ongeschapen schoon  
Eens uit te breiden naar de hoogte van Gods thron!  
Die kwelling zij u troost, die onrust u, genoeg!  
Dit zwoegen zij u lust, om de oorzaak van dit zwoegen!  
Het voere ons, kruipend, voort naar 't gene ons blijft bestemd!  
Het worstle met den band die ons zoo drukkend klemt!  
Het zweepe ons uit het stof der logheid, waar we in krielen!  
Het drijve ons zuchtend op, zoo vaak we in slaapzucht vielen!  
't Onttrekke ons aan de zucht voor 't tijdelijk ongenot!  
't Versterk' de vatbaarheid voor waarheid, recht, en God!  
En lachen we op dit pad, hoe zwaar de rampen wegen,  
Een nieuw geboortelot in onze ontbinding tegen!

Ja, perkte in d'engen kring van bakermat tot graf,  
Het onverbiddlijk Lot geheel ons aanzijn af,  
Dan (ware 't ook geheel uit wellust saamgeweven)  
Dan moesten wij voor 't minst ons-zelv' niet overleven!



Doch, stellen we al die reeks, die onafzienbre rij  
Der rampen, steeds vernieuwd, van 's levens last, ter zij:  
Verwachting zonder eind, en eeuwige mislukking:  
Der kindschheid nietigheid, en onmacht, en verdrukking;  
De raadloosheid der jeugd, door al wat is misleid;  
Des levens kracht, verkwist, en dan te laat beschreid!  
't Zij alles voor den mensch verkwikking en genieten!  
Nog voelt hy 't zich te vroeg voor enkle smart ontvlieten.  
De knikkende ouderdom ontwricht de frissche leên;  
Sleept krachten, moed, en trek, met liefde en wellust heen;  
Verwoest genoten heil door 't slopen van 't geheugen,  
En neemt den tooversmaak aan de eertijds zoetste teugen.  
Beschroomdheid, kindsche vrees, gaat onmacht aan de hand;  
Het oordeel stompt, en zwijmt, met kennis en verstand;  
En 't vaartuig is te niet, en uit- en afgesleten,  
En laat de dood reeds in door duizenden van reten  
Eer wal of haven naakt, in 't midden van den vloed  
Door wien men naar de rust der stille grafkuil spoedt.  
Waartoe een kiel gebouwd om midden in de baren  
Te breken, eer zy half den zeetocht kan bevaren?

Ach! waar dit leven doel, met wat dit leven schenkt;  
 Des levens zoet bereikt, waar 't leven niet verlengd.  
 Men klom, (en nam niet af) tot d' oever van zijn dagen,  
 En stierf dan in 't volop van 's levens welbehagen,  
 Maar droeg om 't luttel tijds van 't geen men *wel zijn* heet,  
 Bij 't eerst voorafgegaan geen nog beklagbrer leed.

Maar neen, 't inwendige, meer eigen aan ons wezen,  
 Eischte eerst den steun van 't lijf ten hoogsten bloei gerezen,  
 Nu minder; en dit lijf vermindert dag aan dag,  
 Tot de engel, meer volwrocht, het gants ontberen mag,  
 Om, na een levenstijd van langzaam voorbereiden,  
 Zich van d' ontsierden schel des stofbalchs af te scheiden:  
 Den schel, verflenst, verschroeid, verrimpeld, dor, en droog;  
 (Geen lichaam, eens zoo fier en heerlijk in het oog,  
 Maar lichaamlooze huid, ontbloot van kracht en spieren,  
 Waar door geen vochten meer in zwellende aders zwieren,  
 Waar in geen ingewand zijn plichten meer verricht,  
 Maar borst en zintuig sluit voor adem, lucht, en licht!)  
 Verwerplijk overschot, ja, toonbeeld van misvormen,  
 Ten afschuw aan zich-zelv', en waardig aas der wormen!

Dan zalig, ja, die dood die 't kranke wrak verstoort!  
Dan breken we uit die mest in nieuwe planten voort!  
Of neen, als vlinders, uit de rupspop voortgesproten;  
Veredeld, hemelwaard', en Goden lotgenoten!  
Als Cherubynen, uit wier schitterend gelaat  
De glans der godheid blinkt, als door een wolkgewaad,  
En wien geen afgrond diep, geen nacht bedompt of duister,  
Maar alles helder is, door 't licht van dees hunn' luister.

Mijn vrienden! dit 's het doel, waar voor wy hier bestaan.  
Dit trooste ons op deze aard van al wat we ondergaan!  
Bestemt uw boezem dit? verheft hem naar den hoogen,  
En zeggen we in ons deel 't aanbidlijk Alvermogen!  
Of dwaal ik, is die hoop een ijdel droomverschiet?  
Stoort, bidde ik, dan dien droom, die zoete dwaling, niet

**Lofzang.**

Daalt van den hemel, heilige Engelen!  
Daalt neder, Serafs, op mijn beê!  
Leert, leert mijn hand de tonen mengen,  
En deelt mijn hart een vonk van uw vervoering meê!  
Vervoering, niet als in den hoogen,  
Voor 's Hoogsten zetel neêrgebogen.  
Uit overstelpt gevoel het juichend HALLEL stort,  
Waarby de donderslagen zwijgen,  
De Choren spraakloos nederzijgen,  
De Hemelen van onmacht hijgen,  
En 't schepsel voor zijn' God tot niet gesmolten wordt!

Neen, geesten, 'k vraag u zulke zangen  
Voor 't sterflijk, 't zondig harte niet,  
Dat, by dees tranen op mijn wangen,  
D' onzuivren aardschen zucht beängst ten hemel schiet.  
Mijn oog verblindde van uw stralen,  
Mijn borst verloor zijn ademhalen,  
In hooger kring verplaatst, ontstoken van uw' gloed:  
Neen, moog me een invloed slechts doorwoelen,  
Als menschlijke ijver mag bedoelen,  
Als 't sterflijk weefsel kan gevoelen,  
Zoo lang ons 't vleesch omhult en op dees aardhoop wroet.

Ja mocht, ô mocht het my gelukken,  
Uw' toon te stellen op mijn Luit;  
Uw dichterlijke snaar te drukken,  
ô Godezalfde Vorst, ô Jesses fiere spruit! -  
Ja, mocht ik een' dier tonen roeren,  
Waar meê gy harten op kost voeren,  
ô Veldheer, voor wiens staf de zee zich kiefde en vlood,  
Rivieren uit den rotssteen drongen,

De volken zich hunn' boei ontwongen,  
De heuvels als hun lammren sprongen,  
En 's afgronds navel zich ontsloot!

Maar neen, ook dit waar noch vermetel.  
Wie zou hem dingen naar de kroon,  
Die, door Gods hand geleid ten zetel,  
Zich boven 't sterflijk hief door meer dan aardschen toon?  
Of wie durft op de hielen treden,  
Wien Horeb met Gods glans bekleeden,  
Van de Armacht, van een' blik haars aanschijns, schittren zag?  
Neen, 't hart dat Davids harp bezielde,  
't Gelaat, dat heel een volk vernielde  
't Geen bevend voor zijn schittring knielde,  
Eischt meer dan menschlijkheid, eischt Englen-zelv' ontzag.

Neen, stervling! zwijgen, neen, verstommen  
Voegt d' ingekerkerde in dit stof.  
Geen vliegjen dringt met nietig brommen

Tot de ongeziene heiligdommen,  
 Al wemelt het zijn' Schepper lof.  
 Doch ook dat vliegjen in dat wemelen  
 Trekt meê het toezicht van Gods hemelen,  
 En voert Gods Almacht in zijn vlerk:  
 Ook wy, wy dragen in ons binnenst  
 Het stof- en machtloosheid verwinneendst,  
 Het zegepralendst Engelenmerk.

Bedriege ik my - of voel ik 't blaken  
 Eens onuitsprekelijken gloeds? -  
 Wat hoor ik my door de ooren kraken?  
 Wat voorhang heft zich op? - Wat droom, of welk ontwaken  
 Rolt *hier*, 't tapijt der starredaken,  
*Daar*, 't overkleed der aard en 't waterblauwe laken  
 Des ongemeten' vloeds  
 Van voor mijne oogen weg? - Ik zweef! - Ik voel my-zelven  
 Niet meer. Geen wanden of gewelven  
 Omsluiten hier mijn vlucht - 't is eindloos wat ik zie!  
 Ja, 't Rijk der Godheid kent geen palen:

't Is hemel, waar mijne oogen dwalen,  
 't Is Hemel, wat ik voel, en hemel waar ik vliê!

ô Gy, die boven 't eindelooze  
 In 't licht dat u omkleedt, uw eenig heiligdom,  
 Heel de eindloosheid vervult -! Wat zegge ik? ach, ik bloze!  
 Neen, de eindloosheid omvangt, als zeën in haar kom!  
 Gy, bron van weldaad, aanzijn, leven,  
 Uw oog, uw kracht doordringt me, en streeft mijn vezels door.  
 Gy, hebt ge aan zon by zon haar loopbaan voorgeschreven,  
 Geen dropjen van mijn bloed mag door mijne aders zweven,  
 Of gy geleidt het langs zijn spoor.

Gy brengt in rijpe moederzaden  
 De ziel; de schoot ontfangt; het klompjen schiet zich uit;  
 Het wortelt. - 't Neemt verband in vastgevlochten draden,  
 Die 't voeden: warme vochten baden  
 Het vruchtjen, dat hun net omsluit.  
 Het werktuig van den geest schiept leven en gevoelen:



't Onmerkbaar hart begint te woelen,  
En vormt zich aders, bloed, en borst.  
Reeds ziet men 't vocht het slijm doorvloeien,  
De leedjens aan het lichaam groeien,  
En alles met zijn schel omkorst.

Groei, vruchtjen! wentel in die golven  
Van 't om u spoelend moedermeir!  
Ook daar, in diepe nacht bedolven,  
Ziet de Almacht op uw wording neêr.  
Gevoel heur' gloed uw zenuw prikkelen,  
En zin-by zintuig zich ontwikkelen;  
't Gevoel, vertalrijkt in zijn' aart,  
U nieuwe vatbaarheden spreiden;  
En de ingewanden zich bereiden  
Om lucht en voedsel af te scheiden,  
U in een' tweeden kring bewaard!

Wat doet ge, ondankbre? hoe! Wat dringt gy heup en lenden  
 Der moeder die u draagt, en trapt haar tegen 't hart?  
 Van waar die rustloosheid? dit wringen, worstlen, wenden?  
 Waar toe haar 't lijf verscheurd met onverdraagbre smart?  
 Maar neen, die smart moet wellust baren!  
 Wring los wat banden u bezwaren!  
 God roept u, 't loopperk in te varen  
 Der nieuwe wareid die u wacht.  
 De wortel dort, het plantdierleven  
 Houdt op: - der schepping wordt een werkelijk mensch gegeven,  
 Wiens oog den hemel door moet zweven,-  
 Die de aard bevolk' met Nageslacht.

Geniet den dag, en 't zongekoester,  
 ô Stervling! Meng de lucht door 't bloed dat u verhit!  
 En voer in 't ingewand uw eigen levensvoedster!  
 En zwier van oord tot oord naar vrijen keur en wit!  
 Maar wacht, dat ook dit oog verduister',  
 Die long den adem smoor', dat ingewand verstijv'!  
 Een heilrijk uur gemaakt, en breekt een' tweeden kluister;

En gy! herteelt tot nieuwen luister,  
Van uit dit grof en dierlijk lijf.

Dan zullen we u, ô zon, erkennen,  
Dien 't Al bezielt!  
Dan mogen wy op Englenpennen  
Die wereldhemelen doorrennen,  
Wier onafmeetlijkheid ons opgetogen hield.  
Dan zullen we, Algenoegzaam wezen,  
Ons-zelven in Uw' boezem lezen,  
Uw' spiegel voeren in ons hart!  
Dan, uwer waardig, tonen slaken!  
Dan zal zich heel Uw werk voor ons gezicht volmaken;  
Geen onverstand Uw wijsheid wraken!  
Geen zucht meer naar 't verboden haken!  
Dan sterven dwaasheid, boosheid, smart.

1810.

## **Lierzangen.**

## Lichaamszorg

*Angustam, amici, pauperiem pati*

*Robustus acri militia puer*

*Condiscat.*

Horatius.

Leer' 't klemmende gebrek gedwee  
 Verduren, tegen 't lichaamswee  
 In legertucht gehard van d' eersten bloei der dagen,  
 Die eens met onverwonnen hand  
 Den vijand van zijn Vederland  
 Bebloede standaarts meent te ont dragen!

Hy wenne al vroeg aan 't ongemak,  
 En hebb' den hemel voor zijn dak,  
 Den nevel tot zijn tent, de stormen tot gespelen:  
 De zonnegloed verdroog' hem 't zweet;  
 De sneeuw verstrekk' hem 't overkleed;  
 De steengrond, voor matras en zeelen!

Zijn huid, verschroeid door koude en gloed  
Ontzie geen zandgrein voor den voet,  
Geen dorensplits voor 't eelt der overstaalde handen!  
Zijn spierkracht durf in de ijle maan  
Van 't hollend ros de vingren slaan,  
En breke d' ever muil en tanden!

Hy wring den vijftigjaargen eik  
Zijn takken af zoo verr' hy reik',  
En buig den grondstam om of knak hem van den wortel:  
Ja, beuk' met wapenlooze vuist  
Den woudos die de rots vergruist,  
Het stotend bekkeneel te mortel!

Mâar waan niet, teder opgekweekt,  
In 't vrouwelijk salet doorweekt,  
En onbestand voor lucht, vermoeiing, arbeid, lijden,  
Daar 't lichaam aan den geest ontvalt,  
In 't veld, waar de oorlogsdonder knalt,  
Den sterker vijand af te strijden.

Neen, moed zij 't erfdeel van uw bloed!  
Wat kan zijn hoogst gestegen gloed,  
Zoo spier en zenuw faalt, dan groots, dan edel sterven?  
Wat kan, daar 's lichaams kracht ontbreekt,  
Het bloed dat uit uw wonde leekt,  
Dan 't erflijk schild met glorie verven?

Ja, Jongling, ja, uw boezem zwelt!  
Van 't edel voorhoofd straalt de Held!  
Uw ziel in 't brandend oog vlamt eer en oorlogsdaden!  
Uw hart gevoelt den Batavier,  
Die d' eens ontzagbren Leeuwbanier  
Door niets onedels zal verraden!

Ja, juichend vliegt gy in de dood,  
In vlam en slachting godlijk groot,  
Ja de eeuw die ons bespiedt knielt siddrend voor uw tombe.  
Maar, jongling, één verhittend uur  
Woedt schrikbrer dan 't kartetsenvuur;  
Één nachtdaauw, dan kanon of bombe.

Één zeedamp door het gierend west  
Met gisten adem voortgeprest;  
Één zonnestraal, op 't hoofd te loodrecht neêrgeschoten:  
Een enkle neep des hongernoods;  
Klinkt helden in den band des doods;  
Slaat veldbloem neêr, en Legergrooten.

Dit zag, dit voelde 't edel hart  
Van d' onvergeetbren Dagobert,  
Die 't zwaard een vuist verschaft en mannen vormde in 't wapen:  
Die grooten Karels legerstaf  
Zijn zegerijke Helden gaf,  
Uit Roomsche weekheid omgeschapen.

Hy zag 't, en 't edelst Frankisch kroost,  
In heete middagzon geroost,  
Of knedende ijs en sneeuw met ongeschoeide voeten,  
Stond met de pletterendste last  
Op onverwrikbre kniën vast,  
Als eiken die de wolken groeten:



Of dreef in 't zandig worstelperk  
De ons nu ontlibbre speer naar 't merk,  
En sprong in ijzren dosch, als zwevende, in den zadel:  
En de oefning van de lichaamskracht,  
Het onderpand van de overmacht,  
Werd erf en kenmerk van den Adel.

Van daar die onverwelkbre glans,  
Die 't Ridderlijk rapier en lans  
Door Land- en Watertocht by Moor en Griek omstraalde;  
Waar 't Nageslacht versuft op staart;  
Toen 't overwinnend oorlogszwaard  
Den Edelman een kroon behaalde.

Van daar, door vlam en zeegebruisch,  
Zoo 't West des Heilands legerkruis  
't Van schrik verblekend Oost in 't woest gezicht deed varen.  
En, strijdende met lucht en grond,  
Zijn' boei gaf aan den morgenstond,  
Zijne asch ten prooi liet aan Barbaren.

Van daar, zoo 't ongetemde Noord  
Van gruwlen rust, van roof en moord,  
En 't zachter juk der wet zijn hals werd opgedrongen.  
Van daar daalde onschuld, trouw en eer,  
Op 't wetteloos Europa neêr,  
Door Riddermoed en kracht bedwongen.

Van daar, zoo Wodans wolvenmuil  
Verstomde van zijn moordgehuil,  
En 't aaklig jammerbosch zijn grijsaarts leerde sparen:  
Van daar, zoo 't vaderlijke bloed  
Niet borrelt tegen 's nazaats voet,  
Bij 't zaamlen van zijn luttel airen.

Wie is hy, riep met hol geluid  
De ontzagbre Beltbewoner uit,  
Wie is hy, die daar streeft op snelle stormwindvleugelen!  
Een wolk omvangt zijn vliegend ros!  
Zijn zwaard is 't zwaard des Dondergods!  
Zijn arm kan Lot en Dood beteugelen!

Hy sprak, en beefde, ontving den vreê,  
Liet offermes en afgodsbeê,  
En leerde onthouding, boete, en vlijt, en veldbetelen;  
En juichend zag een volgend jaar,  
By 't omgekeerde vloekaltaar  
Het graan met gouden golven spelen.

**Het tegenwoordige.**

*Prudens futuri temporis exitum  
Caliginosa nocte premit deus.*

HORAT.

Weldadig houdt de hand van God  
Het aanzicht van het nakend lot  
Met ondoorzichtbre nacht omgeven.  
Belachlijk is, wie beeft en vreest,  
En onweêr in de wolken leest,  
Die mogelijk schaadloos overzweven.

Zie, wat het werkelijk uur u biedt!  
Erken, gebruik het, en geniet,  
En grijp, en val het in de wieken.  
Het tijdstip dat men eens verloor,  
Wat stelt het zijn' verkwister voor,  
Dan 't in den dop verworgde kieken?

Neem, neem u 't heden dan te baat!  
De rest, men noeme 't goed of kwaad,  
Vloeit aan en af als vlotte baren,  
Die nu, by 't geeslend springgetij,  
Met opgestookte razerny,  
Dan, kalmen vloed, hun peil bewaren.

Verheff' zich de opgezwollen stroom,  
En rukk' den wortel met den boom,  
Met hut, en stal, en veldbezieling,  
(Daar berg en woud, van angst vervuld,  
Der lucht den doodschrik tegenbrult)  
In zee, en afgrond, en vernieling!

Wat nood? Gelukkig is hy steeds,  
Ontrefbaar voor den prang des leeds,  
Die daaglijks, met gerust geweten,  
Zich-zelven zegt: ik heb geleefd.  
Die is, wat ooit de toekomst geeft,  
Voor 't grillig Lot te hoog gezeten.

Ja, maak zich heldre zonneglans,  
Of onweêr meester van den trans;  
Geen God ontroofd my 't blij voordezen.  
Wat is, zal niets te niet doen gaan,  
Wat was, zal steeds voor my bestaan;  
En ik, my-zelv' genoegzaam wezen.

Fortuin, die met heur gaven speelt,  
En 't altijd nijdig harte streelt  
Met schatten in den wind te strooien,  
Neem, geef, en toone in goed of staat  
Nu d' een', dan d' ander 't wuft gelaat  
In lachende of vergrimde plooiën!

Bestendig zij zy, 'k dank haar gift:  
Maar, schudt haar de ongestuime drift  
De rappe vleugels aan de leden,  
Ik gaaf haar gaven weêr met vreugd,  
En wikkel me in mijn eigen deugd,  
In plaats van purpren staatsiekleeden.

Ik doe, hoe mast en takel gier',  
Geen ijdele beê aan 't Lotbestier,  
Noch tracht voor ram of loeiende ossen  
Den roof van Oost- en Westerstrand,  
Waar aan zich 't dwaas gemoed verpandt,  
Van 's Hemels ongunst in te lossen.

Neen, werp' hy goud in 's afgronds schoot,  
Ik zal met waterdichte boot,  
Gerust in 't bruischen van de vloeden,  
Op Pollux leidstar, dwars door ze,  
Naar de eenmaal my bestemde ree',  
De blijde rust in de armen spoeden.

*Horatius vrij nagevolgd.*

**'t Landgeluk.**

NAAR HORATIUS.

*Beatus ille!* -

Gelukkig hy, die vreemd aan amptsbeslommeringen,  
 Als in Saturnus eeuw, van cijns en pacht bevrijd,  
 Den forsgespierden os in 't ploeggareel mag dwingen,  
 En Vaderlijken grond met eigen vee doorsnijdt!  
 Dien jaagt geen krijgsklaroen, den eersten slaap ontschoten,  
 Dien geen verbolgen zee den doodschrik door de leên.  
 Die schuwt het pleitgestoelt, en stoot by trotsche grooten  
 Zijn scheenen raauw noch blaauw aan 's drempels marmarsteen.  
 ô Neen, hy huwt of beuk of hooge populieren  
 Aan de afgezette rank van 's wijngaards taaien tronk,  
 Besnoeit den vruchtboomtak in 't al te dartle tieren,  
 En ent op 't wilde hout Pomones eêlsten pronk.



Hy hoort in 't eenzaam dal zijn runderdriften loeien;  
Perst zuivre kruik by kruik met nieuwe honig vol;  
Ziet emmer, kuip, en mout van vetten zuivel vloeien;  
Of scheert het waglend lam, dat neêrbuigt van de wol.  
Of, heft de Herfst het hoofd, met rijpend ooft omkromkeld,  
Na 't zomerblaakren op uit aardrijks drooge korst  
Hoe lacht hem 't bosjen toe, dat op den appel vonkelt!  
De druif, die 't purper trotst, en dorsten leert naar dorst!  
Nu lust het hem, zijn leên in 't spichtig gras te vlijen;  
Dan strekt hy 't moede lijf in 't lommer van d' abeel;  
Daar 't klaatrend water ruischt, en onder 't nederglijen  
Den zachten sluimer noodt by 't tjlpend boschgekweel.  
En, zoo een strenger lucht met gure wintervlagen  
En vlokken zwervend ijs, den hemel houdt bezet,  
Hy past, met brak en wind den ever op te jagen,  
En drijft den loozen vos in 't loos verborgen net.  
Hy knoopt den lijsterboog; betrapt de schalke kranen;  
Vliegt de altijd schuchtre haas op 't onnazienbaar spoor;  
En brengt den bloedroof t'huis, in knip en vinkebanen  
Wreedaartig buitgemaakt op 't vliegend zangrenchoor.

Wie, aan dees lust vertuit, vergeet de zielskwellaadje  
Der blinde driften niet, waarin zich 't hart verteert?  
Wie 't dompig galmen niet van Hofwelf en muraadje,  
Dat in den lach des monds den zucht versmoren leert?  
En, als een kuische Gâ zijn huis- en vaderzorgen  
Met lieve telgjens deelt, en zaligt, en verzoet,  
(Die de oud-Bataafsche deugd in 't zuiverhart geborgen,  
Den bos op 't voorhoofd draagt van 't onverbasterd bloed!) -  
Als tegen 't t'huiskomstuur van haar vermoelden Gade,  
Zy 't kluitjen op den haard by d' avonddisch ontsteekt,  
Zijn' gragen eetlust toeft op kosteloze vlade,  
En 't hardgebakken brood in frisschen melkroom breekt;  
Wien trekt dan de oester nog, van rots of klip gebroken,  
Of 't Oostersch waterhoen met gouden pluimgewaad?  
Wien zal de ontstelde maag naar 't vreemde nestjen joken,  
Uit gemsterbloem gebouwd en bloesem van muskaat?  
Wie kiest geen bolle pruim, met blaauwe waas bevangen,  
Van d' overladen' tak, en dorstende, afgeplukt,  
Voor wat de morgenzon aan palm en vijg ziet hangen,  
Of de avond, verr' van ons, in holle kuipen drukt?

Dat malsche kropsalaad, of bittre cichoreie,  
Voor bloed en ingewand ter heilzame artseny',  
Of 't zerpe zuringblad den stillen tafel spreie,  
En 't hupplend voorjaarslam by 't hoogste feestgetij!  
Hoe zoet is 't, aan dat maal, by de avondzonnestrallen  
't Verzadigd vee te zien, zich haastende uit het land!  
Of, 't bukkend ploeggespan, met hijgend ademhalen  
Het kouter omgekeerd voortslepende over 't zand!  
En 't rustende gezin, eens Landmans ware schatten,  
(De bijen, welker dienst hem goud uit veemest trekt.)  
Die, vrolijk, wel gespijst, het stroo in de armen vatten,  
En slapen zorgloos in tot dat de morgen wekt!

Dus sprak Van Pandenburg, besluit een' Hoef te koopen,  
Eischt rente en hoofdsom op van wat hy uit heeft staan;  
Maar hoort: *de Beursprijs daalt, daar is een kans te loopen,*  
En legt zijn gantsch bezit in vreemde Fondsen aan.

1809.

**Aan de dichters.**

Als de stomme Poëzy  
Op het lachend schildery,  
Uit haar stouten geest ontsproten,  
Leven scheidt en schoonheên spreidt,  
Heilig aan de onsterfelijkheid;  
Met heur' balsem overgoten:

Als haar hand in trekken zwiert,  
Die het vlammen oog bestiert;  
Zonnestralen weet te mengen;  
Doorzicht geeft aan wand en muur;  
En de eenvormige Natuur  
Wonderen dwingt voort te brengen:

Als zy op het hart gebiedt;  
Tijd en afstand doet te niet;  
't Vluchtig uur in banden kluistert;  
't Weggevolgen wederteelt;  
En de Waarheid door haar beeld  
Op het sprekend doek verduistert:

Leer dan, Dichter, leer met my,  
Wat de plicht des Zangers zij,  
Uit haar levende tafereelen!  
Zie hun eenheid af, en doel;  
Geef een lichaam aan 't gevoel;  
Maak uw klanken tot penceelen!

Als uw oog het blank albast  
Van een Ledaas hals betast;  
't Bloed haar kaken door ziet stralen;  
't Lokjen golven op de lucht;  
En den ongeboren' zucht  
Uit haar boezem op voelt halen:

Als het in haar malsche borst  
't Hijgen leest der minnedorst;  
D' adem nazweeft op haar lippen;  
In haar golvende armen hangt,  
En dat vloeiend schoon omvangt,  
Waar de spieren weg in glippen:

Leer dan, wat het hart beseft,  
Wat zich in uw ziel verheft,  
In zijn juistheid uit te drukken!  
Hoe verbeelding rekt of spant;  
Aan de meesterlijke hand  
Hangt bezielen en verukken.

Zweve in 't zich bedriegend hart  
Lustgetokkel, doffe smart,  
'k Wil met u genieten, treuren: -  
Maar, stort over wat gy voelt;  
'k Word van wellust weggespoeld, -  
'k Voel my 't ingewand verscheuren.

Waan niet, dat van vreugd of pijn,  
    *Ho!* en *ach!* de teekens zijn.  
Neen, uw uitdruk zij volkomen!  
    Laat tot in de minste toets  
    De echte stemming des gemoeds  
't Hart des hoorders tegenstroomen!

    Zoo 't gevoel u meester wierd,  
    't Zij door echte kunst bestierd!  
't Zij met zwier en kracht geteekend!  
    't Draag het echte koloriet  
    Waar zich 't hart in overgiet,  
By geen' zonnenschijn verbleekend!

    Maar dit eischt geen hartstochtkoorts;  
    Neen, de helle waarheidstoorts,  
In wier licht de geesten baden:  
    Dit, een opgeklaard verstand,  
    Dat geen snaren nijpt of spant,  
Maar des levens fijnste draden.

Vangt, ô Cythers, dezen toon!  
Hy-alleen is hemelschoon!  
Hy verdooft de boschkoralen!  
Dit maakt Dichter, dit alleen!  
Dit 's, als schilder op te treën!  
Dit doet zangers prijs behalen!

Strijk', wien 't lust, de doode snaar!  
Dichtkunst baauwt geene Echoos naar.  
Neen, zy speelt met menschenharten;  
Kneedt, doorwroet het ingewand;  
Slaat verbeelding in den band;  
En verhemelt pijn en smarten.

Smelt, ô oogen! boezems smelt! -  
Daar die toon in 't harte zwelt,  
Daar geniet men leed en weelde: -  
Daar ontsluit zich al de schat  
Dien de schoot dier Taal bevat  
Die Natuur, der Reden teelde.



Daar daar schildert men 't gehoor;  
Dringt gebeent' en vezels door;  
Giet het vlamvend vuur in de aderen;  
Zweept en geesselt brein en bloed;  
Kneedt en zintuig en gemoed;  
Koel voor hoon of lauwerbladeren.

Doch waar laffe gloriezucht,  
In gewaande hemelvlucht  
Door verbeeldings wind geslingerd,  
Saamgekleefde wieken schudt,  
En, van krachten uitgeput,  
Uitgerafeld koord bevingert:

Daar vergaap zich dom gemeen  
Aan het piepende gesteent,  
Dat in struik en boom blijft hangen;  
Walgend van den hollen klank,  
Van verveling mat en krank,  
Hijgt ons hart naar WARE ZANGEN.

1809

**Huwlijksmin.**

Benij geen' sterflijk mensch om macht:  
Benij geen' wereldvorst,  
Om dat hy scepters torscht,  
Terwijl in de on-te vreden borst  
Het hart om meerder smacht.  
Hij kieze uit al den parelschat,  
Waar 's warelds dageraad  
Aan Indus oevers zwaâr van gaat,  
Het kostbaarst dat heur schoot bevat;  
En de eêlste diamant  
Schiet' vlammen aan zijn hand!

Robijn en onyx sier' zijn schaal,  
En schitter' by den dronk  
Met hellen vonk aan vonk  
Op 't vrolijk dartlend vreugdemaal,  
Waar overdaad gebiedt,  
En wijn by stroomen vliet!  
    Een purpren hemel eer' zijn kruin;  
Een purpren kleed zijn' voet!  
Hy stappe en plasch' in 's vijands bloed  
Op omgeworpen stedenpuin!  
De schittring van 't gevelde staal  
Omhein' met louter zonnestraal  
En bliksemflits by flits  
Zijn hof, zijn' thron, zijn' disch!  
    Natuur putte in zijn dienst zich uit,  
En op, en onder de aard;  
En de afgrond lever' tot zijn buit,  
Wat zee en mijngang baart!  
De zijworm spinn' een' schooner draad,  
Die hem de leden klee'

Met oogverblindend pronkgewaad;  
En op de legersteê  
Vull' de uitgezochte zwanenschacht  
Zijn peuluw eens zoo zacht!

De wierook van 't verheerd Heelal  
Omwolk' zijn' stoel met lust;  
En, zoeter dan het beekkristal  
Dat murmlend ruischt door 't eenzaam dal,  
Zing' hartbedwelmend lofgeschal  
De matte ziel ter rust'!

Daar is een heil, een schat, een goed,  
Dat macht noch hoogheid hulde doet;  
Dat zwaard noch gouden staf  
Aan wareldheerschers gaf.

Gy heil, gy schat, gy dierbaar goed,  
Gy, hoogste zaligheid!  
Wien zijt gy weggeleid?  
Gy, zielervullend huwlijkszoet  
Van 't trouwbeminnend paar,  
Versmolten in elkaâr!

Gy, keurbloem, door geen hand geplukt,  
Die neemt, die grijpt, die rooft,  
En kronen stapelt op een hoofd,  
Dat van heur zwaarte bukt!  
Gy, wellustbloem aan 's levens struik,  
Gekweekt in hemellucht:  
Gelukkig, wien uw knop ontluik',  
Met levensâam bevrucht!  
    By u verliest het goud zijn glans;  
Verbleekt de chrysoliet:  
En, parelkroon of rozenkrans...?  
By u bestaan zy niet.  
Uw geur vervult een woesteny  
Met hemel en genot;  
En, derv' men roem of heerschappy,  
In u gevoelt men God!  
    Geliefde die ik veertig jaar  
Door 's warelds stormen zocht;  
Wier blanke hand mijn grijzend hair  
Met groene myrth omvlocht!

Wier boezem aan mijn hol geraamt',  
Van leed en oudte stram,  
Het nieuwbezielend leven aâmt  
Der reinste huwlijksvlam!

Mijne Ega! zoete leedgenoot,  
Maar uit wier englenhart  
De balsem aller smart  
My troostrijk, zegnend, tegenvloot!  
Geliefde! 's levens ongeneucht'  
Werd me in uw' arm tot vreugd.

Gy, parel, dreeft ge op 't maatloos ruim  
Van 's warelds woesten vloed  
Door 't midden van zijn bobblend schuim,  
Den zwerver in 't gemoet?  
Of wachtet ge op een blinde klip,  
Na 't brijzlen van zijn redloos schip,  
Hem by zijn stranding af,  
Als uit der golven graf?

Gy, bloemtjen, schoot ge in 't needrig kruid  
Van 't dichtbewassen bosch

Uw' nog verholen' tros  
Met stille zielsverbeiding uit,  
Om hem die tot u vloog  
Te stralen in het oog?

Ach! weinig wist uw morgenrood,  
Voor wie zijn glans ontlook.  
Wanneer het in der kunsten schoot  
Het zoekend oog ontlook.  
Of fluisterde u een Engel in,  
Met 's Hoogsten plan vertrouwd:  
Wien ge eenmaal door uw huwlijksmin  
Gelukkig maken zoudt?

Gewis, eene onbekende hand,  
My over 't hoofd gestrekt,  
Geleidde my, voor 't oog bedekt,  
Door baar en berg en zand,  
Naar 't duister plekjen grond  
Waar gy te groeien stond.

Ja: Hy die 's levens goed en kwaad  
Ons toeweegt in de maat,

Lei overvloed en eer en praal  
Met 's warelds zoetheên in een schaal,  
En tegen haar, de trouw  
Der minnelijkste vrouw.

Hy koos niet, neen: Hy zag mijn hart,  
Doorlas, verhoorde, gaf.  
Mijn lot werd gruwzaam straf;  
aar gy, gy schiept my heil uit smart,  
Geliefde! Leed ik? Neen,  
Ik smaakte zaligheên!

Laat rijken dan hunn' overvloed!  
Laat machtigen hun recht!  
Met u, ô hemelaartige Echt,  
Met u is alles zoet.  
Geen goud, geen aanzien, roem, of macht,  
Of wat de wereld vreest of acht,  
Verschaft een trouwe Gâ:  
Maar, God die harten samenbindt!  
Gy schenkt haar wien gy tederst mint,  
Ten waarborg van genâ!



Maar, Lieve, nooit verkoel' ons vuur  
Door haatlijke achterdocht!  
Was, was u ooit mijn zielsrust duur,  
Zy is aan u verknocht.  
Geen sporelooze minnenijd  
Schief' wortel in 't gemoed,  
Of de Echt is al heur rozen kwijt,  
En de enkle doren van de spijt  
Die hart en boezem open rijt,  
Blijft over, rood van bloed

1809.

**Dood en leven.**

Als in 't stille kraamsaet  
't Kinderlijke schommelbed,  
Door de moederlijke hand  
Voor haar teder huwlijkspand  
(Dat haar met een zoete smart  
Spartelde onder 't smachtend hart)  
Met satijn en dons getooid  
En met lovers overstrooid; -  
Als dat wiegjen, stil en zacht,  
't Schreiend kindtjen tegenlacht,  
Daar het zich met stouten sprong  
Uit haar ingewanden wrong,  
Om het oogjen voor den dag,  
't Mondtjen voor het eerst beklag,  
En het nog gevoelloos hart  
Op te doen voor 's levens smart: -

Zoo, zoo lacht my, lijdensmoê,  
't Mulle bed der grafsteê toe,  
En belooft de sluimerlust  
In mijn matte leden, rust.  
ô Hoe hijg ik, stille dood,  
Naar de koelte van uw' schoot;  
Waar mijn flaauw en star gezicht  
Niet ontrust word' door het licht,  
Mijn gehoor zich niet gevoel'  
Van het ruischend aardsch gewoel,  
En het hart niet langer klepp'  
Van den adem, dien het schepp'!  
Niet meer sidder' of begeer'  
Hoe de wareld wend' of keer!  
ô Verlos my, vreedzaam graf,  
Van des levens bedelstaf!

Leven, ach! wat zijt gy toch?  
Zielbedroeving, zinbedrog!

Dronkenschap, die schemeroogt,  
Niets vermag, en alles poogt;  
Doch noch middel onderscheidt;  
Lust belooft, maar weedom spreidt,  
Tot haar tuimelvreugd verdwijn'  
Met de dampen van den wijn!

Zij die dronkenschap een goed!  
Smaak haar zwijmelteug hem zoet,  
Die zich, God en waarheid vreemd,  
Tot niets beters voelt bestemd,  
Noch zijn hooger noodlot leest  
In de krachten van zijn' geest!  
My, my is dit aanzijn straf,  
En ik reikhals naar het graf.

Neen, vergeef my, groote God!  
Leven is my geen genot.

Leven is een zwaarder last,  
Dan mijn zwakke schouders past.  
't Heeft mijn kindsheid onderdrukt,  
Hield mijn jeugd ter neêr gebukt,  
Boog my rug en kniën krom  
In mijn' rijper ouderdom,  
En het viel my, jaar aan jaar,  
Meer verplettend hard en zwaar.  
Thands bezwijk en zijg ik neêr.  
Hemel, ja ik kan niet meer!  
Breek, ô breek dit leven af,  
Geef my rust in 't stille graf!

Daar, daar wacht ik ongestoord,  
Door geen dwaasheên meer bekoord,  
Door geen driften meer geveid,  
Door geen droomen meer misleid,  
Dat een ander morgenrood  
Voor my opga uit de dood.

Dat een nieuw hersteld Heelal  
(Dat geen blijk draagt van verval)  
Aan mijn oogen zich vertoon'  
In zijn onbeneveld schoon;  
Waarheid zich erkennen laat,  
En haar sluier openslaat,  
In geen oogenschijn zich maalt,  
Maar geheel de ziel doorstraalt;  
En de plaats my werd bereid  
Voor een hooger werkzaamheid;  
Waar het kiemend korengraan  
In Gods aanschijn op moog gaan,  
En het afgeschudde kaf  
Achterblijf' in 't zwijgend graf!

Doch, mijn boezem, lijd ô lijd!  
Wensch geen wieken aan den tijd.  
Laat hy kruipen, moet het zijn:  
Vroeg of laat is enkel schijn.

Ja, Hy leeft, die voor ons waakt,  
Die geheel ons noodlot maakt.  
Eisch van 's warelds oceaen  
Geen steeds effen wandelpaân!  
Tel niet ieder druppel nat  
Die u op de kleeders spat,  
Ieder schokjen, ieder bots,  
Van het woeste golfgeklots!  
Reken ieder neveldamp,  
Ieder windvlaag, voor geen ramp!  
't Vaste tij dat nooit verloopt,  
Zij de grond waarop gy hoopt,  
Dat brengt zeker, hoe het ga,  
( 't Zij dan tijdig, 't zij dan spâ!  
Hol of effen zij de zee!)  
Schip en lading aan de ree.

1809.

**Het Hollandsch.**

Waan niet dat ik my vergete,  
Voor de stem van 't harte doof!  
Dat ik my te veel vermete  
Op een handvol letterloof!  
Neen, wie ooit mijn' naam moog noemen,  
Waar mijn zangtoon prijs behaal,  
(Niemand moet mijn kunst des roemen)  
Hy behoort aan Hollands taal.

'k Wil hem niet in eer verkorten,  
Die een stouter geest bezit:  
Hollands taalschat uit te storten,  
Is mijn glorie; niets dan dit.  
Maar verga de vuige bastert,  
Die aan Duitsche wanspraak kleeft,  
En den moederboezem lastert,  
Die hem Godennektar geeft!



Vloek! verachting! op 't gebroedsel,  
Dat, in zwijnendraf vervuild,  
Hollands edel akkervoedsel  
Voor den Wendschen akker ruilt;  
Hollands korenrijke dalen  
Met verstikkend onkruid strooit;  
En, waar roos en lelie pralen,  
't Hoofd met paddestoelen tooit!

Dat hy vrij met netelbladen  
Zijn vereelt gehemelt' streef!  
Ons mag Ceres oogst verzaden;  
Brandt geen distel in de keel!  
Varen op hun mistkarossen  
De Eikeltriptolemen rond!  
Ceres drijv' haar hijgende ossen  
Steeds door Hollands vruchtbren grond!

Of, misleide Landgenooten,  
Walgt u vaderlandsche teelt?

Ziet u Tempes beemd ontsloten!  
Hooft, hoe Grieksche zangster kweelt!  
Snijdt u zoete veldschalmeien  
Uit het Syrakuzer riet!  
Of, verzelt de herdrenreien  
Waar Amfyzus stroomnat vliet!

Ziet het geurig Oosten bloeien!  
Hooft, hoe fier de zangtoon bruischt  
Waar Jordaan en Gihon vloeien,  
De Idumeesche ceder ruischt!  
Brengr ook soms den schellen zwanen  
Waar de Seine roem op draagt,  
't Offer van die zoete tranen,  
Waar het hart zich in behaagt!

Zoek de koets der Zanggodessen  
Waar zy woestaardy ontvloôn;  
In des Tybers stroomcypressen!  
By Vaocluses minnetoon!

Geeft, geeft daar uw' boezem over  
Aan de zoete melody;  
En ontroof een takjen lover  
Aan de Mantuaansche Bij!

Durft gy dan, zoo klieft de baren  
Stapt op de Albionsche kust:  
Hooft daar Miltons grover snaren,  
Doch, waar Tassoos geest op rust!  
Ziet den roof van Oost en Westen  
Die den Britschen Pindus siert!  
Maar (zy mocht uw' smaak verpesten)  
Schuwt de licht die om hem zwiert!

Doch, voor alles, leent geen ooren,  
Leent geen hart, aan valsch gebrom  
Dat uw' maatzang komt verstoren  
Uit der Dweepzucht heiligdom.  
Dompig klinkt het, dof, en knersend,  
Als uit 's afgronds hollen kuil;

Gorgelschroevend, boezempersend;  
Met een schor en woest gehuil.

Hoed u, Dichter, van die tonen,  
Vol Slavoonsche bastaardy,  
Die gevoel en reden honen!  
Afschrik voor de Poëzy!  
Laat uw stem bevallig klinken  
In een gladde, vaste maat;  
Luchtig rijzen, statig zinken,  
Naar de pols der rede slaat!

Rolle 't woord langs zijden draden!  
Golv' de toon als 't hobblend nat!  
Leer dat Midasoor versmaden,  
Dat zich Febus rechter schat!  
Denk; gevoel; en vier de toomen  
Aan de drift die in u zwelt;  
Maar ken Hollands taal volkomen!  
Kneed, maar doe haar nooit geweld!

1809.

**Aan mijnen vriend, den heer Jeronimo de Vries.**

*Donarem pateras -*  
HORATIUS.

'k Gaf zilvren schalen en lampetten,  
En gouden koppen, rijk bewrocht,  
En wat de Roomsche dischbufetten  
Of Grieksche tafels sieren mocht;  
Ik gaf ... maar wat ik aan mijn vrinden  
Voortreflijks om te deelen had,  
Wie hunner zich misdeeld mocht vinden,  
Geloof niet dat ik u vergat!  
Dan, 'k heb een ziel om 't schoon te smaken,  
Maar juist geen' kunstschat in bezit;  
En, door geschenken naam te maken,  
Het nijdig Lot onthield my dit.

Doch gy, gy hebt een hart ontfangen,  
Niet slechts gevoelig voor dat schoon:  
Het stelt ook prijs op heusche zangen  
Al draven ze in geen' Maroos toon.  
Welaan! die kan mijne armoë geven,  
Die strekken u voor 't puikmetaal,  
Dat door VIANENS hand gedreven  
Den rijkaart in zijn kunstkas praal!  
Ach, puntstaal, bijtel, noch penceelen,  
Die adem geven na de dood,  
En Helden uit hun asch hertelen,  
Zijn lot en sterfelijkheid te groot.  
Geen Fredrik-Henriks staatsiewagen,  
Door Vreë en Oorlogsroem gekroond,  
Geen steden, in den band geslagen,  
Die 't Haagsche bosch den vreemde toont:  
Geen Vader-Willems grafpijlaren  
En bronzen eerbeeld leeft zoo lang,  
Als 't Geuzen-loflied van Van Haren,  
Of Vondels Grol- en Wezelzang.

Wat wierd van Alvaas zegeteeken!  
Wat, groote Henrik, van uw beeld  
Dat Frankrijk siddrend zag verbreken,  
Als offer op zijn puin gekeeld!  
Vergeefs den marmerklomp met leven  
Vervuld, en d' onverbrijsbren steen  
Een bliksemend gelaat gegeven,  
De Tijd snelt met uw' zuilpronk heen.  
Vergeefs het erts aan d' aard ontdolven,  
En 't koper door geweld van vuur  
Met ziedend ijzer saam doen golven,  
Op dat uw naam zijn' loop verduur!  
Nee, Vorsten, 't zijn oprechte tranen,  
Geen' oogen, maar het hart ontvloed,  
't Is dankbaarheid der onderdanen,  
Waar door eens konings nareem bloeit.  
Maar ach! ook weldaân gaan verloren,  
Ten zij de Zangster haar verbreid';  
Zy laat geen deugd in 't stof versmooren,  
Maar voert haar in de onsterfelijkheid.

Zy sluit de poort des hemels open,  
En plaatst hen aan der Goden disch,  
Die de eerbaan van de deugden loopen:  
Wier leven louter weldaad is.  
Dan - u, ô vriend der Pierieden,  
Is u de Dichtercyther waard;  
De mijne moog u hulde bieden,  
Zoo slap, zoo zwak zy is gesnaard!  
Ik kan u niet ten wolken heffen,  
Niet plaatsen aan Apolloos zij';  
Maar, weet zy slechts uw hart te treffen,  
En kan ze u 't mijne doen beseffen,  
Dit weinige is genoeg voor my.

1809.



# Opvoeding

*Het jaarlijksch openbaar verslag wegens den staat der Amsterdamsche stads armenscholen, de korte redevoering en aanspraken door den Heer DE VRIES, als Voorzitter van Kuratoren over deze scholen, toen uitgesproken, en het openlijk onderzoek naar de vorderingen der behoeftige jeugd, op den 20sten van Lentemaand 1810, gaven aanleiding tot dit Dichtstukjen.*

**Opvoeding.****Aan mijnen vriend, den heer Jeronimo de Vries.**

't Heidebloemtjen zet zijn knopjen,  
 Spreidt zijn kroontjen, stort zijn zaad,  
Maar het eischt het levend dropjen  
 Van den blijden dageraad:  
't Eischt het koestrend zonnestralen;  
 d' Adem van het zoele West:  
Zonder die, slecht naakte dalen!  
 Zonder die, de bloem verflescht!

Maar vergeefs is daauwbesprengen,  
Zefiradem, zonnevuur.  
Geen der wildgewassen stengen  
Toont de schatten der Natuur.  
't Bloemtjen groeit voor woeste stormen,  
Of het kruipt bedeesd ter aard;  
De appel zwelt tot aas der wormen,  
Zoo de wind zijn' bloesem spaart.

Schrale busseglantieren  
Teelt de ruwe woesteny:  
Noeste vlijt en kunstbestieren  
Zet de tuinroos luister by.  
Dit verdubbelt glans en geuren,  
Vult het ijl der bladerkrans,  
En schakeert ze met de kleuren  
Van een zachter hemeltrans.

't Blozend ooft der wilde hagen  
Trek' het oog en lokk' de hand!  
Wat de woeste stam moog dragen,  
Kwest en tong en ingewand.  
Dorre, slechtbereide sappen,  
Die geen zon tot rijpheid stooft,  
Mensch, zie daar uw eigenschappen,  
In het ongenietbaar ooft!

Hand en snoeimes, zorg en kweken,  
Zuivren, voên de jonge loot:  
Waar die weldaân haar ontbreken,  
Is zy voor de menschheid dood.  
Ook de Hemelplant der Reden  
Eischt die kweekkunst in den mensch,  
Dat zy, spruit van 't bloeiend Eden,  
Op dit aardrijk niet verslens'.

Gure lucht doorzweeft dees dalen;  
't Mistig zonnelaken schroeit;  
En die uchtenddruppels falen,  
Waar de hemelplant in bloeit.  
Mag het knopjen ook ontluiken,  
Ach! wat worden bloem of vrucht?  
Zy verdroogen aan heur struiken,  
Of verwaaien in de lucht.

Schiet dan toe, gy Hovenieren!  
Kweekt het rijtje, daar het groeit:  
Wilt zijn' wasdom recht bestieren;  
Drenkt en buigt het, ent en snoeit!  
Hoedt het voor ontijdig knakken;  
Geeft het voedsel, schuts, en stut!  
Zoo verheft het rijke takken,  
't Dierbaar Vaderland ten nutt'!

Ja, ik zie u nijver zwoegen  
In die boom- en bloemengard.  
Handen, die zich samenvoegen,  
Telen hier het heil der aard.  
Neen, geen keentjen gaat verloren,  
Neen, geen zaadtjen kiemt om niet,  
Wat uw toezicht is beschoren,  
Wat uw oogwenk overziet.

Groeit, ô plantjens; wast, gy loten;  
Scheutjens, rijst; en, botjens, zwelt;  
Uit de bron der deugd begoten,  
Die in reine harten welt!  
Ziet de vlijt uw rankjens rechten;  
't Steeltjen binden, waar het hing;  
Met een winterhaag omvlechten,  
Die geen windgeblaas doordring'!

Neen, u zal geen rups verknagen;  
Mossig ruigt verstikt u nooit:  
Rijpe vruchten zult gy dragen,  
In den bloessem niet verstrooid.  
Wat de bladers ook verslensen,  
Wat de takken schudden doe,  
Gy, gy waasemt God en menschen  
De aangenaamste geuren toe.

Voelt de sappen u doorvloeien,  
Waar geen aard den stam meê drenkt,  
Maar die koesterend besproeien  
Aan den gaven wortel schenkt.  
Ziet de ranken uitgeschoten,  
Op uw' wilden tronk geënt,  
En een ooft daar uit ontsproten,  
Dat uw eigen hart niet kent!



Niet alleen Palmyres palmen  
Heffen 't moedig hoofd omhoog:  
Ook door 't Lot gebogen halmen  
Hoedt het Albeschouwend oog.  
Ook de nederige rieten  
Zijn hem waardig die ze schiep;  
Ook het drijvend kroos der vlieten,  
En de zeekraal van het diep.

De Almacht riep u, jonge telgen,  
Meê tot siersel van heur' hof;  
Niet, het onweêr tot verdelgen;  
Niet, tot kruipen in het stof.  
Dank Haar in uw voedsterheeren,  
Die by u Haar plaats bekleên!  
Dankbaar zijn, is God vereeren,  
Deugd en Wijsheids eerste keen.

En, gy roem der Redenaren,  
Wien mijn doffe zang begroet!  
Hou den wanklank van zijn snaren  
Aan den grijzen Bard te goed'.  
Slechts de weêrklank langs de velden  
Bracht uw stem aan 's kranken oor;  
Maar uw lof te hooren melden,  
Zet zijn koude borst in gloor.

In het midden van zijn kwijnen  
Is uw naam hem levenslust,  
En de folter van zijn pijnen  
Wordt door dien muzyk gesust.  
Die bezweert den neep der smarte,  
Als uw Vriendschap my doordringt;  
't Huppelt blijdschap in mijn harte,  
En de stramme toon ontspringt.

1810.

**Oudrenzorg.**

Hoe kleeft het hart aan eigen panden!  
Hoe hijgt het naar zijn bloed!  
Hoe krimpen Oudreningewanden  
By 't rekken van de teêrste banden,  
Als met een tijgrenklaauw doorwroet!  
Natuur, van waar dat boezemprangen?  
Wat schept die tranen op de wangen?  
Die diepe ontroering van 't gemoed?

Rampzalig zy, die nooit beproefden  
Wat Vader zijn omvat!  
Die nooit die teedre troost behoefden!  
Wier hart geen Oudrenangsten schroefden  
Voor alles wat het dierbaarst schat!

Rampzalig by de hoogste weelde,  
Wien nooit die tokklende onrust streefde,  
Die tranen op de kaken spat!

Zoet zijn zy, ja, de zilte droppen  
Waar in die weedom schreit.  
De wijze mag zijn leed verkroppen,  
Maar wie die borrhende aâr wil stoppen  
Heeft zelfgevoel noch menschlijkheid.  
In haar voelt zich de ziel te leven,  
In haar, het lichaam uitgedreven,  
In 't louter stoflooze uitgebreid.

Zoo lijden de Englen by ons treuren,  
En voelen voor die lijdt,  
Ook zelfs eer wy den vlijm bespeuren,  
Die, daar we ons nog gelukkig keuren,  
Door d' argeloozen boezem snijdt.  
Maar dit hun lijden is genoeg;  
De hoogste lust vervult dat zwoegen,  
Van aardsche wrevelzucht bevrijd.

1810.

**Pindarus.**

Hy drijft, wie Pindarus in vlucht poogt by te streven,  
Op pluimen, saamgekleefd met lichtversmeltend wasch,  
Alleen op dat hy 't spieglen glas  
Der zee een' nieuwen naam moog geven.  
Een' waterstroom gelijk, ten bergtop afgevloten,  
Door regenvlaag op vlaag ontsvollen aan zijn boord,  
Bruischt, stort hy onafzienbaar voort,  
Uit grondeloozen wel geschoten.  
Hy, Febus lauwe waard, het zij hy onbedwongen  
Zich taal en woorden scheidt, en in een stouter maat  
Den thyrs op 't koopren bekken slaat,  
Van wet en teugel losgewrongen.  
Het zij hy goden zingt, of vorsten, godentelgen,  
Door wier gerechte wraak de vlamme Chimeer,  
Door wie 't ontzachlijk paardmenschheid,  
Zijn ras van 't aardrijk uit zag delgen.

Het zij hy ros of man, met groenbekranste hairen  
Uit Elis stuivend zand in zegepraal geleid,  
Met zekerer onsterfelijkheid  
Beschenkt dan duizend eerylaren.  
Of 't troostloos maagdelijn den bruïgom helpt betreuren,  
En gouden deugd en moed en frissche heldenkracht  
Ten starren beurt, en d'ijzren nacht  
Van dood en afgrond weet te ontscheuren.  
Wat luchtstroom steunt den zwang dier uitgebreide vlerken,  
Wen Dirces fiere zwaan door wolk en ether snelt!  
Wy zweven slechts langs 't bloemrijk veld  
Als bijen, zoet op thijm, door Tiburs wandelperken.  
Wy Dichters, die door vlijt dien stouten geest vervangen,  
Aan murmlend bosch en beek in de enge vlucht bepaald,  
Waar 't gonzend bietjen rond in dwaalt,  
Wy zingen niet, ô neen, wy kneden onze zangen.

1810.

*Na Horatius.*

## **Turnus aan Eneas.**

**Turnus aan Eneas.**

Aan 't overspelig kroost der vuige Schuimgodin,  
 Die, wie haar eert, beloont met wettelooze min,  
 Met oneer, oorlog, hoon, en nederlaag, en slachting,  
 Zendt Turnus, in dit blad, geen' heilgroet, maar verachting!  
 Niets anders voegt aan hem die op heur afkomst boogt,  
 En meê door vrouwenroof zich harer waard' betoogt:  
 Wien, 't Grieksche zwaard ontvloôn, en balling over de aarde,  
 't Vervolgend godendom tot zwaarder vloek bewaarde  
 Dan Troje of Paris trof: wien van de Afryker kust  
 De vloek des meineds en der echtbreuk zonder rust  
 Door zee en zeegebruisch wraakvordrend na blijft loeien,  
 En op de hielen treedt zoo verr' er golven vloeien!

Verleider, die uw heil, uw leven en behoud  
 Op vrouwenzwakheên en verraders listen bouwt!  
 Wat noopt u, naar mijn bruid uw' laffen arm te strekken?  
 Ga elders (lust het u) een Weduws koets bevelken,



Aas elders op haar gunst, op giften van haar hand,  
En, wen ze uw zwaard behoeft, ontvlucht dan van heur strand.  
Hier zijn geen Didoos, neen! maar dapperer dan Numieden:  
Hiarbas leeft in my; hy, dien gy dacht te ontvlieden!  
Lavinia is mijne, en geen vervoerers prooi:  
Geen zwerfster, heet van bloed, in Tyriaanschen tooi,  
Met dartel feestmuzyk gereed een' gast te ontfangen,  
Om, weeldrig van 't vermaak, hem straks in d' arm te hangen.  
Haar dringt uw tooverstem het maagdlijk hart niet in,  
Noch 't kusjen van een' knaap, bekoorlijk als de min,  
Die op den schoot gestreeld, in 't dartlend minnekozen  
't Gelaat der schaamte ontwent, en 't afeert van te blozen.  
Zy zit geen gastmaal voor by 't ruischen van den wijn,  
Noch drinkt den vleier toe in 't schuimend kristallijn;  
En jaagt geen herten door 't gebergte met een' vreemden,  
Noch vlijt zich aan zijn zij' in grotspelonk of beemden.  
Neen schuchtre zedigheit siert haar 't aandoenlijk schoon:  
Háár feest is, op 't altaar der huisselijke goôn  
Het sprenklig offerdeeg met maagdehand te ontsteken,  
En geene onkuische vlam in 't manlijk hart te kweken:

Geen gift des wijnstoks heeft haar lippen ooit gerept;  
Geen jongling, uit heur oog één dartle vonk geschept:  
Nooit is ze, op 't weeke dons ter maaltijd aangelegen,  
Van 't weeldrig tafelbed in zwijmling opgestegen.  
Nooit uitgelaten lach onteerde d' eerbren mond.  
Nooit zwierf haar vrije blik langs disch en feestzaal rond,  
En zocht zich minnaars, of schoot heimelijke lonken,  
Nu, zuchtend opgeweld, dan, in een' traan verdronken.  
Neen, kuische en strenge deugd bewoont Saturnus erf;  
Geen Aziaansche pracht noch zede- en zielbederf.  
Ontzie u, dat ge of ons het schuim van uw Trojanen,  
Of Vorst Lavinus bloed Heleen gelijk zoudt wanen.  
Hier is geen minnelust, geen' roem op vrouweschand  
Te plukken. Roover, ga, hier heerscht de huwlijksband.  
Zoek Azie en uw wieg, waar duizenden boelinnen  
U de armen reiken: buit, om wapenloos te winnen!  
Hier oogst men wonden! hier zijn dapperheid en moed  
De bruidschenkaadje, die een' bruijom eeren doet.  
Geen wulpsche Paris, of nog laffer, mag zich streelen,  
Met dit onzachbaar volk der Goden rijk te deelen.

Een Fryger - en verjaagd - ! ô Vaderlijke goôn!  
De weerelooze maagd zou beven voor dien hoon;  
En Faunus heerlijk bloed, en Turnus, zou hem lijden? -  
Vermeete! leer vooraf met onze mannen strijden!  
Hier vindt ge de Aiaks, hier die Diomedes weêr,  
Wier arm gy steeds ontvluchtte om in het dichtst van 't heir,  
Van neveldamp omhuld, met wieken aan de hielen,  
Een' ongeachten hoop, van uw' karos te ontzielen!  
Dit immers was voorheen Eneas oorlogsdeugd,  
Waarvan Scamanders bocht en Xanthus golven heugt.  
Of welk een nieuwe moed heeft thands zijn hart doen blaken,  
Om aan 't Auzonisch strand eens Turnus bruis te schaken?  
Of zoude uw boezem thands gehard zijn tegen 't staal? -  
Ja, 't zijn de wapens, door een' eerloos laff' Gemaal  
Ter gunst dier teedre gâ die met zijn' smaad durft pronken,  
Den bastaart van haar schoot tot ijdlen praal geklonken.  
Die eedle gift alleen verheft u 't duizlend hoofd.  
Verdwaasd, die waar men strijdt, in 't wapen hulp gelooft!  
Ontzinde! wees, ja wees door deze uw harnasplaten  
Onkwetsbaar! blink' hun goud door 't ijzer der soldaten!

Ze omkleên, maar wapnen 't hart eens weerloozen niet,  
Noch leevren d' arm een kracht die uit den boezem schiet.  
Zy weeren d' aanblik niet des bliksems, die in de oogen  
Eens vijands schittert en verplettert uit den hoogen,  
Noch stuiten 't flikkren van de klingen voor 't gezicht  
Des bloodaarts, door de vrees in 't doodsgevaar ontwricht.  
Onkwetsbre! leer vooraf 't gewicht der heldenslagen  
Beproeven, om de last van zulk een' dosch te dragen:  
Leer, zonder de angst van 't hart of 't schudden van de kniën,  
D' in 't bloed bekoosden held in 't moedig aanschijn zien:  
En dan, omwal uw borst, om 't weeke lijf te bergen,  
Eer ge u vermeten durft dit leeuwenkroost te tergen.  
Neen, 't harnas dekt u niet, vermeete! 't stelt u bloot,  
En schenkt u 't zwaard ten prooi, dat ge, ongehelmd, ontvloodt.  
Achilles rusting baat noch vriends noch vijands leden.  
Die trefloos is voor d' arm, wordt met den voet vertreden.  
Wees held, of schud den dosch der oorlogshelden af:  
d' Onweerbren is 't pantsier geen vrijburg, maar een graf.

Maar neen! de orakelstem der Goden voert uw kielen  
Naar herwaart. - Van die Goôn, die Troje ginds vernielen  
En hier zijn overschot door stormwind en orkaan  
Op rots en blinde klip rampzalig doen vergaan? -  
In Troje en 't laatste kroost dat uit haar asch zal rijzen,  
Aan de aard hun heilig recht, hun wrekend recht bewijzen?  
ô Ja, zy zenden u, - maar, rondgezweept langs de aard  
Tot toonbeeld van hunn' haat, ten offer aan ons zwaard!  
De dwaze ga te raad met stikziende outerslaven!  
Één godspraak voert het woord in 't edel hart des braven:  
Te strijden voor zijn volk, zijn huis, en vaderland,  
En moedwil af te slaan. Zy wapent Turnus hand.  
Gy, geef en volk en vorst en echtkoets schandlijk over,  
En plonder, waar gy kunt, de zwakkren als een Roover,  
Zoo dit uw godvrucht is: ontdraag aan 't Grieksche vier  
Den vader, dien gy moest bevrijden door 't rapier;  
En sleep uw Huisgoôn rond met schijn van eerbetooning:  
'k Bescherm de mijnen, ik! en met hun, bruid, en koning.  
Nooit houde ik, uit mijn erf voor vreemden opgestaan,  
Op afgelegen kust om hulp of schuilplaats aan,

Of dreige uw Simoïs met wapens te onderdrukken,  
Te zwak om eigen' haard eens vijands klaauw te ontrukken.  
Neen, 'k sterf (zoo 't lot het wil) op Ouderlijken grond,  
Bedek dien met mijn lijk, en hou met stijven mond  
Die heilige aarde vast, waar uit mijn vaders sproten,  
Maar zoek geen Vaderland met opgeraapte vloten.  
Wat meent gy, blodartaars, dat die 't zijne laf begeeft,  
Een recht op 't eigendom van wakkrer mannen heeft?  
Zal 't uitschot van een volk, door 't Grieksche staal verslagen,  
Ausonië uit zijn erf op goden last verjagen,  
En wy Europes spot verstreken tot een spot?  
Godsلاstraar die 't beweert! of 't aardrijk heeft geen' God.

Neen, moge een' zwakken Vorst in 't afgaan van zijn dagen  
Uw huichlend godsdienstspel verbijsren of vertsagen!  
Zijn grijsheid helt naar 't graf. Zijn arm, het zwaard ontwend,  
Bestiert geen' rijksstaf meer, geen' teugel dien hy ment.  
Hy hoorde in 't oogenblik van suffend zelfmistroutwen  
Den aanzoek mooglijk aan, dien hy verdacht moest houen.

't Ontzag der goôn bedwelmt den neêgedrukten geest  
Die eigen onmacht kent, en hooger machten vreest.  
Maar waan niet, dat die Vorst (hy schikk' van eigen rechten!)  
Gewijde banden breek, die hem aan Turnus hechten!  
Dat Turnus zich zijn bruid, zijn weêrhelft rooven laat,  
En wat by de eer zijns stams hem diepst aan 't harte gaat!  
Lavinia is my verzekerd door haar vader;  
Door moeder, godendom, en eigen hart te gader:  
Haar bloed is 't mijne: één volk, één maagschap, sluit den band  
Der liefde naauwer toe door dien van 't Vaderland.  
Zie daar mijn rechten! - Stel uw godendom daar tegen,  
En (durft gy) by die goôn, de scherpste van uw' degen;  
De mijne blinkt u toe! Hy dreigt geen' vluchteling,  
Ontslopen aan den boei, ontkropen aan den kling:  
Wat is me een zegen op u, na 't Grieksche zegepralen!  
Neen, Turnus denkt te groot om naar dien roem te talen:  
Maar, wat het voorwerp zij, waar naar uw eerzucht streeft,  
Het is zijn lijk-alleen, dat u den toegang geeft.

1810.

**[Tweede deel]**

**Schilderkunst.**

**Uitgesproken in de maatschappij *Felix Meritis*,  
te Amsterdam.**



Schaduwen der groote Zangers, die de Aaloudheid heeft vergood,  
 Zweeft gy somtijds nog op de aarde, van het zichtbaar stof ontbloot,  
 Gy, Amfions, gy, Homeren! of (is deze beë te stout,  
 En uw hemelgloed te hevig voor een' boezem, reeds zoo koud,)

Gy dan, zanger van Cyrene! zoo gy 't zalig Geestendal  
 Nog betoovert, nog verzaligt, met uw' gouden hemelval;  
 Zoo de luistervaste schimmen zich verdringen by uw lied,  
 Zich verliezen, zich vergeten, waar uw vader bruischt en vliet;  
 Gun, ô gun my dan een vonkjen van het u doortintlend vier!  
 Gun een' naklank van uw galmen aan mijn zwakgestemde lier!  
 Gun een sprankjen van die volheid aan mijn' dorren adersprong,  
 Die in uw zoo rijke hymnen Febus bakermat bezong!  
 'k Zing een Godheid, uwer waardig, Delos waardig, en uw' toon:  
 'k Zing de Dichtkunst in haar zuster! 'k Zing de kunst van 't zichtbre schoon.

## Schilderkunst.

Het outer is getooid, de wijrookvaten blaken;  
 De zilvren feestbazuin doorklinkt de tempeldaken,  
 En daagt de jonglingschap voor 't plechtig chooraltaar.  
 Ontfangt des priesters groet, gy kunstgezinde schaar,  
 En biedt der plechtigheid by de onbesmette handen  
 Die reine boezems aan, die voor de Godheid branden;  
 En, ongewijde kring, verstoort ons offer niet!  
 Onheiligen, staat af - en, heiligschenders, vliedt!

Beheerscheres der ziel, die harten weet te kneden,  
 Strooi rozen, Poëzy! En gy, Bevalligheden,  
 Doorstrengelt ze in den krans van eeuwigen lauwrier,  
 Hier opgehangen. Kroont de dichterlijke lier  
 Met palm, en bruine myrth, en meibloem, en liguster!  
 Ja, Dichtkunst gaat ten rei, ter hoogtijd van heur zuster,  
 En de aandrift van heur' gloed vervult het heiligdom:  
 Juich, feestschaar! feestschaar, juich! en zing de wangunst stom!

Doch, kunstnaars, durf ik hier (vermag ik 't) in uw Choren  
 De gouden cyther slaan, het blijdt Iö doen hooren; -  
 Met stramme vingrentoets en heeschen gorgeltoon  
 't Gewelf doen zuchten, aan den Godenzang gewoon  
 Dien Loots, dien Helmers stortte en door uw borst deed stroomen  
 Met nooit gevoelde lust: die Peneus lauwerboomen  
 Deên buigen voor de wilg, die Vecht en Amstel siert,  
 En Febus waardig zijn, wanneer hy hoogtijd viert? -  
 Ja, 'k durf het: laat my 't bloed door strammer aders vloeien,  
 De Godheid wenkt my toe en doet my d' adem gloeien;  
 Zy, die wy 't wyrook biên, zy neemt mijn galmen aan!  
 Mijn hand behoort ook haar, zoo lang mijn hart zal slaan.

Volschoone, wie 't palet tot cyther, en de verven  
 Tot tonen zijn, die niet in de ijdele lucht versterven,  
 Maar eeuwen tarten -! die, met zonneglans omstraald,  
 In 't flonkerend gesteent' van Iris gordel praalt,  
 Het heden stil doet staan, 't voorleden weêr doet keeren  
 En kluistert door uw' wenk; Gy, godheid die wy eeren!  
 Waar toont ons de aarde uw wieg, van waar uw lof begint?  
 Waar d' oorsprong uws bestaans? Wie voedde u, teder kind,

Aan moederlijke borst, of vlijdde uw tengre leden  
In zwachtels, - steunde uw' voet by 't vormen van uw treden,  
Of leerde u, op een wiek te steigren naar om hoog,  
Die door den ether voert, door wolk en nevelboog?  
Toon, aardrijk, toon dat land, dat Delos, zoo verheven,  
Dat, bakermat der kunst, haar de eerste speen mocht geven!  
Toon my het palmloof aan, het heilig plekjen grond,  
Waarop zich 't godlijk wicht uit moeders schoot ontbond!  
Toon my den zwanenstoet der zilvren waterplasschen,  
Die met heur blanke vlerk haar kuischten onder 't wasschen,  
Haar 't welkom boden met dat godlijk feestgeschal  
Dat Febus hooren mocht uit Delos waterval! -  
Neen 't aardrijk zwijgt, Godes; het durft zich kweekster roemen  
Van Febus, van Diaan, hun wieg en oorsprong noemen;  
Maar de uwe ontziet zy, is te heilig. Neen, geene aard  
Die, Dicht-, die Schilderkunst, uw godheên heeft gebaard.  
Gy beide daaldet neêr uit de ongenaakbare kringen;  
Daar hebt ge uw' oorsprong, daar, by hooger hemelingen:  
Geen aardrijk kweekte u; neen, 't ontging u van den trans,  
Waraan de dagtoorts rijst in onverdraagbre glans

Die de oogen blindt: of neen, uit nog een hooger orden,  
Waarin de hemelen, waar wereldstelsels worden,  
En zonnevuren zich ontsteken. Daar-alleen,  
Is de afkomst, uwer waard, en niet op dit beneên.

Neen, 't was geene aardsche maagd, die by de morgenstralen,  
Haars minnaars schaduwbeeld op 't muurwerk af mocht malen;  
Neen, 't was geen herder, die by heldren avondgloed,  
Het oilam, uit zijn hand met verschen thijm gevoed,  
De lievling uit zijn kooi en 't siersel van de velden,  
Afschaduwde in het zand; in wien we uw' oorsprong melden.  
De Schilderkunst heeft niets van 't sterflijk wezen in;  
Zy neemt heur aanzijn uit geen wulpschheid van de min;  
Ze is godlijk, scheppinggeest, en Goden waardig: Goden  
Uit hooger kreits geteeld, wie hooger tot zich nooden;  
Wie 't stof te laag is waar ze in leven, de enge kring  
Van 't uitgebreid heelal voor hun verademing  
Te omperkt, en die door 't rijk der verste mooglijkheden  
Zich wegen openen, en nieuwe sporen kneden,  
En wien, hun gantsch bestaan versmeltende in *gezicht*,  
Geen stof, geen voorwerp blijft, geen wereldstof den LICHT.

Maar welk een duistere taal laat zich mijn mond ontvloeien!  
Godesse, zijt gy 't zelv, die dus mijn hart doet gloeien,  
Myn' boezem kloppen? Ja, uw steigerende bos  
Omhult my 't voorhoofd; 'k ruk my 't grove zintuig los;  
'k Zweef meê in 't zuiver licht, uw wereldstof, uw' zetel;  
Zy is mijn hoofdstof, zy! Op wieken, meer vermetel  
Dan kunstnaar Dedalus, ontvliede ik de aard, en streef  
Die Almacht nader, door wier ademtocht ik leef.  
Ja, lichaam, afstand, tijd, verdwijnen; zonnestralen,  
In 't zevenvoudig licht ontbonden, idealen  
Van stofloos schoon, gevoel van loutrend boezemvuur,  
Zie hier mijn wereld, hier mijn schepping! Zwicht, Natuur!

Onheiligen, staat af! daalt neder, hemelingen!  
Het tempelwelfsel schokt, ik hoor de Serafs zingen,  
En 't ruischen van den dans der sfeeren door de lucht  
Des ethers, hupplende in de tuimling van heur vlucht!  
Kom, Toonkunst, kom te hulp - ontmoet die blijde reien  
Met luit- en cymbelsnaar, met d' adem der schalmeien;  
Huw aarde en hemel aan den harpklank! - dat hy stijg'  
En schildere aan 't gehoor - en gy, mijn zangster, zwijg!

't Gaat wel, mijn borst schept lucht. Thands moogt gy bruischend vlieten,  
Mijn vaarzen! thands de ziel door de ooren overgieten!  
't Verkropte hart geeft thands den adem vrijen toom; -  
Welaan dan, vloeie ons lied met onbedwongen' stroom!

't Gemeen wane in een reeks van nagebootste trekken,  
Natuur! uw vorm ontleend, de Schilderkunst te ontdekken;  
Juich' kleur, juich' omtrek toe, die 't argloos oog misleidt,  
En 't doek zijn doorzicht geeft door 't schrandre kunstbeleid.  
Ook dit geeft Kunstnaars lof! Het zijn hun eerste trappen  
Naar 't voorportaal der kunst, die 't groots was op te stappen;  
Maar, 't is het misverstand van 't schuw gevogelt' niet,  
Dat, door den schijn verlost, naar kers of bezie schiet;  
Geen hand, die zich vertast aan de afgemaalde druiven,  
Zich uitstrekt om van 't doek den voorhang weg te schuiven;  
Of 't kusjen toewerpt aan de schoone die ons blaakt;  
Die, Schilder, of uw' roem of dien der kunst volmaakt.

Haar doel is niet, natuur als volgster uit te drukken;  
 't Is, haar ten voorbeeld zijn - 't is schoonheid, 't is verrukken!

Gy, Schoonheid, godlijk beeld! gy, waarheid-zelve, omhuld  
 Met menschelijk gewaad, waar zy ons aanzien duldt  
 En, om onze oogen door haar glans niet blind te stralen,  
 Zich-zelve omnevelt in het stofbeeld dat wy malen.  
 Gy, die Natuur omkleedt met meer dan hemelpracht,  
 Die velden met gebloemt' en 't starrenkleed der nacht  
 Met flonkrend goud doorstikt, den grootvorst van de dieren  
 By kracht van klaauw en tand en saamgedrongen spieren  
 De breede manen schenkt en 't koninklijk gelaat;  
 Den fieren Luipaart doscht in 't bonte pleeggewaad;  
 De zwaan met versche sneeuw, en, dartel in 't verkwisten,  
 Den paauw met goud bestelpt en gloeiende amethysten;  
 En zelfs den vlinder, die om 't heidebloemtjen waart,  
 De vlerken schooner tooit dan d' opperthron der aard!  
 Gy, in wier zachte lonk 't weldadig Alvermogen  
 Ons aanlacht, en den mensch zich nadert uit den hoogen;  
 Gy die, wat is, vervult: gy houdt den zijden band  
 Die ziel aan lichaam huwt, in uw aanbidbre hand.



Door u gevoelt de geest het voorrecht van de zinnen;  
 Het zintuig leert door u bewondren en beminnen!  
 Geheel de mensch, verdeeld, en met zich-zelv' te onvreên,  
 Vloeit door uw' aanblik, door uw tooverkracht, tot een.  
 U kennen, is genot; gy geeft waardy aan 't leven;  
 Gy 't hart den spoorslag om tot hooger doel te streven,  
 En stooft en blaakt het door een' ongeschapen gloed,  
 Die in onze aders bruischt en uitzet met het bloed,  
 Verengelt, en vergoodt. Voor u is 't dat wy knielen.  
 ô Zalig, dien een wenk uws aanschijns mag bezielen!  
 Hy rukt geen burchten om, noch trapt, door 't rokend puin,  
 De volken op den nek, met lauwren om de kruin,  
 En handen, klam van bloed; hy strekt van Indus stranden  
 Tot Kalpes heuvelspits geen al omslaande handen;  
 Geen zwaard, geen scepterstaf, die glinstert in zijn vuist!  
 Geen Taag, die om zijn' voet met gouden golven bruist!  
 Neen, liefde en lust en smaak, en gy, Bevalligheden,  
 Die Schoonheids gordel weeft, gy wemelt om zijn schreden,  
 Hem is de Hemel mild. Hem stort de Poëzy  
 Haar rijkste gaven uit: hem vloeit de melody  
 Der zangkunst; en de luit betoovert in zijn vingeren,

Toomt tijgren bloeddorst in, en stugge warelddwingeren.  
Hy spreke; een wareld beurt haar schedel uit het stof!  
De woesteny verdwijnt voor Edens palmenhof!  
Paleizen steigeren; en praal- en eerezuilen  
Verrijzen uit de nacht der onderaardsche kuilen!  
Het marmer ademt op zijn' beitelslag; 't palet  
Draagt aan zijn hand 't heelal in eenen verfleursmet.  
Wat zeg ik? ja, 't Heelal, maar met een' nieuwen luister,  
Gelijk toen de Almacht sprak en 't opstond uit het duister,  
Of, zoo gelijk Hy 't ziet, die, aan geen stof verkleefd,  
Aleen het werk erkent, dat Hy geordend heeft.

Gy, teedre Wederhelft des menschdoms, op wier kaken  
Een hemel zich ontsluit om ons geluk te maken  
Wanneer uw lieve mond ons toelacht: pronkjuweel  
Der schepping; 's levens troost en dierbre lustgespeel!  
Wie, zoo 't verrukt Heelal zich in uw kluisters vlije,  
Wie deelt, wie schenkt u 't recht dier Opperheerschappye,  
Die staal, die vuur verwint? Wat vormde u, schoon geslacht,  
Die onweêrstaanbre, wat die dwingende overmacht?  
Één opslag van uw oog schikt van ons-aller leven!

Wie zijt ge, om al wat is de hoogste wet te geven?  
 Hoe! 't is die poezele arm die onze vuist ontwricht!  
 Hoe! siddert voor uw' werk het grimmigst aangezicht,  
 En mag uw enkle lonk de wrangste spijt verzoeten?  
 Legt woestheid, kracht, en moed, de wapens aan uw voeten?  
 Ja, 't is de Schoonheid, 't zijn haar rechten, 't is haar wet,  
 Haar kracht, die in u heerscht, en alle kracht verplet.

ô Schoonheid! 't is aan u dat we allen offers brengen.  
 Vergeefsch is 't, vorm, of klank, of kleuren saam te mengen;  
 Bezielt gy 't beeld niet, zweeft uw geest niet door 't gewrocht,  
 De schranderheid, de vlijt, baart enkel wangedrocht.

Ja, wee hem, die, ontbloot van vatbaarheid voor 't schoone,  
 Penceel of dichtpen grijpt in weêrwil van Dione!  
 Zijn arbeid is een kroost, dat zorglijk opgevoed,  
 Eens Vaders tederheid van schaamte blozen doet.  
 De waarheid der Natuur wordt door zijn oog verbasterd;  
 Zijn hand, wanneer hy maalt, vereert haar niet; zy lastert!  
 Ontperst haar bloed en geest, ontmergelt haar 't gebeent',  
 En schetst d' ontvormden romp in stervenskou versteend.  
 De passer voege in 't oog! de hand zij vast in 't trekken!

Het hart is 't, dat het oog de schoonheid leert ontdekken,  
't Gevoel bestiert de hand, of ijdel is heur doel.  
Ja, Schilder, ja Poëet, uw wezen is, gevoel! -  
De krekel poogt vergeefs den toon der filomelen  
In 't dartlen door het kruid met piepen na te kwelen!  
Ach! 't is het orgel van haar zangstem niet alleen,  
't Ontbreekt hem aan 't gevoel voor 't geen zy zingt met een!  
Ga, Dichter, durf Homeer in stoute verzen dwingen,  
Maar smaak hem, zwelg hem in, of waan niet, HEM te zingen.  
De kunst verschuilt zich-zelv in haar geheimenis!  
Haar grondles is, te zien wat harer waardig is.

Verheven Schilderkunst! ai laat wie u vereeren,  
U zoeken in hun hart, en daar uw't adel leeren!  
De ziel is 't, die de taal doet stroomen uit de borst:  
Zy vormt ook de uwe, ô gy, die luit of maalstok torst!  
Zy is 't die spreken moet. - Gy, Schoonheids ingewijden,  
U voegt het, om de palm in 't perk der kunst te strijden!  
ô! Ademt slechts voor 't schoon, en waar ge 't oog moogt slaan,  
Biedt zich 't onschoone-zelf der kunst als schoonheid aan.

Vuur, vuur uw' zanger aan, want Schilderkunst te zingen,  
 Is u te zingen, u, die 't menschlijk hart leert dwingen,  
 ô Schoonheid! ze is aan u geheiligd, wat zy maal',  
 En 't scheppend kunstpenceel volmaakt uw' zegepraal:  
 Ze is Dichtkunst, ze is muzyk, zy zingt in zonnestralen!  
 ô Voer me in 't Vaderland der edelste idealen!  
 Vervoer my in die lucht waar 't sijner zenuwstel  
 In zuivrer vloeistof baadt, by Pindus hoebronwel,  
 En waar de vette olijf het snuivend ros deed zwichten!  
 Verplant my in die eeuw, den roem der tijdgeschichten,  
 Toen, grooter dan de Vorst van 't Morgenlandsch gebied,  
 Minerves woelend volk zijn dolheid breidlen liet,  
 En schrandre Perikles in 't koninklijk bestieren  
 Zich weelde en kunsten schiep tot wacht en lijfstaffieren.  
 Toon, toon my daar dat schoon, dat by mijn voorgeslacht  
 Lyzippen heeft gevormd, Apellen voortgebracht  
 En Fidiassen, die ons stikziend denkvermogen  
 In 't vormbeeld van de kunst thands zelfs niet na durft oogen,  
 Wen eedler lichaamsleest dan 't barre Noorden duldt,  
 In zuivrer, vlugger bloed dan 't grove lijf vervult,  
 En fijner geesten dan verbasterde eeuwen teelden,

Aan Goôn ten voorbeeld was die Dichters zich verbeeldden.  
ô Weid mijne oogen met die spierkracht, met dien zwier,  
(En, kunt gy 't, druk haar in de Dichterlijke lier!)  
Dien adel van gelaat, die vastheid van de leden,  
Die fierheid, die de borst zoo moedig doet verbreedden,  
Die rust der standen, die.... Zwijgt, doffe klanken, zwijgt!  
Geen aadlaar die zoo hoog, die dien Olymp bestijgt!

Gy, (had van 't plettrend juk van Aartsgeweldenaren  
Een nootlot minder wreed, een God, u mogen sparen)  
Gelukkige oorden, die, van zachter zon gestoofd,  
Door 't beergestarte nooit van zoele lucht beroofd,  
Geen winterstrengheid kent, geen angstig zomergloeien,  
Dat huid of vezel rekt, of rimplend doet verschroeien;  
Waar vijg en muskadel en lavende granaat  
Zich bloeiende om den tronk der boschabeelen slaat,  
De olijf zijn vruchten huwt aan 't geurig myrthgebladert',  
En Hyblaas bie heur' schat in 't hol der olmen gadert!  
Gy, grond van Griekenland! en, waar Saturnus staf  
Aan 't nog onschuldig volk die schoone goudeeuw gaf,  
Der Dichtren zangstof en de droom der heilvoorspellers,

Bekoorlijk Latium, gy wieg der kunstherstellers!  
By u is 't, dat Natuur met moederlijke zucht  
Haar gaven heeft gestort. In uw gewijde lucht  
Gezeteld, breidde 't Choor van 's levens heilgodessen  
Zich over 't aardrijk uit, waar Maroos lijkcypressen  
En klatrend lauwerbosch Vezevus kolkgebruiksch  
Doen samensmelten met hun murmlend loofgezuus.  
By u is 't, dat de voet geheiligde aard betreden,  
De stappen drukken mag der trits Bevalligheden,  
Daar reiende, als Natuur, met lentegroen getooid,  
(By 't haaglen op ons hoofd) jasmijn en rozen strooit.  
Van daar die zuivre stem, die 't lied der boschkoralen  
In lieflijkheid verdooft by 't rijzen, golven, dalen,  
En zielen wegrukt in betoovering van 't vermaak.  
Van daar die wondre zwier, die onuitdrukbre smaak,  
Die, als een morgendaauw, op lachend ooft gezegen,  
Veredelt wat gy schept. Hoe lacht me uw luister tegen,  
ô Wondren, die de tijd aan de oudheid had benijd,  
Op 's Alverwoesters macht heroverd door de vlijt,  
En uit wier smetloos schoon wy les en voorbeeld gaderen!  
U vloeit geen menschenbloed, maar hemel door uwe aderen;

En de eigen hemel heeft dien Rafaël beziel,  
Voor wiens gewijd penceel het aardrijk nederknielt.  
Ach! 't bygeloof verging dat doek of steen deed eeren;  
De kracht der schoonheid blijft, zy blijft ons hart regeeren;  
En waar het marmerbeeld zijn' maker vreeslijk was,  
vereeren we in den God den enklen Fidias;  
Hem vallen wy te voet. Geen smeulende offervieren,  
Geen saamgevloten bloed der duizenden van stieren  
Den Jupiter geslacht, omwalmt den gladden steen:  
De schepper des Jupijns doordringt ons hart alleen!  
De Goôn der oudheid zijn in ijdlen damp verdwenen,  
Hun donders doofden uit, hun glans heeft uitgeschenen;  
Maar, zoo de onsterfelijkheid tot sterfelijkheid verschoot,  
De schoonheid heeft in zich de sterfelijkheid vergood.

Doch, kunstnaars, zouden we ons van 't Vaderland beklagen,  
Ondankbaar aan den grond, den schoot die ons gedragen,  
Gevoed, gekoesterd heeft? Heeft de albezielbre zon  
Geen stralen, dan voor 't graf van wulpschen Faëton?  
Zefier geen' adem, dan voor 't lommer van de abeelen  
Die schreien om zijne asch? het woud geene orgelkelen.



Dan waar zich de Eridiaan in duizend bochten kromt,  
Of de afgrond door 't gebergt den donder tegengromt?  
Ligt Grieksche of Roomsche kust den hemel zoo veel nader?  
En werd ons Noord misdeeld van d' algemeenen Vader?  
Neen, Holland, eens zoo rijk in glorie! dierbaar erf!  
Daar, waar een VONDEL zong, ontbreekt geen VAN DER WERFF:  
Het aardrijk draagt ook roem op uwe kunstenaars!  
Uw kunstschool mag, ook nog, met andren evenaars!  
Bezielde een andre, licht een meer verheven geest  
Het werk eens Rafaëls, gevormd op Grieksche leest,  
Wie volgt u, daar gy speelt en tovert met de kleuren,  
De zon het neevlig hoofd ten wolken uit doet beuren,  
Gelijk een andre God den dag te voorschijn roept,  
En licht en schaduw schept en zelfs tot beelden groept!  
Dan staat Natuur verstomd en kent zich overwonnen;  
Dan taant de valsche schijn der ijdele bladgoudzonnen;  
Dan zinkt die Rafaël in d' afgrond weg van 't niet,  
Zijn lichaam wordt tot schim, en bloes en verf vervliet.

Of, roemrijk Griekenland, op d'eernaam zoo vermetel  
Van aller kunsten wieg, der zanggodinnen zetel,

Miskent ge ons? Neen, gy-zelf, gy doet ons Noorden recht,  
 Wen gy 't aanminnig schoon, gehuld in blonde vlecht,  
 En blank als 't marmer van uw Paros, uit dit Noorden,  
 Als halve goden eert op Delos oeverboorden,  
 En 't kroost van Boreas uw lof zingt voor 't altaar;  
 Of de ongerepte bruid by 't Huwlijksfeestgebaar  
 De bruine lok besnoeit, omstuwd van maagdenreien,  
 Die rozen op haar pad, haar koets met myrthen spreien.  
 Dan galmt uw lucht ons toe: Dan roemt gy 't fier geslacht,  
 Dat mooglijk 't zaad der kunst op Hellas akker bracht!

Ja, heft het hoofd om hoog, Bataafsche kunstenaaren!  
 Ons Noorden is geen koets, geen broeinest van barbaren.  
 Van toen één enkle vloed het aardrijk overdolf,  
 En de opgehoogde berg zijn kruin stak door de golf,  
 Eer de afgelopen zee het nieuwe ruim ontdekte,  
 Dat sints, den sterveling voor wareldbodem strekte,  
 Was daar des menschdoms wieg. Daar vormde zich hun kroost  
 In zachter hemelstreek dan waar de kreeftstar roost,  
 Toen 't aardrijk, in zijn jeugd, van eigen vuur doordrongen,  
 Geen ijschots stollen zag van 's Winters scherpe longen.

Van daar de moederspraak! Van daar het wonderschrift,  
 Dat klanken in de rots, de stem in 't koper, grift!  
 Van daar der kunsten rij! Van daar Deméters wagen  
 Met 's hemels noorderdraak in 't asgareel geslagen!  
 Van daar de Dedalus die beelden wandlen deed,  
 En met gezwollen doek door lucht en golven sneed!  
 Van daar die Abaris, die dwars door wolk en winden,  
 Een onbetreden spoor in 't luchtruim wist te vinden,  
 En, met zijn pijlkales aan de opgetogene aard  
 Het wonder heeft doen zien, in onzen tijd herbaard \*.

Neen, 't was geen kleene hoop van woeste vluchtelingen,  
 Wien honger of geweld van uit hun erf mocht dringen,  
 En Pelops eiland of den boord des Hellesponts  
 Bevolkend met de teelt eens verr'gelegen' gronds;  
 Die kunst, die wetenschap, die waarheên wist te vinden.  
 Geen volk, in roof gehard tot moord en zelfverslinden,  
 Dat zede en kennis dankt aan 't vet Egyptenland.  
 Neen, 't is Egypten niet, dat op zijn vlottend strand  
 De wijsheid uit de slib zijns Nijlstroms wist te delven,  
 En 's aardrijks maatstaf vond aan 't hoogst der stargewelven.

Hun-aller kennis vloeit uit eerder kennis voort:  
Eert, Volken, eert heur bron in 't aardbevolkend Noord!

Zoo echter later tijd, die 's warelds krimpende assen  
In bergen ijs besloot, om jaarlijks aan te wassen,  
Den moederlijken grond zijn' luister heeft ontroofd; -  
Vlecht Grieken, vlecht u vrij den lauwer om het hoofd!  
Gy kweektet wat hy gaf; en in uw lustwaranden  
Veredelt ge of behieldt de plant der Noordsche zanden.  
Maar ons, ook ons behoort een aanspraak op haar roem:  
De wortel wies by ons, by u ontlook de bloem,  
En, aan uw' grond herborgd, hersteld in onze dalen,  
Mag Neêrland op heur glans met dubbele wellust pralen.

Bedrieg ik me, of doorschijnt een nieuw, een helder licht  
De wanden, daar ik spreek, van dit ons kunstgesticht?  
Rijst REMBRANT uit zijne asch voor mijn verwonderde oogen?  
Herleeft hier VAN DER HELST in 't gaâloost kunstvermogen,  
Of RUBENS roem, VAN DIJK? Schept HUYZEM hier een Lent'  
Van bloemen, die geen aâm van 't gure Najaar schendt,  
Pomones dierbaarst ooft, en Bacchus schoonste loten,

Waar aan zijn nektar gloeit, in trossen uitgeschoten?  
Of zien wy, ANNIBAL en ANGELO, uw kracht,  
Met VINCIES waarheid, in één voorwerp saamgebracht;  
En JULIO zijn toets aan 's meesters adel leenen;  
Of RAFAËL, verschoond, met Neêrlands school vereenen?  
Neen, niet van vaadren aart, niet van zich-zelv' vervreemd,  
Is 't Holland, dat op eens die vlucht ten hemel neemt:  
't Ontvlamde, en 't was genoeg. Wie zijt gy, Jongelingen,  
Die met zoo stout een' geest naar 't hoogst der kunst durft dingen,  
Wie zijt gy? treedt, treedt toe: op u is Holland fier;  
U kent zy harer waard. Ontfangt haar kunstlauwrier,  
En, met die lauwren, de eer van honderd nageslachten,  
Wier lof (volhardt gy slechts) uw grootheid heeft te wachten!  
De Dichtkunst juicht ze u toe op blijden zegetoon;  
Zy-zelve siert uw kruin met de opgehangen kroon.  
Koomt, nadert! 't Is aan u, aan de u geschonken palmen,  
Dat cyther en cymbaal het Iö tegengalmen,  
Der Godheid toegewijd, wier invloed ons bezielt!  
Zy nadert ('k zie haar) in heur grootheid. Volken, knielt!

Roem geen deugd van stalen klingen  
In een rookend oorlogsveld;  
Roem geen moedig rosbedwingen  
Daar het om den eindpaal snelt;  
Roem geen kracht van forsche spieren,  
Lichten, vleugelsnellen voet,  
Als zy boogt op eerlouwrienen,  
Duur betaald met zweet of bloed.

Neen, omrings met starrenglansen,  
Biedt de stomme Poëzy  
Onbebloede loverkransen  
Op haar blinkend hooggetij?  
Schoonheid, waarheid, uit te drukken,  
Is de wedstrijd, hier beslecht:  
Aan gevoelen en verrukken,  
Is de zegekroon gehecht.

Heil de krans van lauwerblaâren,  
Die haar hand den winnaar schenkt!  
Heil den wieg der kunstnaren,  
Wie zy gunstig tegenwenkt!

Laat lauwrier en myrth verfleetsen;  
 Aan der Schoonheid hand geleid,  
 In den kring der Zanggodessen,  
 Aâmen zy de onsterflijkheid.

Wie beheersche, wie verover',  
 Ook zijn glorie vindt haar graf:  
 Met het dorrend najaarlover,  
 Blaast de tijd heur schijnschoon af.  
 Op de wenteling der baren  
 Drijven voorspoed, eer, en macht:  
 Maar op kunstpenceel en snaren  
 Heeft het nijdig lot geen kracht.

## Eindnoten:

- \* Dat de Grieken hunne wetenschappen, en de door hen verbasterde Godsdienst, niet aan de Egyptenaren, maar aan een volk, diep uit het Noorden, te danken hebben, van waar deze kennissen veellicht ook naar het Oosten te rug gevloed zijn, heeft naar alle oorkonden de hoogste waarschijnlijkheid. De oude Indiaansche schriften erkennen ook dien zetel der kennis en des rijkdoms in 't Noorden, en alles toont dat de Scheikunde hare geboorte daar genomen heeft. Abaris kwam van daar, door de lucht, naar Griekenland, en dit is heden niet vreemd meer voor ons, als het voor de onkundige Grieken was, die, van genoegzame Natuurkunde ontbloot, dit verbaasd aanstaarden, en hem in hunne narichten op een afgeschoten pijl te paard zetteden. Men zie voorts van de schoonheid der Noordsche volken, en het eerbewijs, hun aandenken bewezen, Kallimachus Lofzang aan Delos.

**Liergezangen, en verscheidenerhande losse stukjens.**



**Onmenschlijkheid.**

*Quam male consuescit, quam se parat ille cruori  
Impius humano, vituli qui guttura cultro  
Rumpit et immotus praebet migritibus aures!*

OVIDIUS.

Hy zet zijn' voet op gloênde kolen,  
Bedrieglijk met een handvol asch  
Bedekt; hy treedt door bloemrijk gras  
Op slangen, onder 't groen verscholen;  
Hy bouwt den toegevrozen vliet,  
Die trouw gelooft, wat vriendschap biedt.

Wat is die ijdele klank der lippen,  
Door sussende Oudheid zoo vergood?  
Een naam, van ZIN en ZIJN ontbloot!  
Een weêrgalm van de holle klippen!  
Een spel van 't buigen van de lucht;  
Nog minder dan de minste zucht!

Hoe! menschen voor elkander leven!  
Zich offren voor elkanders best!  
Hun boezem uit zijn adrennest,  
Voor giftig speeksel, balsems geven!  
Die bloedkuil van verraad en moord,  
Wat brengt hy ooit dan gruwel voort?

Ja, laat de tong der sijflende adder,  
Laat de aspis van Cyrenes kust,  
Uw voeten lekken daar gy rust,  
Uw wonden heelen met heur zwadder!  
Ja, vraag by beer of woudos heul!  
Maar - menschen zijn elkaâr ten beul.

Is 't mogelijk! Wy zijn stamgenooten;  
Wy, uit een' zelfden klei gebootst;  
Wy, weerloos, lijdend menschenkroost,  
In hulpbehoefte voortgesproten:  
En - wrevel, haat, en euveldorst,  
Vervult de broederlijke borst!

Wat tijngrengal, in 't hart aan 't gisten,  
Vermengde een Ongeest aan den vloed  
Van 't door onze aders zwellend bloed,  
En broedde wrok, verraad, en listen;  
Of borst met donderend geluid  
In razerny en bloedbad uit?

Van waar dat woeden, dat verdelgen,  
In wezens, tot den vreê bestemd;  
Door de engste banden saamgeklemd?  
Helaas, een tijgerachtig zwelgen  
Deed, tot in 's lichaams vezeldraân,  
D' oorspronkelijken aart vergaan.

Vernieuwd uit dierelijke spieren,  
Uit ingewand en stollend bloed,  
Verhardden lichaam en gemoed,  
En deelen 't grof gestel der dieren.  
Ja, 't voedsel schiep het geestendom  
Tot redenlooze dierteelt om.

Des pardels bloeddorst die de spenen  
Wier vocht hem zoogde, niet herkent,  
En aan zijn kroost de klauwen schendt;  
De valsche moordlist der hyeenen,  
Behooren 't boschdier niet alleen:  
De bron is hun en ons, gemeen.

Vergroofd, verlogd, verlaagd, vervallen,  
Verzok de stervling uit zijn' kring.  
Wat werd hy, de aard- en hemeling  
Die hier als wareldgod mocht brallen?  
't Verslindendst ondier van 't Heelal,  
En vijand van het schepsental.

Men vraagt dan niet: Van waar die banden  
Van bloed en maagschap, afgerukt?  
Van waar die roepstem onderdrukt,  
Die spreekt in oudreningewanden,  
Of kindrenmoedwil siddren leert  
Wanneer hy 't Vaderrecht braveert?

Wat zoekt men vaders, broeders, telgen,  
In 't laag verdierlijkt moordrenrot,  
Wier buik hun wet is en hun god!  
Wier leven kelen is en zwelgen!  
Wier lichaam 't reedloos vee behoort,  
Hun toegeeeigend door den moord!

Of zou de ziel dat lichaam temmen,  
In 't aangeschoten slachtdier vrij,  
Na eens met helsche razerny  
In 't schuldelooze bloed te zwemmen?  
Neen, nooddruft werd uit euveldaad;  
En 't hart versterkte zich met haat.

Wijk, liefde! teêrheid, wijk de harten  
Dier slachters uit, van bloed steeds laauw!  
Den tijger voegt de tijgerklaauw;  
Geen ziel, begaan met 's naasten smarten:  
Geen ziel, die alle wonden deelt,  
Dan die zy tot haar kosten heelt.

Neen, zet uw' voet op gloênde kolen;  
Vertrouw op de adder onder 't gras;  
Bebouw de toegevrozen plasch;  
Omhels den woudos in zijn holen;  
Maar vriendschap, menschlijkheid, op aard!  
De Godheid riep ze hemelwaart.

1810.

**Aan den Heere en Mr. P.A. Brugmans,  
op het overlijden van zijn dochtertjen.**

Gy ook, gy moest in 't waardigst pand  
Den klaauw van 's aardrijks Dwingeland  
Een deel van 't Vaderhart betalen!  
Gy ook gevoelt de zielskwetsuur,  
Die kunst noch heelende Natuur  
Met zachte wondroof toe zal halen!

Ja, eindloos vloeit en schrijnt die wond,  
Geliefde Brugmans! Ieder stond  
Herroept u aan 't bekoorlijk wichtjen.  
In 't teêrgevoelig Vaderhart  
Graveert de stalen punt der smart  
U elken trek van 't lief gezichtjen.

Daar woelt het, wemelt, zweeft, en speelt  
In 't onverjaagbre schaduwbeeld  
Van wakende, onverstoorbre droomen:  
Daar biedt het u zijn lachjens aan;  
Daar elken kinderlijken traan,  
Dien ge ooit haar kaakjens langs zaagt stroomen.

ô Lachjens, eens zoo hemelschoon!  
ô Traantjens, op de donzen koon  
Des Engels eens zoo hartebrekend!  
Thands blinkt, thands drupt gy, vroeg en spâ.  
Het hart des vaders telt u na;  
't Heeft zelfs uw' minsten opgeteekend.

Nu, vader! ziet gy ieder kind  
Met oogen, van ontroering blind,  
Met bloedend hart, en bleeke kaken:  
En al wat tokkelt aan dat hart  
Doet de aan zich-zelv ontveinsde smart  
Met nieuwe hevigheid ontwaken.



Nu toont u ieder Maagdelijn  
Uws dierbren spruitjens wederschijn  
In ieder putjen op de wangen,  
In ieder roosjen dat daar pronkt,  
In ieder oogjen dat er vonkt;  
Om 't lijdend hart op nieuw te prangen.

Ach, Brugmans, weet gy, wat het heet,  
Te groeven in zijn eigen leed,  
In 't kwijnend hart zijn graf te delven?  
Ach, 't is de Vader die dit doet!  
De Vader, schreiende om zijn bloed,  
En rustloos moorder van zich-zelven!

Hier baat, hier baat geen vriendentroost:  
Geen stroken van 't behouden kroost.  
Ook dit verdubbelt slechts het knagen.  
Ga, zink gevoelloos weg in 't wee,  
En sleep het naar den grafkuil meê;  
Maar wacht u, de aarde heul te vragen.

Neen, Brugmans, de angel die u smart,  
Doornagelde mijn krimpend hart  
Met vijfpaar ongeneesbre wonden:  
Die wonden bloeden tot de dood,  
En hand van kroost of Echtgenoot  
Heeft geen van dezen ooit verbonden!

Neen, ô mijn Gade, gy noch ik  
Verduurden, sints, één oogenblik,  
Of 't was door tranen onderscheiden.  
Door tranen, die geen ooglid sprengt,  
Maar daar zich 't leven in verplengt;  
Die nooit dan radeloozen schreiden!

Die tranen, dierbre, strekken ons  
Voor slaap op 't slapelooze dons!  
Voor Hoogtijd wijn, en dischgerechten!  
Voor morgenvreugd, en avondlust!  
En, vindt de loop dier tranen rust,  
Dat uur zal beider lot beslechten!

Dan hoe! Dit wordt dan, teedre Vriend,  
Uw ziel voor troosttaal toegediend? -  
Ik, Brugmans! ik - zou troost verleenen? -  
God leeft, gy weet het; roep tot Hem!  
Maar ik heb adem, hart, noch stem,  
Dan om tot 's levens eind te weenen.

1809.

**Bede.**

--- *Nec turpem senectam*

*Degere.* ---

HORAT.

Wat zou de Dichter van zijn' God  
Op aard verlangen voor zijn lot?  
Waar zou zijn vurig hart om smeeken?  
Geen milde veldoogst die de last  
Des Weissels in zijn schuren tast,  
Of wat de Zeeuwsche klei mag kweken.

Geen rijkbevolkte runderstal:  
Geen lusthof in het Eemerdal,  
Of waar de Vecht het Gein omkromkelt.  
Geen elpenbeen van 't Indiesch strand,  
Of goud, of hellen diamant  
Waar in de zon door 't water vonkelt.

Lees druiven van den wijngaartrank,  
Wien 't lot den dartlen godendrank  
Op eigen heuvelen deed groeien,  
Op dat hy, voor den roof van 't West,  
In schitterend kristal geflescht,  
Den rijkaart in den mond moog vloeien!

Trotseer' matroos in hulk of boot  
Des afgronds onbetrouwbren schoot,  
Om 't geen de weelde maakt van 't leven!  
Verzadig' my de onkostbre beet  
Van 't brood, bevochtigd met mijn zweet,  
En, God, in Uwe gunst gegeven!

Maar schenk, ô schenk my rust daar by,  
Benijdingloos en kommervrij!  
Maar ô, behoed mijn brein voor 't dwalen,  
En laat, aan 't einde van mijn baan  
Mijn grijsheid, met geen smaad belaân,  
Maar zonder smet, ten grave dalen.

Dit, God, dit smeekte ik vroeg en spaad!  
Met kindertraantjens op 't gelaat;  
By 't eerste jonglings krachtonwaren;  
Dit, man; dit grijzaart; en ô Gy  
Die alles gâslaat wat ik lij,  
Zoudt Gy my thands tot oneer sparen!

Neen, ruk me, ô Godheid, naar het graf;  
Neen, breek dit taaie leven af,  
Waar geest en lichaam in bezweken;  
Eer de onrust van dit waggelend hoofd,  
Door zoo veel lijdens afgesloofd,  
In kindschen waanzin uit moog breken!

*Horatius van verre gevolgd.*

1810.

**De scheldebewoner.**

Χαροπης ὡς ἐκ θαλαττης  
 Δενδροσωμενην Κυθηρην  
 Ἐλοχευε ποντος ἀφρω.  
 ANAKREON.

Vrolijk schiet de zon haar glansen  
 Op het zachtberoerde nat;  
 Zie heur flikkervonken dansen,  
 Met het schuim te rug gespat!  
 Wiegelt, dobbert, groene baren,  
 Met uw' zilvren kam gehuld,  
 Daar de Zefirs spelevaren,  
 't Hoofd met blonde lok verguld!

Laat uw' zoelen adem zweven,  
Luchtjens, die het Westen brengt!  
Laat hem onze borst omgeven,  
Van het frische vocht doorsprengd!  
Laat uw zuchtjens vrolijk zuizen  
Door het golvend meirgeraas,  
En de plasch wellustig bruizen  
Van uw Lenteluchtgeblaas!

't Heeft geönweêrd op die waatren,  
't Heeft gebliksemd langs dien vloed.  
Mavors deed zijn donders klatren,  
En het water stond in gloed.  
Maar uit deze waterkolken,  
Uit dees vuur- en waterbrand,  
(Strijkt den wimpel, Heldenvolken!)  
Rees de roem van Hollands strand.



Hier, hier rezen heldenschedelen,  
Met de waterpluim versierd;  
Helden, die hun wieg veredelden,  
Die de zegepraal lauriert!  
Hier, hier tradt gy door de baren  
Gy, bedwingers van het meir!  
Temmers van geweldenaren!  
En de Britsche waan zonk neêr.

't Heeft gebliksemd op die stroomen,  
Maar de dondervlaag verdween.  
Vreugde heerscht langs veld en zoomen,  
Alles ademt zaligheên.  
Wind en luchtgeruisch verstommen;  
Meeuw en duiker houdt zich stil;  
'k Hoor nogthands de baren grommen,  
'k Hoor het loeien van heur' kil.

't Heeft gedonderd op die wateren,  
Maar het onweêr is voorby.  
Schor, en plagg', en afgrond, schateren;  
Maar hun toon is melody.  
Wat dan wil dit zwellend bruischen?  
Dit ontzettend vochtgevaart?  
Wat verkondt dit hevig ruischen  
Van het ingewand der aard?

Als een Etna, fel aan 't koken,  
Zet de schoot des waters op!  
Zie het woelen, zie het rooken!  
't Oversteigert duin en top!  
Hier, hier gaat het stroomnat zwanger!  
Hier, hier baart de woeste zee!  
Scheur uw baren, Aardomvanger!  
Tethys voelt het barenswee!

Wijkt, ô stranden! duikt, gy duinen!  
Legt het hoofd vol eerbied neêr!  
Bergen, buigt uw trotsche kruinen!  
Hier stijgt Venus uit het meir!  
Venus, die het blank der golven  
Door haar zuiverheid verdooft!  
Venus, nog van schukm omdolven,  
Maar met rozen op haar hoofd!

Met den schedel naar de wolken,  
Drukt haar voet het waterblaauw,  
En de schoot der glazen kolken  
Lijst haar in met met zilvren daauw!  
Als een zuil van meirkristallen  
Stijgt zy uit den hollen vloed;  
Golf en baar en branding vallen,  
En de dolfijn kust haar voet!

Wees gegroet, gy schuimdoorstreefster,  
Godheid, welk een' naam gy draagt!  
Heilverspreidster, blijdschapeefferster,  
Ons ten zegen opgedaagd!  
't Zij gy Venus Eryciene,  
Of een nieuwe godheid zijt,  
Waardig, dat ons hart u diene,  
Onze zang u zij gewijd!

Neen, gy zijt geen Eryciene!  
Neen, gy zijt de blijde VREË,  
Hoogst geschenk van d' Ongeziene,  
Afgedaald op Hollands beë.  
Ja, gy moet uit deze stroomen,  
Door den woesten Mars bevrucht,  
Nieuw herteeld te voorschijn komen,  
Midden in het krijgsgerucht!

Ja, gy zijt die Eryciene,  
Eie en lust en min omringt!  
Wie Natuur met offers diene  
Waar men lust en liefde zingt!  
Ja, gy zijt die wareldzegen,  
Uit het schuimend element,  
De aard ten teeken opgestegen,  
Dat des Hemels wraak zich wendt!

Rijs, ô godheid, wie de plassen  
Met haar vloedkristallen tong  
De onbesmette voetsool wasschen,  
De enkels lekken, sprong by sprong!  
Om wier hals de Zefirs wapperen  
Met dat pareldruipend hair,  
En met natte wiekjens klapperen  
By den zang der Waterschaar!

Zie tonijn en Nereïden,  
Aan uw kniën neêrgebukt,  
U de rijke schatting bieden,  
Nereus puimsteengrot ontruikt!  
Zie des Tritons volle horen,  
Met het zeegroen wier omgroeid,  
Zie des Zeegods blijde Choren,  
Aan uw voeten saamgevloeid.

Zie hen door elkander krielen,  
U begroeten, lieve Vreê,  
Als godes der waterkielen,  
Als bevrijdster van de zee!  
Gy, gy legt de donderkloten,  
Gy de bliksems in en band!  
Gy schept Holland nieuwe vloten!  
Gy vereenigt strand aan strand!

Brengt uw offers, Zeegodinnen!  
Tritons, stort uw horens uit!  
Torscht, gy dolfijns, torscht, Meerminnen,  
Voert hier Nereus rijkste buit!  
Thands, thands moogt gy vrolijk tieren,  
In uw woning niet ontrust!  
Veilig heel uw Rijk doorzwieren!  
Veilig reien aan de kust!

Neem die gaven, neem die schatten,  
Lieve Vrede, neem haar aan!  
Meerder dan uw hand kan vatten,  
Uw omvaâming kan omslaan!  
Wat men breek van rots of klippen,  
Wat Natuur in holen sloot;  
't Geen uw vingers door mag glippen,  
Stort ons Holland in den schoot.

Holland, Holland, lieve Vrede,  
Dat u steeds heeft aangebeën,  
Trok nooit slagzwaard uit de schede,  
Dan om u, om u alleen!  
Holland heeft om u geleden!  
Holland is uw bakermat!  
Holland heeft voor u gestreden!  
Gy zijt Hollands oorlogsschat!

Siert de borst met zeekoralen,  
Snoert nu rijke parels om!  
Torscht nu parelmoeren schalen  
Uit Neptunus heiligdom!  
Parelmoeren spiegelschalen,  
Waar zich Iris hoofd in tooit,  
Als de riem van zonnestralen  
Om haar blaauwen sluier plooit!



Dat de fiere Zeevaardye  
 In haar zijden wimpeldosch,  
 Thands het anker weêr ontrije  
 Op heur' stouten vloedkaros!  
 Rukt de vlaggen op de stengen,  
 Volken, wie de vreugd verstomt,  
 Om den blijmaar uit te brengen,  
 Dat de lieve Vrede komt!

Zoo, aan d' oeverkant der Schelde,  
 Zong, in 't oog van 't roemrijk Bath,  
 Hy, die Hollands glorie spelde,  
 Steeds op Hollands eernaam prat!  
 Zoo, zoo zong hy, en de dalen  
 Galmden wijd en zijd weêrom:  
 'Hoogste prijs van 't zegepralen,  
 'VREDE, lieve VREDE, kom!'

*Herfstmaand 1809.*

Men zie mijn klein Dichtstukjen, BATH      HERNOMEN.

**Lotbetreuring.**

Wat wraakt men, zoo mijn boezem zucht,  
Mijn oog het licht des daags ontvlucht,  
In 't onbeduidend, troostloos leven?  
Wat ben, wat werd ik in dit oord,  
Door 't worgsnoer van dien haat versmoord,  
Die me eens de doodwond had gegeven.

ô Hoop, bedriechelijke ster,  
Die me aan deed snellen van zoo verr',  
Waar 't gruwzaamst leed my moest verstikken!  
Waar bleeft gy, die me een leven boodt  
Het geen me in Hollands stillen schoot  
Met vruchtbrn arbeid zou verkwikken!

Neen, 'k moest mijn' opgelegden schat  
Geplonderd zien, als 't dorrend blad,  
Verwaaid voor d' aâm der Najaarswinden;  
Verwoest, bedolven, onderdrukt:  
En my den werkingskring ontrukkt,  
Waar in ik 't leven weêr zou vinden!

Helaas! ik buig 't vergrijzend hoofd,  
In 't foltrendst zwoegen afgesloofd,  
In ijdele zucht, onvruchtbaar pogen;  
En spreid met ongewisse hand,  
De zaden in 't verstuiwend zand,  
Waar uit geen vruchten rijzen mogen.

Daar volgt my dan, in werkloosheid,  
Naar 't graf, met ongeduld verbeid,  
Al wat my heuchlijke oogst deed hopen,  
Ja, oogst die Hollands schrale hei  
Moest sieren met een veldlivrei  
Dat nimmer winter af zou stropen!

Ach, Holland! zocht ik eer of staat,  
Of 't gistend gif der overdaad  
In goud of diamanten schalen?  
Of traagheids zoeten sluimerwijn?  
ô Neen, mijn zucht was, nut te zijn  
Zoo lang mijn boezem aâm mocht halen.

Maar neen, die hoop is thands voorby;  
Daar is geen leven meer voor my:  
Dat troostend uitzicht is verdwenen.  
Thands sta ik daar, in 't eenzaam dal,  
Een prooi van 't slingrend lotgeval,  
Mijn nutloos leven af te weenen:

Als 't boomtjen in de wildernis,  
Met ooft beladen, geurig, frisch,  
Van smaaklijk, voedend sap doortrokken,  
Maar dat noch hand verlokt noch mond,  
En nutloos plettert op den grond,  
Wen stormgeweld de kruin doet schokken.

Geen jonkheid strekt de bolle hand  
Tot plukken uit, noch zet de tand  
In d' achteloos versmaden appel. -  
Hy stort by 't buigend boomtjen neêr,  
En wacht dat hem de worm verteer',  
Of 't roekelooze zwijn vertrappel'.

Vergeefs spreidt hy zijn' blos ten toon,  
En buigt des boomtjens schedelkroon,  
En puilt door 't deksel van 't gebladert'.  
Hy biedt zijn sappen vruchtloos aan,  
En moet in 't moddrig slijk vergaan,  
Of wordt ten mesthoop opgegaderd.

Ach! had dat onweêr, dat den stam  
Zijn stevigheid, zijn siersel nam,  
Hem liever gants in 't zand geslagen!  
Of gants ten wortel afgescheurd!  
Hy had de wespen niet betreurd,  
Die thands zijn schors en hart verknagen.

Hy had, in rijzigheid verdord,  
Geen vruchten in moeras gestort,  
Eens voorwerp van het zorglijkst kweken.  
Hy had, met bloesems slechts getooid,  
Zijn schatten in den wind gestrooid,  
Eer zelfs zijn blad nog uit kon breken.

Of, mogelijk, mocht zijn nuttig hout,  
Den kluizenaar tot een hut gebouwd,  
Voor hageljacht of sneeuw beschermen;  
Of mogelijk, voor den bijl bewaard,  
Een' stillen, huiselijken haard  
Met aangenamen gloed verwarmen.

Hy waar by 's aardrijks boomgaarddracht,  
Den grond geen nuttelooze vracht,  
Noch had zich 't aanzijn ooit verweten:  
Het voedsel, dat zijn wortel zuigt;  
Den daauwdrup, die zijn bladsteel buigt;  
Den luchtstroom, vloeiende in zijn retten.

Dan ach, die wensch is zonder baat:  
Hy kwijnt van weedom en vergaat. -  
Mocht slechts één hoop hem niet ontglijden!  
Dat nog uit zijn verworpen ooft,  
Een enkel zaadgrein, rijp gestoofd,  
Ontwikklen kan voor later tijden!

1809.

**De treurzang.**

Neen, 't is te zwellend voor mijn lied,  
Ik wil Homerus speeltuig niet  
Dat krijgstrompetten doet verstommen;  
Zijn koorden zijn mijn hand te zwaar;  
Zy eischt een min gesteven snaar,  
Die instemt met mijn krachtloos brommen.

Neen, 'k ben Alcéus Cyther wars:  
'k Beproofde reeds heur schor geknars  
Waar oorlogsdrommen samenhortten.  
Diens woestaarts ziel doorzweeft zijn Luit,  
En drukt den haat, den wrevel uit,  
Doch weet den moed niet in te storten.



Neen, 'k wil ook Saffoos Lier niet meer,  
Aandoenlijk als mijn hart, en teêr,  
Maar veel te dartel voor mijn jaren:  
Zy drukte er d' echten toon der min  
Met zieldoorgloënde klanken in,  
Maar ze eischt een frischer bloed in de aâren.

Archilochus...? ô Hemel, neen!  
Waar zou het met mijn zielrust heen,  
Indien ik wraak of spijt zou hooren!  
Dat speeltuig voegt niet in mijn hand:  
Het schuldloos bloed kleeft aan zijn' rand;  
Zijn klank is wanklank in mijne ooren.

Maar gy, ô Dirces grootsche zwaan,  
Wiens spoor ik langs de hemelbaan  
Steeds nastaat met verbijstrende oogen:  
Eens dacht ik met een stoute vlucht  
U na te drijven door de lucht,  
Dan ach! die waan is langt vervlogen.

En, grijze zanger van de lust,  
Die moê gedarteld, moê gekust,  
Uw Lier met u in rozenbladen  
Begroeft! men bootst u vruchtloos naar,  
Wanneer men struikelt by de baar,  
Gereed in Lethes poel te baden.

Helaas! die tijden zijn voorby,  
Wanneer ik in der Dichtren rij  
De Grieksche speelstift op mocht nemen,  
Mijn lied is nu hoog, dan teder klonk,  
En nooit in weemoed nederzonk,  
Of alles was van smart bezwemen!

Die tijden, toen mijn vingerdruk  
My 't toppunt schiep van 't aardsch geluk,  
En harten op mijn' toon deed huppelen!  
De keel heeft adem meer noch stem;  
De hand mist juistheid, greep, en klem;  
De snaar is week van tranendruppelen.

Gy, Céaas zanger, zacht van toon,  
 Uw snaar-alleen nog, is my schoon;  
 Zy stemt met dit gefolterd harte.  
 Uw zangtuig, dat den traan gebiedt,  
 Misstaat by 't rimplend voorhoofd niet,  
 En daauwt den balsem op mijn smarte.

ô Daar ik uwe lier bespeel,  
 Wat vraag ik of ik ooren streef,  
 Zoo ik mijn' boezem slechts ontledig!  
 Waar vraagt de zangster die in 't woud  
 Aan de Echo haar gevoel vertrouwt,  
 Of 't lied des wandlaars smaak bevredig'?

Wat is 't gejuich dat om ons woelt,  
 Wanneer men eigen rust bedoelt,  
 En niet, uit trotschen waan te pralen?  
 De Wijze doet als Filomeel:  
 Hy zingt uit onbedwongen keel,  
 En denkt om blaam noch lofbehalen.

1810.

**Wintervreugd.**

't Barre weêr betrok den hemel, en de op één gepakte lucht  
Stort zich uit in sneeuw en regen:  
De afgrond loeit den wouden tegen,  
Op het Noordenwindgezucht.

Grijpen wy 't vervliegend uurtjen, en, met ongefronsd gelaat!  
Wien noch hoofd noch kniën knikken,  
Mag zijn grijsheid nog verkwikken,  
Die de glimlach niet misstaat.

Haal den echten Frankendaler, dien mijn kindschheid groeien zag,  
Uit den vaderlijken kelder -  
Haal den Xeres, frisch en helder,  
Uit zijn' schuilhoek voor den dag!

Laat de gantsche wareld loopen, zoo zy wil, of zoo zy kan!

Och, de hemel zal het voegen:

Is het niet naar ons genoeg,  
Naar zijn eigen wijsheid dan!

Kom! zit aan; en - licht' de Cyther alle zwarigheên van 't hart!

Blijven wy by 't oude liedtjen:

'Eder uurtjen zijn verdrietjen!  
'Nimmer vreugde zonder smart!'

'Hoor eens! (zong de Paardenvoeter aan zijn' grooten Voedsterknaap)

'Wakker zeegodinnenzoontjen!

'Haast verbleekt dat rozenkoontjen  
'In den eindeloozen slaap.

't Lot verwacht u aan de stranden waar Scamanders vliet zich kromt,

'En het draadtjen van uw leven

'Is *exprès* daar toe geweven,  
'Dat gy nimmer wederkomt.

‘Nooit voert u de lieve moeder op haar blaauwe baren t’huis;  
 ‘Wat u over ’t hoofd moog hangen,  
 ‘Smoor het leed by wijn en zangen  
 ‘In verheugend feestgedruisch!’

*Men zie Horatius Epod. XIII.*

1810.

*Een stukjen van een' stijl als dezen, die naar 't geen de Franschen naïf noemen treft, en dien wy, in een' anderen zin en opzicht, los heeten, moet het kenmerk van den vrolijken of luchtigen luim door de uitdrukking ademen. Van daar de kleine gisping, in onhollandsche taal gelegen, die Chiron in den mond wordt gelegd. - Exprès is zoo het gewone nadrukkelijke woord by ons, als by de Romeinen enkele grieksche. De lieve moeder is 't (God beter't) even zoo in sommigecoterien geworden. Laffè hedendaagsche Hoogduitsche spreekwijze, waar men in Duitschland een beleefdheid in stelt, als men zegt: DER Herr Vater, DIE Frau Mutter, DER Sohn; voor UW, als de aart van het Hollandsch, zoo wel als van 't Engelsch, in al zulke gevallen volstrekt vordert. Het is van den zelfden stempel als Recensent zonder artykel; 't is thands tot beschaming van onze Natie, by onze in smaak, begrippen, en taal verhoogduitsche Journalistentot een bandleus geworden is. Of paardenvoeter my ernst dan spot zij, geef ik hun te raden dietegenvoeters ingevoerd hebben.*

**Aan Lyceet.**

Neen, 'k hief mijn' naam geen koopren zuilen  
Geen trotsche pyramieden op,  
Op wier het oog ontwassen top  
De wind zijn' adem moê zal huilen,  
De lucht zijn buien breken mag,  
Met bliksemstraal en donderslag;  
Om in hun schoot de dood te ontschuiln,  
Tot d'avond van den jongsten dag.

Ik bind het uitzicht van mijn leven,  
Na 't duiken in de stille koets,  
Aan 't bed des Rhijn- of Amstelvloeds,  
Noch 't toegejuich van later neven:  
Ik sta dien ijdlen naroem af,  
En laat niets achter by het graf.  
Laat andre wieken hooger zweven  
Dan 't voorbeeld dat mijn ijver gaf!

Neen, 'k maak met onbeduidend pralen  
Geen aanspraak op de onsterfelijkheid,  
Lyceet, waarmee uw hart zich vleit.  
Gy moogt haar door uw kunst behalen!  
't Is Ega, Vaderland, en Vorst,  
't Is kroost en vriendschap, die mijn borst  
Met teder plichtgevoel doorstralen;  
Geen blakerende gloriedorst.



Vergaan zy, die gevoelens wraken,  
Uit zulk een bronaâr opgeweld.  
'k Vergun aan de eerezucht ruimer veld:  
Zy klouter' vrij langs steile daken,  
En storte, als de arend in zijn vlucht,  
Van uit een hooger hemellucht,  
Om valsche donders los te braken,  
Met ijdel rommelend gerucht!

Neen, moog mijn zang slechts enklen streelen,  
En balsem druppen op één wond!  
Hun kring is my het wareldrond,  
Die met my hart en inborst deelen.  
En zij' by later Nageslacht,  
Zoo stijlgebrom of woordenpracht  
Den Dichter ooit moet aanbevelen,  
Mijn naam, mijn zangkunst nooit gedacht!

Mijn Gade! heilig zijn die zangen  
Die tranen lokken uit het hart,  
Wanneer we in saamgesmolten smart  
Elkander aan den boezem hangen,  
En vloemschakeeren zij aan zij,  
Verloren in de melody  
Die we uit elkanders lippen vangen:  
Daar haalt geen dartel feestchoor by!

Ja, heilig zijn zy allen braven  
Wier borst voor God en heiland aâmt,  
Zich Christendom noch waarheid schaamt,  
Maar beide met heur bloed durft staven.  
En, zijn zy dan een waanziek rot,  
Met God en Jezus kruis, ten spot,  
Laat andren zich den roem verslaven!  
De wijze maakt zijn eigen lot.

1810.

**De drie vijanden.  
Indiaansche vertelling.**

‘Afgemat van 't blakend Zuiden,  
‘Afgemat van 't gloeiend zand,  
‘Zoek ik schuilplaats, zoek ik schaduw,  
‘Voor den fellen middagbrand.

‘Schenk my in dit kleien kluisjen,  
‘Dat ik 't lichaam nedervlij',  
‘Slechts een handvol gerstenhalmen,  
‘En een' waterdronk daar by.

‘Schrik niet, Meisjen, voor dees kaken,  
‘Uitgehooold door duurzaam wee;  
‘Weiger aan mijn dorre leden  
‘Geen onkostbre legersteê.

‘Eenmaal bloeide ik meê op de aarde,  
‘Als de veldbloem op haar struik,  
‘Maar dat alles is vervlogen;  
‘Nu ik naar den grafkuil duik.

‘Moed- en krachtloos, en verslagen,  
‘Schudt my 't hoofd op ieder tred,  
‘En mijn kniën knikken samen  
‘Waar ik slechts een' voetstap zet.’ -

‘Leg u neder, grijze Vader,  
‘Op het leger, hier gespreid.  
‘Lesch uw dorst met dezen beker.  
‘Ik bewaak uw weerloosheid.’ -

‘Ga dan, Meisjen, zet u neder  
‘Voor de deur, in 't heuvelzand;  
‘Sla uw helder oog naar 't Westen  
‘En doorschouw het rijzend land.

‘Zit daar neêr in schaâuw der linde  
‘Die het hoofd den winden biedt;  
‘En (ik bid u) maak my wakker,  
‘Als gy iets genaken ziet.’

't Meisjen zat en zag naar 't Westen;  
‘t Veld was eenzaam overal.  
Niets bespeurt zy dat er nadert;  
Niets verroert zich in het dal.

Zwijgend zit zy in verwachting.  
‘t Blaauw verschiet vertoont een mist.  
Uit die mist verschijnt een Ruiters;  
Op zijn' heupriem leest zy: LIST.

IJlings klopt zy aan het venster:

‘Vader (roept zy)! List benaakt.’

‘Laat hy (zegt de Grijsaart geeuwend),

‘Mits hy niet zijn' naam verzaakt’! -

't Meisjen zet zich nogmaals neder,

En een stofdamp doet zich op;

En die braakt een' tweeden Ruiter,

Op een' vuurdraak in galop.

IJlings klopt zy weêr aan 't venster:

‘Vader (roept zy), ras! ontwaak!

‘k Zie het rennen van een' Ruiter

‘Op een' ijsselijken draak.’ -

‘Laat hy komen (sprak de grijze).

‘t Is het dreigende GEWELD.

‘Dat geweld is niet te duchten,

‘Dat zich door zijn toestel meldt.’

't Meisjen zet zich nogmaals neder,  
En een nevel stijgt om hoog;  
En een derde Ruiters toont zich,  
Met gespannen legerboog.

IJlings klopt zy weêr aan 't venster:  
'Vader (roept zy), rijst en vlied!  
'k Zie een' woesten Moorder naderen,  
'Die met spitsche pijlen schiet.' -

':Laat hy, Dochter (zegt de grijsaart):  
'Ook die pijl heeft luttel nood.  
't Is de losgeborsten TOORNE,  
'Die nog nooit zijn doel beschoot.' -

't Meisjen zet zich nogmaals neder,  
En zy ziet in 't reisgewaad  
Pelgrims uit een rijstveld stijgen,  
Met een lachjen op 't gelaat.

Nogmaals klopt zy aan het venster:

‘Vader (zegt zy), 'k breng geen leed.

‘Pelgrims stappen herwaart henen:

‘Ik herken hen aan hun kleed.’ -

‘Welke namen (vraagt de Grijzaart)

‘Voeren ze op hunn' Pelgrimshoed?’ -

‘De een, OPRECHTHEID; de ander, ZACHTHEID;

‘Gene, KALMTE VAN GEMOED.’

‘Ach (dus roept hy)! ik herken ze,

‘De een is LIST in Eenvouds rok;

‘De ander is GEWELD, gemaskerd;

‘En de derde, stille WROK.

‘Dezen vrees ik. Zy verdelgen.

‘Meisjen, red my uit hun hand.

‘Berg my achter heg of struiken,

‘Onder bladers, of in 't zand.’ -



't Meisjen gaat, en leidt hem buiten;  
Legt hem neêr in 't koele gras;  
Dekt zijn hoofd met dorre bladen,  
En zijn lichaam toe met asch.

't Drietal Reizigers kooft nader;  
't Vraagt haar brood en nachtverblijf.  
't Meisjen geeft hun gerstenkoeken,  
En een biesmat voor het lijf.

'Gaat, ontkleedt u, strekt uw leden,  
'En geeft my uw opperkleed,  
'Dat het in de lucht doorwaaie,  
'Eer gy verder henen treedt.' -

'Neen, wy liggen in die kleederen,  
'Meisjen, wy ontkleên ons niet.  
'Maar ga heen, en schep ons water  
'Uit een' levendigen vliet. -

't Meisjen ging. Zy keerder weder:  
Ach! haar hutjen staat in vlam,  
En het drietal was geweken,  
Als zy voor den ingang kwam.

Maar een felle Salamander  
Lag te baden in den gloed,  
En een Slang het vuur te blazen,  
Daar een Mol den muur doorwroet.

'Grijp (sprak toen de blijde Grijsaart,  
En verliet zijn bladerbed),  
'Grijp den bijl en dood die monsters,  
'En gy hebt uw ziel gered.

1809.

**Op het afbeeldsel eener schoone.**

Zie der schoonheid schoonste bloemen  
In dit blozend inkarnaat!  
Wat Natuur bevalligst beeldde,  
Op dit overschoon gelaat!  
Zie die lippen, zoo liefallig,  
Waar het kusjen op ontluikt!  
Zie de putjens in die wangen,  
Waar de looze Min in duikt!  
Maar beschouw die vlammeende oogen,  
In wier licht de strengheid praalt,  
Die geen zuchtjen kan gedogen  
Waar de lust in ademhaalt.  
Ach, wat is ons al die schoonheid,  
Door zoo streng een deugd bewaard?  
Edens lusthof zijn de wangen;  
't oog, des Engels vlammeend zwaard.

*Na IBN CHALIKAN vrij gevolgd.*  
1809.

**Driftigheid.**

't Vluchtig woord, dat van de lippen  
 Af mocht glippen,  
 Wortelt niet in 't open hart.  
 Laat het vlieten, laat het schieten,  
 Dat de borst zich uit moog gieten,  
 En ontlasten van heur smart!  
 In één woordtjen, door de winden  
 Met hunn' adem weggespoeld,  
 Is de hevigheid van vrinden  
 In een' oogwenk tijds verkoeld.

Maar, wanneer, met loerende ooren,  
 Argwaan, op verraad gespitst,  
 Wat geen wederklank moest hooren,  
 En het hart zich-zelv' zou smooren,  
 Uit den stroom der rede vischt:  
 Dan, dan worden bloote klanken  
 Onbesnoeibre klimopranken,  
 Om zich grijpend, wijd en zijd:  
 Dan verstikken zy den Vrede,  
 Telen onverzoenbre veede  
 Uit een onvergeetbre spijt.

*Het gronddenkbeeld uit Schiller genomen.*  
 1809.

## Cezar en Pompejus.

*Quis justius induit arma,  
Scire nefas. ---*

Nog twist men wie dier twee het recht snoerde aan zijn zijn',  
En wichtig is de steun van beider krijgsparty:  
De Goôn verklaarden zich VOOR Cezar; Kato, TEGEN;  
Dees staaft 't met zijn dood; die, met den oorlogszegen.  
Gy, oordeel, Nageslacht, maar van vooroordeel vrij!  
Zie, daar een' trotschen Raad Pompejus dwangzucht schragen;  
Hier Rome, Cezars prooi, zijn boei met wellust dragen,  
En, schreiende op zijn lijk, de Goôn tot wrekens dagen;  
En - val uw eigen hart, en Goôn, en Romen, by!

1810.

**'t Graftchrift van Sardanapalus.**

Geniet, ô sterflijk mensch, uw sterflijkheid indachtig!  
Verzadig hier uw hart: geen wellust woont in 't stof.  
Ook ik, ik werd tot asch; ik, Ninus zetel machtig!  
My wachtte een dompig hol voor Rijk en Koningshof.  
Dat bleef my, dat-alleen van al des aardrijks weelde,  
Wat me overging tot bloed, tot leven, tot gevoel.  
Het oovrig was voor hun, wien de ijdele aanblik streefde.  
Leef, stervling, voor u-zelv', en heb geen ander doel!

1810.

**Maagschap.**

Ja, het was alreeds voor eeuwen  
 Met de Maagschap boos gesteld.  
 Vraag het (wilt gy) den Hebreuwen,  
 Wat het bloedverwantschap geld'.  
 Wordt den man een ZOON geboren,  
 BEN is 't (*benè*, maar niet recht); \*  
 By een DOCHTER, krabt men de ooren;  
 BAD is 't, dat in 't Engelsch: *slecht*.(†  
 Met een' BROEDER deugt het nimmer:  
 ACH! is 't altijd, (welk een lot!) §  
 En een ZUSTER is nog slimmer;  
 Want daar zegt men van: ACH GOD! ‡

\* בן

† בת

§ אח

‡ אחות

**Aan een geleerd berisper van een slecht dichtstuk.**

Wil de maat niet altijd vloeien,  
mist de zin wat samenhang;  
Geef den minbedreven' Dichter  
toch geen' ondank voor zijn' zang.  
Zie de wet der Arabieren:  
'Wasch uw voorhoofd, wasch uw hand;  
'Maar ontbreekt u *vloeibaar water*,  
'maak gebruik van 't *drooge zand*.'

*Vrij gevolgd naar 't Arabiesch.*



**Aan de vierde klasse van 't Koninlijk Instituut,  
met mijn *Système de Perspective*.**

De Zeeman, afgetobt in 't hobblen op de baren,  
Hangt de uitgediende riem in god Neptunus Choor;  
Hy dankt haar 't schamel brood der doorgehotste jaren,  
En zegt, met één, VAARWEL aan 't golvend waterspoor.  
Ik meê. Zie hier mijn rust. Gesold van strand tot stranden,  
Was Wis- en Teekenkunst mijn roeispaan door de zee;  
Gy, Tempel van de kunst, ontfang mijne offeranden.  
Mijn wenschen zijn verhoord, mijn vaartuig vond de reê.

1809.

*Heu vatum ignarae mentes!*

**Zucht ten hemel.**

Neen, Hemel! niet om eer of staat,  
of aardsche nietigheden,  
En wat voor heil en voorspoed geldt,  
bestormen u mijn beden.  
Neen, heb ik vaadrenerf en goed  
voor 't Vaderland geofferd,  
Ik vraag niet, wat die 't heeft verkocht  
in zijn trezoren koffert.  
Ik vraag niet, wat verraad of list  
de braafheid mocht ontstelen,  
Of duizend snoden zonder ziel  
met luttel braven deelen.  
Ik vraag aan hem geen lof of roem,  
die niet in 't hart kan lezen,  
Maar wat hy in zich-zelv' gevoelt  
ook andren waant te wezen.

Ik vraag de stem dier wereld niet,  
die, in de lust verdarteld,  
Met tranen eens vermoorden lacht,  
die in de doodstuijp spartelt.  
Ik vraag geen vroeger kracht te rug,  
in drukkend wee vervlogen,  
Noch staar verlopen uren na,  
die niet meer keeren mogen.  
De scherpte en 't doorzicht van den geest, -  
zijn opgelegde schatten, -  
De vlugheid van het werkzaam brein,  
dat niets plach af te matten: -  
Ja zelfs dien trooster (moet het zijn)  
in 't doorgestane lijden,  
Die zangdrift, die my alles was,  
en duizend my benijdden!  
Ik sta haar aan uw' opeisch af,  
met wat ik heb bezeten!  
Maar, daar Gy alles wederneemt,  
ô Leer het my vergeten!

1810.

**Aan den Heere en Mr. Meinardus Tydeman,  
by zijn acht en zestigste verjaring.**

Gy vraakt het, dat myn hart naar 't uiterst uur verlange?  
Voorzeker houdt die wensch aan aardsehen wrevel vast.  
God weet het, hoe dat hart aan dwaze zelfzucht hange!  
Ge ontmomt het; 't kent zijn schuld en buigt zich voor de last.  
Ja 't leven viel my hard, van wieg en kinderkrebbe:  
't Was wrang van d'aanvang aan, en ging in rampen om:  
En, eindloos meêgesold door wareldvloed en ebbe,  
Bereikte ik nog te traag den vroegen ouderdom.  
Gy meê, gy hadt een proef der hobbelende baren  
Van d' eigen oceaen, voor my zoo ongestuim:  
Maar Hy, die stormen wekt en onweêr doet bedaren,  
Was elk van ons naby in 't overspattend schuim.

En schonk Hy d' een een troost die de ander moest ontberen,  
't Was mogelijk ook genâ. Wat zegge ik? ja! gewis!  
Hy leerde ons, door het kruis, met Jezus triomferen,  
En gaf in hitte en zweet, den moede, lafenis.  
Erkennen wy zijn gunst! aanbidden wy zijn wegen!  
Hy rekke U op dit pad den welbesteden dag,  
Verdubbele in uw kroost den U bewezen' zegen,  
En make 't U gelijk in inborst en gedrag!  
Ontfang mijn hartegroet en ongeveinsde beden  
Op 't thands vernieuwend uur dat U in 't leven bracht!  
Wees door uw voorbeeld, vlijt, en grijze kundigheden,  
De vraagbaak, gids, en roem van meer dan één geslacht.

*Ex tempore.*

Leyden  
den 20 van Lentemaand  
1809.

**Vittery.**

*Les Muses, filles du ciel,  
Sont des soeurs sans jalousie:  
Elles vivent d'ambrosie,  
Et non d'absinthe et de fiel.*

VOLTAIRE.

Hemelreine Zanggodinnen,  
Wien mijn boezem is gewijd!  
Die by 't zusterlijk beminnen,  
Afgunst kent noch minnenijd!  
Die van gal noch alsembitter,  
Maar ambroos en nektar leeft!  
Gy, gy vloekt den kouden vitter,  
Die, met al zijn geestgeschitter,  
Hart noch ziel voor Dichtkunst heeft:  
Die, ontrefbaar voor het schoone,  
In de rozen van Dione  
Niet dan vlek en rimpels telt;  
Dorens zoekt om aan te haken;  
En heur geuren niet kan smaken,  
Of van spijt en wrevel zwelt.

1810.

*Ex tempore.*

**'t Menschelijk verstand.**

Wat is des menschen geest beperkt! -  
 Hoe lang, hoe zwaar hy zwoegt en werkt,  
 Hoe vlijtig hy doorzoekt, hoe kloek hy is in 't gissen,  
 Van niets is hy gewis, niets weet hy in den grond.  
 't Is al voor hem omringd van dichte duisternissen,  
 Waar in nooit schemer daagt van 't licht der morgenstond.

Dat vrij de toorts der wetenschap  
 In de oogen flikker', vlam', en knapp'!  
 Het is om 't waarheidspoor voor dat des waans te missen.  
 En slimmer duizendwerf waar hy zijn dwaallicht spreidt,  
 Dan 't donker van de onwetendheid,  
 Te dom, om smaaklijk gift voor voedsel op te dissen!

ô Dwalingen, wier tal en maat  
 Het zand der zee te boven gaat,  
 En vasthoudt aan elkaâr als saamgekleefde klissen;  
 Gy door die stalkaars voortgebracht,  
 Gy toont ons, dat die zucht die steeds naar kennis tracht,  
 Slechts enkel twijflen leert of roekeloos beslissen!

1808.

## De drie lessen of voorschriften van het recht.

De goede Roomsche Vorst OPRECHT (\*)  
 (Want, zeg ik JUSTINJAAN,  
 Dat vlijt in onze maat zoo slecht)  
 Heeft goed zijn zaak verstaan,  
 't Is waar, hy had een klein gebrek:  
 Hy was met vrouwen wat te gek;  
 Maar, wat zijn lijvig Wetboek raakt,  
 Een ander schepp' wat beters op,  
 Hy, Keizer met en zonder kop, †)  
 Hy sloeg den spijker op de knop,  
 En heeft het wel gemaakt.

- (\*) UPRAIHDA (ons *oprechte*, maar in beteekenis *rechtvaardige*) weet men, dit hoop ik, den eigenlijken naam van dezen Keizer in zijn Volkstaal geweest, en naderhand in JUSTINIANUS veranderd te zijn.
- (†) Die de *Anecdota* van Procopius kent, weet dat volgens dezen zeer waarheidlievenden schrijver, Justinianus somwijlen ook zonder hoofd werd gezien.



Drie Lessen gaf hy in zijn wet,  
 Waar alle plicht op rust:  
 En wie op die *præcepta* let,  
 Dien is het Recht een lust.  
 Daar schuilt een overdiepe zin,  
 Een magazijn van leering in;  
 En die ze tot den grond doorziet,  
 Die wijkt den ouden Salomon,  
 Zoo vol van wijsheid als een ton  
 (Hoewel hy zich op 't laatst verzon),  
 De minste stroobreed niet.

Ook Keizer Karel wist zeer wel  
 De waarde van dien schat:  
 Hy muntte ze op zijn pachtspel,  
 Dat niemand ze vergat..<sup>(§)</sup>  
 Zy zijn, *in stylo nomico*,  
 Het een: HONESTE VIVITO!  
 Het tweede: LÆDE NEMINEM!  
 En, 't grootste en derde na die twee:  
 JUS SUUM CUIQUE TRIBUE!  
 Al, spreuken, krachtig als *gelee*,  
 En woorden, vol van klem.

(§) In het randschrift van een' Hollandschen Legpenning van het jaar 1523.

Het eerste voorschrift zegt, verduischt:

HOU ALTIJD UW FATSOEN!

Wees zoo gekleed, gehoofd, gehuisd,  
Als lui van aanzien doen.

Een koets, een dienstbô vijf of zes,

Een vierspan dravers, een maitres,

Met speel-, concert-, en dansparty,

Een kostbre tafel en zoo voort,

Met alles wat het hart bekoort,

Of tot den goeden toon behoort,

Het zij dan wat het zij.

Het tweede heeft niet min gewicht:

TRAP NIEMAND OP ZIJN TEEN!

Toon, wien het zy, een fraai gezicht,

Hoe ook uw hart het meen!

Toon nooit den slechthoofd of pedant

Zijn domheid of zijn onverstand.

Geef elk volop van lof en prijs:

En, loopt het ook wat buitenbeensch,

Wat bochelrecht, of kuit-op-scheensch,

Wees alles steeds met ieder eens;

Hoe zot dan ook of wijs!

Het derde, van nog meer belang,  
 Zegt, naar den eisch verklaard:  
 Haal alles naar u, grijp en vang,  
 Is 't slechts de moeite waard;  
 En sta alleen DE VARKENS DRAF  
 AAN 'T OOVRIg VEE VAN MENSCHDOM af,  
 Die sukkels zijn niet anders waard. -  
*Cuique, JUS quod SUUM est!*  
 De SOEP waar meê men ZWIJNEN mest! -  
 Aan liên van oordeel hoort het best,  
 De vettigheid der aard.

Ja, wie die lessen wel betracht,  
 Die man behoeft niets meer.  
 Het eerst *præceptum* maakt geacht,  
 't Houdt aanzien op en eer. -  
 Het tweede voorschrift maakt bemind,  
 En houdt ons ieder zot te vrind. -  
 Maar 't laatste schaft den overvloed. -  
 Gewis, die deze wijsheid schreef,  
 Die knevel wist wel wat hy dreef,  
 En was geen slechte bloed.

Nog eens. - HONESTE VIVITO  
Beveelt, als 't eerst gebod:  
'Een mensch moet leven *comme il faut*;  
Niet, als een poovre zot.' -  
Het tweede heeft niet minder kruim:  
'Brenge niemand in een kwade luim;  
Geens stervlings gunst dient ooit verscherst.' -  
Doch 't laatst bevat het schoonst idee:  
JUS SUUM CUIQUE TRIBUE!  
'Deel 't zwijnenvolk de spoeling meê,  
Maar gy, behou de gerst!'

**Afscheid.**

**Uitgesproken in de Amsterdamsche afdeeling  
der Hollandsche Maatschappy van  
Wetenschappen en Kunsten.**

**Afscheid.**

Wat wacht gy, breede kring, met uitgerekt verlangen,  
Uit 's afgeleefden mond een' nieuwen vloed van zangen,  
Als ware eens Dichters aâr, aan Rhijn of Po verwant,  
Met onverdroogbren stroom voor de eeuwigheid bestand,  
En vloeibaar tot het bloed zal stilstaan in zijn sluizen,  
Zijn adem door de long vergeten zal te bruizen,  
En 't levenlooze rif in één stort? Waan dit niet!  
Neen, Dichtkunst is geen wel, die onuitputbaar vliet.  
't Gevoel verstompt, verhardt; de geest, ter neêrgezonden,  
Verstijft: het hel vernuft vervliegt in flauwe vonken.  
De sneeuw des Winters, die het waggelend hoofd bezwaart,  
Stremt de eedler vochten in hun vorming, in hun vaart,  
En doet de ontstemde ziel, geklemd in harder boeien,  
Zich, vruchtloos worstlend, tot een hooger vlucht vermoeien;  
Tot, wars van 't overschot eens levens dat zy haat,  
't Gordijn der eeuwigheid haar stervend opengaat.

Wat dan, wat toeft men hier, wat eischt men meesterstukken?  
Wat wil men, dat de snaar zal treffen en verrukken,  
Die, reeds te lang verrekt, van tranenvocht doorweekt,  
Tot de ooren naauwlijks nog, maar tot geen harten spreekt?  
Wat zal de heesche stem, nog bevende in den gorgel,  
(Zy, piepend wangeluid van 't uitgesleten orgel)  
Wat zal zy? roeren? - of vermaken? Neen, ô neen:  
Zwijg, nachtegaal, 't is tijd, de zomer vloog daar heen!

Gelukkig mogelijk hy, die, met zich-zelv' te vreden,  
Zich selv' ten maatstaf neemt in kunst en kundigheden;  
Zijn werkelijk bereik voor uiterst eindperk houdt,  
Zijn poging acht voor doel, en, hooger, niets beschouwt!  
Die stervling is steeds rijk, steeds machtig, steeds verheven!  
Zijn staamlen durft hy nog der kunst tot voorbeeld geven;  
En, wie hem deernis toon' of om zijn dwaasheid lach',  
Hy juicht zich-zelven toe, zoo lang hy beuzlen mag.

Maar ik, in 't zedig school der oudheid opgetogen,  
Mijn vrienden, had van jongs, een hooger wit voor oogen.

Geen lof verblindde my, geen naspraak sloeg my neêr.  
'k Was dichter, - maar 't is uit - de dichter is niet meer.  
Mijn zwakheid vordert rust. Ja, de algemeene moeder,  
Wier stof wy schepslen zijn, die brood verschaft en voeder,  
Lijdt, jaren, dat de ploeg haar 't lichaam open rijt',  
En brengt haar schatting op, maar eischt haar rustenstijd.  
Geen vruchtbre huwlijkskoets gaat eeuwig voort te bloeien;  
De schoot der moeder sluit, de borst verleert te vloeien,  
Verschroeit en rimpelt, en de wellust-zelf van 't bed  
Vergaat, waar de Ouderdom zijn loden stappen zet.  
Gy echter, die dit weet, gy, zelf In Febus choren  
Roemruchtig, wensch op nieuw den Grijsaart aan te hooren!  
Waartoe? op dat hy-zelf voor uwer aller oog  
Zijn eens verworven kroon met voeten treden moog!  
Ai! gunt dat luttel loofs, dat eens voor veertig jaren  
Zijn lokken sieren mocht, die fletse lauwerblaâren,  
Zijn late grafsteê! - Laat het wordend nageslacht  
Het aanzien, als hy slaapt in de onverstoorbre nacht,  
En zeggen: 'In dees steen ligt een dier vroeger zangeren,  
Wier boezem meê een sprank van Vondel mocht bezwangeren;



Die liefde en teêrheid zong met Abtwouds nachtegaal;  
En 't Vaderland vereerde in echt Bataafsche taal!  
Licht biedt een maagde-hand, vertederd door mijn zangen,  
Die grafsteê nog een bloem, een traantjen van haar wangen;  
Licht treedt een jongling op, die door mijn' toon gegloeid,  
Mijne asch een hulde brengt, aan 't dankbre hart ontvloed,  
Of dankt een minnend paar, elkaar om 't hart geklonken,  
Aan 't uitgedoofde stof den oorsprong van zijn vonken,  
En roept mijn schaduw toe: 'Rust, zanger, sluimer zacht!' -  
Wat zal de schorre toon der ademlooze klacht  
De vroeger melody, eens dierbaar, doen vergeten? -  
Ook eerder roem bezwalkt door al te veel vermeten.  
De worstlaar, eer de tijd zijn reuzenkrachten sleet,  
Onttrekt zich aan het perk, doorluchtig door zijn zweet,  
En vreest, der frissche jeugd, die in den bloei van 't leven  
Reeds in zijn' voetstap draaft, zijn grijsheid prijs te geven.  
Ook ik, ik schroom dit uur by 't wanken van mijn kniën,  
De waggelende heup in 't looperk aan te biên;  
Ontslaat my. 'k Laat aan u de zegepalmen over,  
En schuil met hangend hoofd in 't langverschrompeld lover,

Dat stoute jonglingschap (en mogelijk te onbedacht)  
Zich eigende, eer uw arm nog opwies tot zijn kracht.  
Benijdt haar niet! Zy had met HELMERS niet te strijden;  
Geen KLIJN was 't, wiens triomf haar iemand kon benijden.  
VEREUL bestond niet, en geen KINKER dwong de snaar  
Gewijde galmen af voor Haydens grafaltaar.  
Geen TOLLENS nog had toen de speelstift aangegrepen;  
Geen LOOTS den toon beproefd om zielen weg te sleepen;  
VAN LENNEPS zangster nog geen vleugels aangeschoeid,  
Waarmeê ze in 't steile spoor van Thebes Dichter roeit.  
Geen SCHENK wist de ernst van Young met waarheid uit te drukken.  
Geen hand die lauwren zocht, of moed had, die te plukken.  
Gy, gy alleen, LANNNOY, gy echte Dichteres,  
Wier tombe, omwemeld van Bataafsche lijkcypres,  
Ik-zelf met eigen hand uw lijkasch heb geschonken,  
Verdiende in 't perk der eer eens Dichters hart te ontfonken;  
Gy waart me een zegepraal, my dierbaar, mijner waard! -  
Neen, Hollands Dichtrenoogst was tot dees tijd gespaard.

Maar neen, ik zal by u, by kunst- en lettervrienden,

Die heuschheid, die u voegt, geen rechtrenstrengheid vinden.  
Gy eert de zwakheid die u voortrad langs die baan,  
Waarop gy glorie wont, trofëen op mocht slaan  
Die eeuwen tarten, en des alverwoesters tanden  
Verslijten, tot deze aard eene andre zon ontbranden,  
Een' andren hemel zie, met nieuw gestarnt' bezaaid,  
En om een' andren pool in andre richting zwaait.  
Gy-zelf, gy zult zijn' naam aan 't late kroost vermelden,  
Zijn overschot ontzien, zijn matte kunst doen gelden,  
En licht, zijn schraal gebloemt' verplantende in uw' hof,  
Zijn' naroem leven doen in uw verkrege lof.  
Wat ducht, wat schroomde ik dan? Ja, laat de stroeve tonen  
Des Grijsaarts, na aan 't graf, den vroeger dichter honen;  
Uw vriendschap vergt geen' zang, zy wacht geen melody  
Maar laatste plichten van een stervend hart van my.  
'k Voldoe uw' wenschen. Ja, mijn borst worde u ontsloten!  
Dit oogenblik misschien, geliefde kunstgenooten,  
Is 't jongst eens levens, dat steeds hijgend kroop naar 't graf.  
Licht breekt het gunstig lot zijn' taaien draad hier af!  
En zou mijn veege mond u 't plechtig afscheid weigeren;

Mijne afgematte ziel haar kerkerband ontsteigeren,  
Niet omziend naar uw' rei, ô Dichtren, Hollands roem,  
Met wie ik me ook dit uur verwant en broeder noem?  
Neen, 'k treê gemoedigd op om u die groet te brengen,  
(Ik ben ze u schuldig), ja! en zonder tranenplengen,  
Maar vol ontoering. 'k Zocht voor zesmaal negen jaar  
De moederlijke borst, en, van die borst, de baar.  
'k Lag in mijn wiegj' alreeds met natbeschreide wangen  
In 't dorsten naar de dood te smachten van 't verlangen,  
En, zoo ik 't leven droeg, zoo dit mijn kracht vermocht,  
Dit, Dichtkunst, is uw werk, uw hoogste kunstgewrocht! -  
Verbloemen wy het niet! veroordeeld steeds te treuren,  
Door alles wat me omringt het hart te zien verscheuren,  
Schonkt gy me uw heulsap. Niet die maankop, die, om 't hoofd  
Des zuizelenden slaaps, gevoel en leven dooft,  
Maar 't zacht, wellustig gif, dat, in de borst geslopen,  
Zich-zelv' vergeten doet, en droomend voort leert hopen,  
Verbeelding vleit en streelt, en andere oorden scheidt,  
Waar in de ontslaakte geest zijn stoute vleugels klept!  
Ach! in dat wiegj' alreeds, met de eerste levenstogen,

(Dus schijnt het) heeft mijn hart dien dichttrek ingezogen.  
'k Bleef aan deze aarde vreemd en balling op haar grond,  
En zweefde een wereld door, die slechts voor my bestond. -  
ô Lang, ô haatlijk perk der eerste dertien jaren!  
ô Kindsheid, my zoo traag, zoo pijnlijk omgevaren!  
Wat roemt u 't menschdom, dat, te onvreden met zijn' staat,  
Zijne oogen achterwaarts op uw genoegens slaat!  
Neen, nimmer roeme ik u. Nooit leerde ik uw vermaken,  
Uw spelen, dardelheên, en zorgeloosheid, smaken.  
'k Zag smarten om my, 'k vond ze in 't binnenst van mijn hart,  
En, niets dat laven kon, by doorstaan van die smart.  
Mijn ziel zocht elders haar bevrediging, en staarde  
Naar wereldstanden, niet vereenbaar met deze aarde,  
Naar tijden... tijden! - Ach, is 't alles slechts geen droom,  
En wachten ze ons, ô God, verhaast ze! koom, ô koom!  
Steeds streefde ik hen vooruit; steeds zocht ik in my-zelven  
Verzeekring van die hoop, dat uitzicht, op te delven,  
Verachtte 't walgljik slijk, van andren nagejaagd,  
En kwijnde in mijmring weg, belachen of beklaagd. -  
Zoo won ik 't perk der jeugd; zoo, rijper levensdagen,

En zweette in 't hard gareel, met wederwil gedragen:  
 Gareel....! Van plichten? Neen - wat heeft het levenslicht  
 Dat balsem stort in 't hart, dan welbetrachte plicht?  
 Waar troost, dan by de plicht? Waar wellust of genoeg,  
 Dan, op haar eedle baan voor haar-alleen te zwoegen?  
 Wie schudt zijn plichten af, dan met zijn zelfgevoel?  
 Neen, wien de plicht bezwaart, is voor Gods hemel koel!

Neen, zalig, wen ik my in d' arbeid mocht verzaden,  
 Bedrukten nuttig was, (hoe drukkend, zelf, beladen!)  
 Of kennis putten, en haar bronnen tot den grond  
 Vervolgen, waar geen oog haar naspoort; 't wareldrond  
 Getuignis vordren van de langstvervloten tijden,  
 En in zijn wording-zelv dat einde doen belijden  
 Dat aanrukt; of den rei der kunsten by de hand  
 Opvoeren tot den roem van 't dierbaar Vaderland.  
 Maar ach! de nare last van slaap, van lichaamvieren,  
 Van eindloos in een' kring van dwaasheên rond te zwieren,  
 En 't zouteloos genot van wat vermaken heet,  
 Dit (hemel!) was me een juk, en onverdraagbaar wreed.

Om dit vervloekte ik soms het daglicht aan de kinnen,  
Waarin me een razerny verwoed scheen aan te grimmen,  
Wier ijzren zweep my steeds, met elk wie ademhaalt,  
Naar disch en nachtkoets dreef, in enger kring bepaald,  
Dan, of mijn ziel gedoogde, of zelfs die plicht kon lijden,  
Wien nooddruft van mijn hart het zoet vond zich te wijden,  
En waar 't met drift aan hong, als 't jongsken aan de speen:  
Dan voelde ik me enkel leed, en wat ik was, verdween.  
Dan, docht my, was de hel met duizenden van spoken  
Ter kwelling van mijn ziel in dolheid losgebroken,  
Wen feest of staatsgewoel my aan my-zelv' ontstal,  
Of de arbeid wijken moest voor 't ijdele vreugdgeschal.

Neen, 'k rep van plagen niet; ik noem geen tegenspoeden.  
'k Beproefde 't, tot hoe verr' hier rampen kunnen woeden!  
Maar, God, vergeef my 't woord dat me uit den boezem barst:  
In 't leven, hoe 't ook zij, was leven-zelf my 't hardst!

En echter 'k heb dat leed reeds half eene eeuw geleden:  
'k Heb kwalen doorgestaan, en al de afgrijslijkheden,

Die armoê, honger, spijt, en wat de borst verscheurt,  
Vereenen: 'k heb op de aard wat dierbaarst was, betreurd,  
En leefde (aan u zij dank, ô Dichtkunst!) voor mijn plichten!  
Stond voor geweldnaars pal, voor hoon en lasterschichten;  
En droeg, door ramp, door nood, door duizend nooden heen,  
Een vrij geweten meê, wat zon my ooit bescheen.  
Gy schraagde, gy-aloneen, gy troostte my in 't leven:  
U leefde ik, u dit hart, my slechts voor u gegeven!  
En mogelijk, zoo mijn ziel aan 't eindperk dezer baan,  
De wieken stouter rept en vrijer uit durft slaan,  
Om 't blijde morgenrood dat voor haar op moet dagen,  
Te groeten, van dit kleed, dit aardsche kleed, ontslagen,  
Dat ze u als leidster in haar hooger vlucht erkent.  
Dan, mogelijk, steiler dan de zonnewagen rent,  
Strijkt ze aan uw zijde neêr op andre wareldkloten,  
Van d' onzen door een' riem van vuurgloed afgesloten,  
En zielenloutrend licht; en eert voor 's Hoogsten throon  
In u een' troostgezant van Zijn' gezalften Zoon!

Mijn vrienden, ja, gewis, zy is geen spruit van de aarde,



De Dichtkunst, die ons blaakt; zy is van hooger waarde;  
Zy, boven stof en wolk en lucht en ethervloed  
In hemelvuur geteeld, van hemelvuur doorvoed.  
Zy zijgt den mensch in 't hart met d' adem van ons leven.  
Door haar gevoelen we ons aan 't nietig ONS ontheven,  
Der Almacht nader, en de toekomst doorgevoerd.  
Dan kent des Dichters hart de Godheid die hem roert;  
Dan roept hy siddrend uit, zich-zelv' en de aard onttogen:  
'Een Godheid blaast my aan, een Godheid uit den hoogen!'  
Zijn oogen vonklen, en zijn boezem staat in vlam.

Geleigeest (want ô ja, gy zijt het) van mijn' stam,  
Gy die van 's Bosfors boord, en waar de kruisaltaren  
In 't lang verdelgde puin hun beenders nog bewaren,  
Mijn vaadren in den held dien Segons lans doorstiet,  
Geleid hebt waar de Rhijn den Waal in de armen vliet!  
Gy, die van eeuw tot eeuw de mijnen nooit verzaakte,  
In hun, sinds Holland wierd, voor Hollands dichtroem waakte,  
En nog mijn borst ontsteekt in d' Ouderlijken gloed;  
Getuig gy, of ik ooit ontaartte van mijn bloed!

ô Hollands Poezy! wie ooit u heeft gehuldigd,  
Of wien ge uw' hoogsten bloei, zoo glansrijk, zijt verschuldigd,  
Ook my behoort een deel dier glorie. Ja, ook my!  
Wie rookte uw outers, wie van al uw priestrenrij,  
Met zuivrer wierook, of versierde uw Chooraltaren  
Met edeler gebloemt; met frisscher myrtheblaâren,  
Op Tempes heuvels, of aan Peneus boord gegroeid?  
Wie heeft de Atheensche broos uw Zangster aangeschoeid,  
Den Siciljaanschen halm uw' tempel opgedragen?  
Wie ijverde om uw' roem door 't wereldrond te schragen,  
En leerde een vreemde Lier te klinken naar uw' toon,  
Of vormde in 't diepe Noord bewondraars van uw schoon;  
Ja, huwde uw melody aan 't lied der Massageten?  
Maar neen; wat moge ik my op 't fier bestaan vermeten:  
't Zegt weinig, 't geen ik deed, zoo kiesche en zuivre smaak,  
Zoo taal en harmonie mijn stoute poging wraak.  
Doch, leerde ik oor en hart naar d' aanslag van mijn vingeren  
Zich neigen met den toon, en met de snaren slingeren,  
Ja, kneedde ik taal en maat met vrije en losse hand;  
Dan - heb ik iets verdiend by 't zangrig vaderland.

Verdiend? Helaas, te min! wat zoude ik, ô mijn vrienden,  
My vleien? wat mij-zelv' door valschen waan verblinden? -  
Ach, wat vermocht ik in een leven, zoo vervuld  
Van arbeid, onrust, leed, en wat ik heb geduld!  
Hoe zoude ik in den drang der pleitbeslommingen,  
In Staats op Staatsorkaan, met vrijen boezem zingen?  
In jammer, ballingschap, van echtgenoot en kroost  
Op 't hart getrapt, verscheurd? Helaas! mijn voorhoofd bloost.  
Neen, zuivre poëzy eischt ademtocht van 't harte;  
Geen' boezem, toegeschroefd, verwrongen van zijn smarte.  
Of is 't op 't hongrend nest, van slangen aangegrind,  
Dat, nachtegaal, uw toon door woud en wolken klimt?  
Of zoudt ge om rots en klip, naar aas en voedsel hijgen,  
En nooddrufte gruwbre kreet in 't fluitend orgel zwijgen,  
Daar ze uit uw' gorgel breekt? Of, als gy 't jong betreurt,  
Door vijandlijken gier voor uw gezicht verscheurd,  
Zal dan uw wanhoop nog in meer dan krijschend gillen  
Den adem die u rest, den laatsten snik, verspillen?  
Neen, wanhoop heeft haar recht. Des noodlots bliksemslag  
Verplett' 't arendsjong in 't steigren naar den dag.

't Werd, met verlamde wiek en afgeschroefde schachten,  
Ten hemel afgebonsd om hier in 't stof te smachten:  
Zijn vleugels uitslaan, was het alles wat het kon.  
Maar, ook dat uitslaan-zelf wees andren 't spoor der zon.



*Het vervolg hierna.*

**Bericht wegens het volgende Dichtstuk.**

Of Nero hier in zijn ware gesteldheid, verbitterd door de omstandigheden waarin hy zich geplaatst zag, en dwingland uit verontwaardiging over al wat hem omringde, en niet door een ingeboren wreedheid, gelijk men hem toeschrijft, wordt voorgesteld, doet in der daad niet tot het Dichtstukjen; maar raakt de Filozofie der Historie: en het zou te onpas zijn, hier dit punt te willen onderzoeken. Zoo veel is zeker, dat Rome-zelf ongelijk gunstiger over hem dacht, dan men gewoon is hem af te schilderen. Een Vorst, wiens naam een zijner Opvolgeren aanneemt om zich aangenaam te maken, en wiens nagedachtenis door eeu' volgenden gevierd wordt, is dat monster niet, dat een Staatsparty van hem maakt; en ware Nero op een andere wijze en in eene andere gesteldheid van zaken, Keizer geworden, hy had als Titus bemind kunnen zijn. Zijne ondeugden en zwakheden waren die van zijn tijd en volk: zijne wanbedrijven, eerst gevolgen van noodzake, naderhand van eene dartle moedwilligheid die de openbare meening had leeren verwachten; en heel de gelukkige aanleg dien hy van de natuur had ontfangen, werd in hem verstikt, door den dwang, hem opgelegd. Men leze zijne geschiedenis onvooringenomen, en vatte het ware oogpunt, om dit zijn Afbeeldsel te beoordeelen! De Dichter heeft zich in Neroos plaats gesteld, en dit was, hem doende spreken, zijn plicht.

## **Nero aan de nakomelingschap.**

**Nero aan de nakomelingschap.**

'k Ben meester van 't Heelal: op Romes thron gezeten,  
Houdt Nero hals en hand van 't mensdome in zijn keten,  
De lippen-zelf in dwang. Maar 't oordeel, eeuwig vrij,  
Erkent geen overmacht, het hart geen heerschappy.  
Doch, de eerezucht van mijn ziel gevoelt me een hooger waarde  
Dan 't uiterlijk ontzag der nederbukkende aarde;  
Gevoelt me eene aanspraak, die, behoefte voor mijn hart,  
Door 's warelds diepst ontzag niet opgewogen wordt.  
Mijn boezem dorst naar meer, wil heerschen op de zielen;  
'k Wil allen dierbaar zijn, die voor mijn' zetel knielen.  
Zie daar den prikkel, die my aandrijft; daar, het doel  
Waarnaar ik jage en hijge, en waar ik voor gevoel;

En Rome onthoudt my dit? 't Wil vleien, siddren, beven,  
Maar weigert, om my 't loon, waarvoor ik zwoeg, te geven?  
't Miskent, 't veracht me in 't hart? Hardnekkig Rome, schrik,  
Indien ik 't ooit verdien', voor 't vreeslijk oogenblik!  
Ja, zoo ik me eens verhard om dezen hoon te wreken,  
'k Zal wreedaart, monster zijn, en alle palen breken;  
Mijn naam zal 't aardrijk doen verbleeken, waar hy klinkt,  
Uw bloed het purper zijn, waar mijn gewaad van blinkt.  
'k Beminde u, bruischend; ja, met geestdrift: maar te haten!  
Wee, Rome, en u en my, wordt dit my toegelaten!  
Geen zoo gevoelig hart, geen hart, zoo groot als 't mijn,  
Kan dwingland, en niet meer, voor zijn verachters zijn;  
Vervloeken doet het zich, of 't moet zich aan doen bidden:  
Ten halve sta wie kan, voor Nero is geen midden.  
Dat vuur betoomt zich niet, dat in zijn binnenst blaakt,  
Wanneer de stormwind bruischt, die 't onuitbluschbaar maakt.

Maar gy (zoo later tijd verlichter nageslachten  
Belooft), Nakoomlingschap, van wie wy vonnis wachten,  
Ken Nero. 't Is voor u dat hy zijn ziel ontbloot.  
Doe gy zijne inborst recht, verafgrijpsd of vergood.  
U immers zal 't geboeft dier schrijvren niet verleiden  
Wier pen vergiftigd is om lastring uit te breiden,  
Wier lof aan Brutussen, aan Cascaas is verpand,



Wien moorders helden zijn, de vorst, een dwingeland.  
 Neen, ken hem, wien hun haat u mogelijk aan zal klagen  
 Om gruwlen, waar 't heelal met afschrik van zal wagen,  
 Maar gruwlen, die het lot hem afdwong en zijne eeuw;  
 En oordeel tusschen hem en 't ijdel volksgeschreeuw.  
 Zeg: 'Nero kon zijn hart geen lucht, geen uittocht vinden:  
 'Zijne eeuw bestond alleen uit veinzaarts en verblinden;  
 'Geloofde aan trouw, noch eer, noch braaf-, noch grootheid meer,  
 'En schatte eens Neroos deugd naar 't voorbeeld van Tibeer.  
 'Hy moest voor huichlaar gaan of Romes nek vertreden;  
 'Hy koos. Zie daar de bron van al zijn gruwzaamheden.'

Neen. Neroos hart was zacht, en niet gevormd tot beul.  
 By hem vond de onschuld troost, de zwakheid schuts en heul.  
 Ja, weldoen was zijn lust, zijn wensch, gelukkig maken.  
 Te week misschien voor Vorst, te hevig in zijn blaken,  
 Maar, edel, menschlijk, groot, by 't tederst zelfgevoel,  
 Was Filozofendeugd zijn' boezem veel te koel.  
 Steeds worstlend met den leer der meesters die hem leidden,  
 Was 't nooddruft voor zijn ziel, dien boezem uit te breiden.  
 De wijsheid was hem waard, de lieve zanggodin  
 Hem dierbaar, en de roem het voorwerp van zijn min.  
 En zalig, zoo 't geval, by de in hem gloënde vonken,  
 Zijn jeugd geen Senecaas maar Maroos had geschonken,

Of, voor een diadeem met vorstlijk bloed bespat,  
De lauwer van Parnas zijn kruin beschaduw'd had!

ô Gy, wie ik me ontzie dat ik mijn moeder heete,  
Gy, wie ik me al de ramp mijns levens schuldig wete,  
Heerschzuchtige Agrippijn, wier trotschheid 's warelds thron  
Door gruwlen zocht voor u, en niet voor uwen zoon!  
Wie 't smartte, met een' dwaas dien hoogen rang te deelen,  
Terwijl ge op naam diens zoons het aardrijk woudt bevelen!  
Gy hebt me op 't schuldloos hoofd der eeuwen vloek gelaân;  
Door de uwe een wet gemaakt van verdre gruweldaân.  
Gy offerde aan uw' trots, met meer dan helsche boosheid,  
Den adem van mijn borst, mijn deugd, en schuldeloosheid.  
Ontmenschte! en wijt men 't my, indien ik, lang getergd,  
U offerde aan een wraak, door alles afgevergd?  
Ach, dat ik van het uur, dat ik den zetel drukte,  
't Verraderlijke hart niet uit uw' boezem rukte,  
Gemaal- en Vorstenmoord niet moedig straffen dorst,  
En my voor 't oog der aard uw' rechter toonde en Vorst!  
Dat toen gespaarde bloed heeft duur gestaan aan Romen!  
Wat heeft het sinds die stond al schuldloos bloed doen stroomen!  
Britannicus, wijt haar uw jammerlijke dood!  
Dank haar die giftschaal, haar; niet Nero die ze u bood.  
Ja, op uws Vaders thron moest ik uw rechten vreezen,

De zoon van Claudius moest Neroos vijand wezen;  
Gy wierdt mijn moorder, of ik de uwe, vroeg of laat,  
U drong uwe afkomst, my mijn moeders euveldaad.  
Of kon ik u den staf uws Vaders overgeven,  
(Ik, eens ten thron benoemd,) dan 't boetend met mijn leven?  
Neen, 't eerste misdrijf wroeg', volharden wordt tot plicht.  
Geen haat uws broeders, neen, de nooddwang kostte u 't licht.  
En nooit zelfs had mijn hart, te groot om vrees te voeden,  
Tot zoo verr' zich verlaagd om op uw jeugd te woeden,  
Had niet de onmenselijkheid der roofster van uw' thron,  
In u een steun gezocht tot storting van haar zoon.  
Die snoode, die geen' zoon als Cezar zien regeeren,  
Maar haar ahangling wilde en op dien thron verheeren;  
Niets spaarde om op zijn' geest door dwang of kunstnary  
Te heerschen, hoe 't mocht gaan, en tot wat prijs het zij;  
Ja zelfs, natuur ten hoon, (den vloek der Labdacieden!)  
Haar moederlijken schoot hem schaamtloos aan dorst bieden,  
Om mogelijk, in haar arm, ter uwer gunst vermoord,  
En derde bloedschand plaats te maken, door deez' moord.  
Neen, 't geen my 't hart verwijt, is niet dat bloedvergieten,  
't Was noodweer, zelfbehoud; het moest mijns ondanks vlieten.  
Het moest de rust des Staats verzeekren en zijn' Vorst,  
En 't heeft mijn hand voor 't oog, maar niet mijn ziel bemorst.

Gy, woest, onrustig volk, geboren om als slaven  
In 't dwangjuk van Tribuum of Konzul om te draven,  
En gy, tyrannen, die, met 's aardrijks roof' gemest,  
Op blinden koningshaat uw rang en zetels vest!  
Gy, waart ge slechts in staat in Neroos hart te lezen,  
Hoe dierbaar moest dat hart aan 't stugge Rome wezen!  
Wat wrocht hy tot uw heil! hoe heeft hy d' overmoed,  
De bandloosheid gefnuikt, de veiligheid behoed;  
Het recht gehandhaafd en verbeterd door zijn wetten;  
De schattingen verlicht, die u de hals verplett'en;  
Verdienste en waardigheid uit de armoë opgebeurd;  
Ja, heel d' ondankbren hoop den hongersnood ontscheurd!  
Zijn weldaân uitgestort om welvaart, kunsten, zeden,  
Te vesten in een' wal, vervuld van gruwzaamheden,  
Waar 't bloedig zwaardgevecht een volk betooverd houdt,  
Voor Grieksche spelen blind, voor Dicht- en Zangkunst koud!  
Wreedartigen! dit voegt den wolvenaart uws stichters!  
Ja, moorden is u lust, geen Treurspeltoon eens Dichters;  
Geen Elis, met het stof des renperks overgruisd;  
Geen statig schouwtooneel, geens worstlaars forsche vuist;  
Geen vinger of penceel, die klei of doek bezielen!  
Geen vatbaarheid by u, geen glorie, dan vernielen!  
Welaan, zy komt u toe. Vermoeid van 't wederstaan,  
Geeft Nero 't eindelijk op en neemt uw wellust aan.

Vernielen zal ik, ja; verwoesten en verbranden;  
 En alles zal vergaan door dees getergde handen.  
 Ja, zij uw donkre stad, zoo vol van aakligheid,  
 Door 't vuur van Neroos wrok ten grond toe afgeweid!  
 'k Zal, hupplend by die vlam, de vlam van Troje zingen,  
 En wreken Hellas kunst op Romes wareldwingen.  
 Vergeefs had Nero toch die Dwinglandes der aard  
 Een' luister toegedacht, des aardrijks hoofdstad waard.  
 Vergeefsch was 't, haar versierd, met pracht van gallerijen,  
 Paleis- en tempelpraal haar vesten in te vlijen,  
 En Pize en Isthmus roem te voeren in haar schoot,  
 Tot waar zy Thetis-zelv in bei haar armen sloot.

Gy woestaarts, wien geen bloed nog doorstraalt door uwe aâren,  
 Dan dat uw' oorsprong toont, afkomstig van barbaren;  
 Uit roovers saamgegroeid, uit slaven aangevuld;  
 Die eeuwig woestaarts zijn en slaven blijven zult!  
 Ja, Nero voelt zich 't hart voor 't schoon der kunsten gloren:  
 Hy was voor Griekens eer, uw woestheid niet, geboren.  
 Uw trotsche, onbuigbre ziel is aan de zijne vreemd;  
 Hy, tot een Perikles, en meer dan dit, bestemd.  
 Geen heerschappy der aard kan Neroos ziel genoeg,  
 Geen brassen met Lucul, geen Catoos akkerploegen,  
 Geen valsche redekunst, van dwazen aangestaard,

Geen Filozofentrots, met schijn van deugd gepaard.  
Hy dorst naar d'eerepalm der Grieksche zanggodinnen:  
Die kan hy, die alleen, en anders niets beminnen.  
Hou Rome dan mijn hart, mijn weldaân-zelfs, verdacht?  
Zij, wat my dierbaar is, by 't woest gespuis veracht!  
Ik haat hem, 'k grijp den moed, om al wie zich verzetten  
Den hardgesteven' nek met mijnen voet te pletten.  
'k Wil vijand zijn van 't volk, den vijand van zijn' heer:  
Hun vloek, en wraak van hun, niets anders, rest my meer.

1811.